

לחיפוש נצחיות רוח קדשו של אור האורות הנחל נובע מקור חכמה

אבק משה

הצוואה הנצחית

דביקות בלי גבור

סיפור חייו המופלא של ר' מאיר פייסט שדבק בחיי נצח למרות הקשיים העצומים • שמחה ואמונה

אגרות ורפואות

ידועה מיוחדת על הסודות הגנוזים שמאחורי מכתביו של מוהרנ"ת עד להדפסתם בספר • והנה עלה לתרופה

כך תבוא הגאולה

סקירה מיוחדת מהכינוס שהתקיים במעונו של הגאון החסיד ר' משה קרמר עם השוכני רבני אנ"ש בו חשיבות וכיבוד דרכי הפעת המעינות • בשבילי נברא העולם

בס"ד | גליון 66 | שבת תשפ"ג | ירחון חסידי כרמל

הרבי בקריות - הרב חוד לוי מספר על העיר חפה הקריות שזכים למענם מאזר הגאולה • מדור 'נקדת המקום'

דין מן דין - שני חסדים בחלופת מכתבים מיוחדת על נבי הגליון • מדור 'רפואת הנפש'

יתבררו ויתלבנו - מדור מיוחד לכיבוד ולבין עצותיו הקדושות של הגאון נובע • נישא החדוש: עסק ההפצה

ד"ר ע"י
מערכת אבקשה
טל': 02-539-6363
פקס: 077-318-0237

©
כל הזכויות שמורות.
העתקת קטעי מאמרים,
או תמונות, אך ורק
באישור בכתב מהמערכת.

הגליון מודפס ע"י מ.א. הפקות
דפוס - כל סוגי הדפסות
במחירים זולים
לקבלת הצעת מחיר משתלמת
במיוחד פנו לטלפון
052-7631367

עיצוב גריד ועריכה גרפית
BBLUM

לכל ענני אבקשה בארה"ב:
845-288-0574

38

הרזסיד שהבעיד את ישיבת 'ליקווד'

מוסע חייו המרטיט של
נער צעיר שמבקש
לדעת את ה' ובהמשך
הופך ללמדן גדול
מתחיל מחדש בחיפוש
באצרותיו של הרבי
+ פרסום ראשון

30

רפואה לדוד הארזון

מבט מעמיק ומיוחד על
קרבן מכתביו הקדושים
של מוהר"ת 'עלים'
לתרופה' על מחברו על
המעתיקים השונים ועל
גילויים נדירים שרואים
אור לדאשונה
+ עיוות

20

כיצד משקין את האילנות?

רב שיח מיוחד שקיים
'אבקשה' אצל הגדול
ר' משה קרמר יחד עם
רבני אג"ש לדגל יארצייט
מוהר"ת מעלה שלהבת של
דעת ובהירות בחשיבותה
ודרכה של חרפתה
+ חובת קריאה!

מרכות לראש עשיר

העיצוב החדש והגיוני של גליונות
אבקשה הקודש לזכות
החתן ר' שלמה רובינשטיין הי"ד
לרגל ישעיהו נישואיו בשיעור"ע

בזכות שזכה לפאר ולרועם את עניינו של
הנחל נבע 'בית אבקשה' - יזכה להקים בית
נאמן ועפואר על יסודות קדושתו של רבינו
הקדוש בפשיטות וחניעות ויראה בנים
ובני בנים יעוסקים בתורה ובעצונות ברסלב
חסידים עד סוף כל הדורות

עאחלים
מערכת אבקשה
בשם רבנות הקוראים

44	רפואת הנפש אך מצליחים להתחזק
46	עסק יקר הרה"ח ר' אליהו נדלבסקי
48	חינוך הבנים אך מדברים עם הילדים על ברסלב
49	נקודת המוקום קרית שמואל
50	מופת זה אני הקיסאון בציון מוהר"ת
54	הילדים של הרבי דף אחד מספרי רבנו - מאמר מצרף לרחוקה - ספור התלמוד הגדול - שעשוען

04	ניצוצי אור גולתו של התלמוד הנצחי
06	דיבור של הרבי הרה"ח ר' חיים בנימין ורטהיימר
08	אוד הצפון מאמר הכנה מעמיק לדגל 'ארצייט מוהר"ת'
12	נפשי בשאלתי הבנה
13	שיח בשדה למה חייבים להפיק לאהרים
14	יתבררו ויתלבנו לחשוקות אילת - קרוב החוקים (8)

מודורים
חדשים
מלאי
דעת
מאידה:

כל השביעיין החביבין

לפני שנים, ואף הם מרגישים את הצורך המיוחד ש'אבקשה' ממלא. ומי מדבר על היהודים הפשוטים, ה'עם שבשדות', שלעיתים הגליון הוא הקשר היחיד שיש להם עם חסידי ברסלב מהעבר וההווה. ישנם מקומות בהם מתחננים לקבל עוד גיליון ועוד אחד. ובכל מקום אשר דבר רבינו ודתו מגיע, מבקשים להוסיף עוד כמה שתופים. ה'רק שנוכל לקבל עוד כמה גיליונות', הם מפצירים.

כיום, כשהשנה השביעית כבר מופיעה בפתח, זהו הזמן להכיר בטובה העצומה לה זכינו. ישנם דברים רבים חשובים בחיינו, ולא תמיד אנו חשים עד כמה הם מצילים אותנו ועוזרים לנו, כיון שהתרגלנו לחיות בתוך השפע העצום הזה, 'מחמת שמשוקעים אנו בטוב'. אך לעיתים, כאשר מתבוננים למטה, רואים כמה רחוק היה המגדל, כמה גבוה כבר עלינו, כמה טוב קיבלנו.

לפעמים דווקא המספרים הגדולים גורמים לנו להרהר בכך. ואכן, לאחר ששה שנים מלאות בכל טוב, כבר ניתן למנות מאות אלפי הרהורי תשובה, עשרות אלפי גיליונות, מאות רבות של מעשיות קדושות שכמעט נוגזו בארכיון ועוד... אבל גם ללא כל זאת, לו זכו 'אבקשה' לגרום ליהודי אחד שיוריד עוד דמעה או יתחזק בנסיון כלשהוא, היא כשלעצמה מהפכה לא פשוטה.

אין מתאימה יותר משעה זו, להביט בפניהם של השותפים היקרים, בוני הבית, אשר רק בזכות רצונותיהם הטהורים, ומסירותם ללוות את הקמת בית ההפצה האדיר, כבר מהימים הראשונים מעת הוקם הבית הזה. כל חודש בקביעות לתת 'אבן' ואף יותר מכך לבית הגדול, זה מה שמהחזיק את הכל, ולזכותם תיזקף כל המהפכה.

בזכותם ישנה האפשרות להשקיע עוד ועוד, ולהוסיף עוד ועוד אור ישן אל תוך הקנקן החדש. בזכותם, ישנו קיום למפעל האדיר והגדול הזה, עד שתאיר כל הגולה כמדורת אש.

הגליון הנוכחי אותו אתם אווזים בידכם, סובב הולך בעקבות צוואתו הנצחית והנוראה של גאון עוזינו מוהרנ"ת, 'להפיץ המעינות חוצה', ולהאיר את האור לכל עבר. כל כולו אומר התחדשות נפלאה בהפצת דעתו של הרבי. כמו כן הושקעו בו מדורים חדשים ומיוחדים, בהם מובאים סגנונות רבים של דעת נקיה, כל אחד כפי נטיית ליבו ועניינו. יהי רצון שיהיה הגליון לתועלת להפצת אורו של משיח ולקירוב הגאולה במהרה. ■

שאי סביב עיניך וראי. די בהרמת העיניים לרגע, כדי לראות ולהבין מה מתחולל סביבנו.

אך למותר להקדים ולתאר את חשכת הדור והאפילה המאיימת על הלבבות, ובוודאי שאין כאן המקום למנות את רבבות השיבושים והעיוותים שמאיימים על האמונה הטהורה בכלל. ובפרט על פך השמן הטהור הלא הוא תורתו הזכה והבהירה שהנחיל לנו רביה"ק הרופא הגדול, ובהם רפואות נפלאות לכל חיצו הרעל של הס"מ, וכל אחד חש בליבו היטב, כיצד כל כוחו וחיותו בתוך עולם מטרור שכזה, היא רק בזכות הרוח חיים שמחיה אותו בכל רגע ורגע, מחדש.

לתוך אותה חשיכה, הופיעו לפני שש שנים לאור עולם, גיליונות בהירים ומאירים, ובהם יין ישן בקנקן חדש בדמות מאמרים, שיחות וסיפורים, שהמכנה המשותף לכולם הוא הנקיות המבהיקה. הניחוח העתיק והמשכר שאפף את עלי הגליון, היה חזק כל כך עד שדומה שגבר אף על ריחו הטבעי של הנייר.

אט אט, החלו הגיליונות לחלחל עמוק עמוק, אל תוך ליבותיהם של רבבות אנשי שלומינו, הן בערים הגדולות ואף בשכונות הרחוקות מאד. מבלי לשים לב, הפיצו הגיליונות סביבם עננים אדירים של 'רוח הנך והזך', של 'ברסלב של רבי נתן'. עד שאט אט נבנה לו מעין 'משכן של קדושה', אליו נאספו החסידים מבקשי אורו הנקי של הרבי.

אל שולחנה של מערכת אבקשה, החלו להיערם אלפי תגובות. יהודי משדרות שסיפר על מהפכה של ממש שהתחוללה בבית הכנסת המקומי, עקב הברורים הנוקבים. תלמיד חכם גדול מבני ברק שכמעט בכה מהתרגשות. ובראש המחנה זקני אנ"ש שהתבטאו כי בעת קריאת הגיליונות הם חשים שהם שבים שנים ארוכות לאחור, אל אותה ברסלב פשוטה ותמימה שנגעה בלבבות עד הסוף.

מבלי משיים, הפכו הגיליונות ל'נכס צאן ברזל' בכל בית של אנ"ש, כשהתוכן המושקע חודר אל תוך הבית פנימה, ומעלה באור חדש את הכיוון והדרך לחיי מעשה ישרים. בחורים שזכו שהגליון כבר יודפס בימי נעוריהם, זכו לחוות חיים נקיים ובהירים הרבה יותר, כאב רב נחסך מהם מההתנסות בדרכים חדשות ולא מוכרות.

תלמידי חכמים רבים, כאלו שאין להם בעולמם אלא ד' אמות של תורה ויראה, מפנים מזמנם היקר, רק כדי לשאוף את החיות הבהירה שנמצאת בין עלי הגליון. ישנם רבים מהם שאף יכולים לחזור על מעשייה פלונית או בירור כלשהוא, אותו ראו בעלון

שביבין
די נור
בגודל
מעלת
יקרת
התלמיד
הנצוצי
זכתבין
הקדושים

וכל ימי חייו היה עוסק רק בעניין זה, לדלות ולהשקות מתורת רבו לאחרים ולפרסם שמו הגדול והקדוש בעולם

ומעלת קדושת תורתו ושיחותיו וכו' וכל עניניו הקדושים. והרבה לכתב ספרים קדושים בזה ולהדפיסם, בכדי לקיים (משלי ה) יפוצו מעינותיך חוצה.

(הקדמת ימי מוהרנ"ח)

**כשהיה שומע אן בליל שבת, תודה
מפיו הקדוש, לא היה מסוגל
לישון כלל מחמת
תבערת לבבו**

מה שזכה מוהרנ"ת לידע מרבינו ז"ל יותר משאר התלמידים, היה רק מליל השבת שבחורף שאז שרתה התנוצצות קדושה ונוראה מאד על פני רבינו ז"ל, ושאר התלמידים אף שגם להם הייתה התנוצצות היו הולכים לישון כדי לקום בחצות. מלבד מוהרנ"ת שכשהיה שומע אז בליל שבת תורה מפיו הקדוש, לא היה מסוגל לישון כלל מחמת תבערת לבבו והיה יוצא חוץ להעיר ברסלב, והוה על על גבי הגשר הארוך בדרך המובילה להר הגבוה שמעבר לנהר בוג, והיה עולה שם אל צלע ההר וצועק כל הלילה: רבונו של עולם כשכאן בוערת אש כזא הבער אותה בליבי!

(שישק החדש קל"ד)

**בכך היה רבי נתן
חידוש יותר מכולם**

כל התלמידים גדולים היו, רק בדבר זה שעניינו של רבינו הוא לנצח נצחים, ואינו נפסק, בכך היה רבי נתן חידוש יותר מכולם

(שיש"ק החדש קלו)

**זכך וצרף את גופו עד שקבל
בעצמו את אור השמש**

תלמידו הקדוש מורנו מוהרנ"ת ז"ל הנמשל ללבנה, על אשר זכך וצרף את גופו עד שקבל בעצמו את אור השמש, להזריחו גם בעמק החשך שבדורותינו אלה, ולהחיות ולהשיב בזה גם את כל חלושי הראות שמחמת גדל כהיון עיניהם אין יכולים להביט באור השמש בעצמו.

(כוכבי אור הקדמה)

**אני יושב משתומם ותוהה
אם זה אמר ילוד אשה**

ותאמינו לי שאני לומד עתה ההלכות מחושן משפט חלק א' - ואני יושב משתומם ותוהה אם זה אמר ילוד אשה. הנהיה כדבר הזה, הנשמע קול אלוקים מדבר מתוך האש ויחי. שיכולים לזכות לאוצרות כאלו על ידי זקן שבזקנים.

(מכתבי רנ"ז)

**רק מחמת שסילק וביטל
דעתו הקדושה לרבנו ז"ל**

ואדמו"ר מוהרנ"ת זצוק"ל - שזכה למה שזכה וגילה חידושים כאלה ועשה תפילות כאלה, היה רק מחמת שסילק וביטל דעתו הקדושה לרבנו ז"ל, ועשה בתמימות כל מה שציווה רבינו ז"ל, ועסק בהתבודדות בין בדבורים מעטים בין בדיבורים הרבה, ולא הניח יום אחד בלי התבודדות.

(שם ע"ד)

**עיקר ההשארה של
רבינו ז"ל הוא רק על ידו**

הר"ר נתן ז"ל, כאשר באמת היה מנהיג ישראל אמיתי וזיכה את הרבים מאוד אחר פטירתו של רבינו ז"ל, וכמעט שעיקר ההשארה של רבינו ז"ל הוא רק על ידו וכמבואר במקום אחר, ואף על פי כן לא ביאר רבינו ז"ל ענין זה מפורש מטעמים הכמוסים אליו ז"ל וכנ"ל נמצא מבואר שאחר פטירתו של רבינו ז"ל עדיין נשאר איזה בחינת מנהיג הכולל לאנ"ש היינו הר"ר נתן ז"ל

(פל"ח ס"א)

**הפליא לעשות בזה כל ימיו,
לקרב בני אדם לעבודת
השם יתברך**

והנה, הרב רבי נתן זכרונו לברכה הפליא לעשות בזה כל ימיו, לקרב בני אדם לעבודת השם יתברך, ולהודיע להם מנורות נשגבות מעלת קדושת רבו זכר צדיק לברכה,

כל ימי חייו היה עוסק רק בענין זה, לדלות ולהשקות מתורת רבו לאחרים

והנה האיש הזה, מורנו הרב רבי נתן זכרוננו לברכה, לא נתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה, וכל ימי חייו היה עוסק רק בענין זה, לדלות ולהשקות מתורת רבו לאחרים ולפרסם שמו הגדול והקדוש בעולם. ועסק בזה בשקידה רבה מאד ובמסירת נפש עצום מאד, אשר לא יאומן כי יסופר. וזכות רבו הקדוש מסיעתו, כי זכה למדרגה גבה ועליונה מאד בעבודת ה' ובהשגת התורה הקדושה. והכל היה בתמימות ובפשיטות גמור ובשפלות אמתית וענוה שלימה, מה שאי אפשר לשער כלל. ואי אפשר לבאר בפרטיות ענין זה, לא בכתב, ולא בעל פה, והיה חידוש נפלא ונורא מאד. (הקדמת על"ת)

עדיין עדיין אתם צריכים יגיעות לחפור אצלי העני והאביון

כל אחד ואחד כפי מה שיחתור ויבקש אחר הבארות מים חיים קדושים הנ"ל, בודאי ימצא באמתחתי אמתחת העני והאביון הנרדף מאד מאד מכל צד. אשר מחמת זה אמתחנו מלאה עפר וצוררות, ובלואי הסחבות אשר מלאוה זרים, להסתיר ולהעלים פניני גניזו, עם כל זה מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה, וכל מיני חשך והסתרות שבעולם, לא יוכל להעלים אורות מטמוני אוצרות חיים כאלה, אשר כבר נתגלה מהם מה שנתגלה בספריו הקדושים ז"ל. ועדיין עדיין אתם צריכים יגיעות לחפור אצלי העני והאביון. ובודאי תמצאו אם תגיעו. (על"ת רג)

איני יכול לומר רק המושרש בדברי הקדושים

באמת כל דברי מוהרנ"ת ז"ל מראש ועד סוף, הכל מאדמו"ר זצ"ל. כאשר שמעתי מאבי הכ"מ, ששמע מפיו הקדוש, שאמר מוהרנ"ת בזה הלשון: מיום שנתקרבתי לאדמו"ר זצ"ל, לא מיבעיא דבור של תורה איני יכול לומר רק המושרש בדבריו הקדושים, רק אפילו דברי צחות איני יכול לומר, רק המושרש בדבריו רבינו ז"ל. (שם)

מי שעוסק בספריו הקדושים מתעורר לשוב להשם בתשובה שלמה

כבר נודע האיש המצוין בהלכה בשערים המצוינים בהלכה, הלא המה ספרי לקוטי הלכות הקדושים, ממורנו הרב רבי נתן זצ"ל. צדקתו וגדולת בדבריו הקדושים שכתבם על ספר, זכה וזיכה את השגתו הרבים להשיבם מעוון והרבה הרבה בעלי תשובה נעשו על ידו, כי דבריו הקדושים שדיבר עם אנשיו ביראת ה', נכנסו בלבם כאש בוערת עד שנתעוררו על-ידם לשוב להשם יתברך באמת. וגם עתה מי שעוסק בספריו הקדושים, מתעורר על-ידם לשוב להשם יתברך בתשובה שלמה באמת, ולחזק עצמו תמיד בעבודת השם. (הקדמה ימי התלאות)

הוא היה התלמיד האמיתי אשר נאכל ונתהפך רבו ממש כביכול

כי הוא היה התלמיד האמיתי, אשר נאכל ונתהפך למהות רבו ממש כביכול. ותכף בעת התקרבותו גלה אדמו"ר ז"ל את התורה קרא את הושע, למען הודיע על ידו את הבקי בשוב, לכל המנחמים בשאול תחתית ומתחתיו, וכמובן למשכיל. גם בהתורה 'כי מרחמם ינהגם' שאמרה קדם הסתלקותו, רמז בה סמיכה למוהרנ"ת ז"ל, שכל הארת התלמיד יהו"ש'ע הוא בסוד "יקומו, ה'קיצו ור'ננו ש'וכני ע'פר". וכאשר נראה ונודע לכל מביט ומסתכל בספריו הקדושים, שאף על פי שמרבה לדבר מכל המדות טובות וישרות, אבל עיקר ורב דבריו יסובבו על ענין התחזקות, לחזק ולאמץ כל הנחשלים והעייפים והיגעים, אשר עמלק רודף אחריהם, לבל יתיאשו עצמם מן הרחמים, כי הוא יתברך חנון ורב לסלח. (כחמה ובינה לט)

הרבה בעלי תשובה נעשו על ידי דבוריו וספריו הקדושים

כי נמצא בו מצד נשמתו גם כל הסליחה והכפרה של יום העשירי מעשרת ימי תשובה, הוא יום כפור, כי הרבה הרבה בעלי תשובה שבודאי נתכפר להם עוונותיהם, נעשו על-ידי דבוריו וספריו הקדושים שהשאיר אחריו, כמובא. ולולא דמסתפינא הייתי אומר שזהו שגם שמו הקדוש גימטריה מכון ממש מספר מנין התבות "חנון המרבה לסלוח". (שם)

היה נדמה כאילו כל תבה ותבה שמועה מוהרנ"ת עתה מומש מדבינו

ספר רבי נחמן טולטשינער, שראה פעם איך לומד מוהרנ"ת אחרי חצות הלילה, את התורה כי מרחמם ינהגם. ולמדה בחיות ובהתלהבות כזו, עד שהיה נדמה כאילו כל תבה ותבה שמועה מוהרנ"ת עתה ממש מרבינו: 'הנה כך אומר רבינו'. (שישק החדש ב' ר"ח)

על ידם יהיה נפעל ונמכר התיקון של כל העולמות בשלמות

כי הוא הרב והתלמיד, שהביטו והסתכלו עליהם מיום בריאת העולם עד הנה. ועל ידם יהיה נפעל ונגמר התיקון של כל העולמות, בתכלית תכלית השלימות, שגם אם לא היה אוכל האדם את עץ הדעת, לא היה תיקון עולמות כזה. (כוכבי אור, חכמה ובינה מא)

רביה "ק החשוב הק עניינינו!

הרה"ח ר' חיים בנימין זודטווייכד שליט"א

מתוך שיחה שנמסרה בהילולת מוהרנ"ת בשנים עברו

המולד ועריסה: ש. רובינזון

האחריות על האמור הינה על דעת העורך בלבד

זכה להסתופף בצילם של גדולי החסידות באותם ימים, לא מצא מרגוע לנפשו. רק כשהגיע לרביה"ק נחה דעתו, וזאת משום שאצל הרבי הוא הבין שאכן בסוף לא ישאר כלום מהעוה"ז. ובאמת, אז השאלה הקשה הזו התעצמה הרבה יותר. כי הרי אם 'אין עולם הזה כלל' וחייבים לזכות לעולם הבא, אז איך? איך אכן נחיה בעולם הבא? איך נחיה 'חיים אמיתיים' 'חיים קדושים' בעולם הבא שבו אי אפשר לרמות אף אחד?

ומכח הדאגה שעלתה אצלו הוא החל לחפש: מי יוביל אותי למקום הזה? מי יקח עלי אחריות? אינני צריך 'עוד מנהיג' שינהיג אותי בהנהגה רגילה, אלא צדיק שיגיד לי כשאני טועה, שיגיד לי כשאני מחוץ לתמונה. גם לא אחד שיגיד לי שהדרגות הגבוהות רחוקות ממני, אלא הפוך, שיאמר לי שגם אני עם היצה"ר שלי יכול להגיע לתכליתי הנצחית. הרבי כבר אמר שהוא הכי מרחם על אלה שהתקרבו אליו והכירו אותו, אך למרות זאת לא שמעו בקולו ולא קיימו את ציוויו, כי אם הם כן היו מקשיבים לו הרי שהם היו זוכים לכל המדרגות ולכל הקדושות, אנו רואים מכך שיש כזה מין רבי, שיכול להביא כל אחד עד למדרגה הגבוהה ביותר.

נקודה נוספת בעניין הביטול המיוחד שהיה לר' נתן כלפי הרבי. בדרך העולם אצל רב חי אזי אימת הרב מוטלת על התלמיד, והוא כופהו כל הזמן לרצונו. אבל אחר שמת הרב, עם הזמן מתעמעמת ההשפעה. אבל ר' נתן לא ברח גם אחרי הסתלקות רבינו, והוא לא התחיל להנהיג, אלא גם הרבה שנים לאחמ"כ הוא המשיך את הפצת עניינינו ודרכו לכל מבקשי ה', הוא האמין שהרבי חי.

לצאת ידי חובת תמימות

מוהרנ"ת קודם פטירתו התאנה, כששאלוהו מדוע הוא מתאנה, השיב שבכל העניינים הוא יצא ידי חובתו, אבל הוא אינו יודע האם יצא ידי חובת ה"תמימות" של הרבי. שמעתי מרלוי"צ פעם: מדוע ר' נתן חשש דווקא מעניין ה"תמימות"? כי 'תמימות' פירושה 'אמת', כמ"ש 'תתן אמת ליעקב - יעקב איש תם', הוא סימל את התמימות. וזה עיקר הלימוד של הרבי, הרבי מלמד אותנו שנלך רק עם האמת. ולכן, התמימות של ר' נתן

עומדים אנו כעת בהילולא של גאון עוזנו מוהרנ"ת זיע"א, בעולם נהוג, שביארציטי של צדיקים מספרים בשבחם, מעשיות מגדולתם ומהמופתים שהם פעלו. אבל אצל רבינו למדנו שלא זו התכלית, רק לבוא ולשמוע סיפור יפה או מעשיה נאה וללכת הלאה. אלא עיקר התכלית ורצון ה' הוא שנגלה ונתחזק שהצדיקים בפטירתם נשארו עמנו בעולם. לא שיעלו למעלה וישכחו מאיתנו אלא יהיה בחינת "חליפות", שאורם הגדול ימשיך להאיר ולזרוח למטה, אצלינו.

רק על עניין זה היתה כל כוונתו ומחשבתו של רבינו, עלינו!! על הדורות שיבואו בהמשך, על הדורות שלנו, על הניסיונות שלנו, על המעברים הקשים שעוברים עלינו, זה מה שאנו צריכים כדי להתחזק גם בדורנו, "לקבל את מה שהצדיקים הכינו לנו". וזה הגילוי שמגלה לנו בעל ההילולא, כמו שכבר אמר עליו רבינו, 'שבלעדיו לא היה נשאר אפי' בלעטיל שמות'.

קודם 'לחפש' אחר כך 'לציית'

כשנתבונן בקשר שהיה בין הרבי ורבי נתן אנו מוצאים דבר נפלא ביותר, שלא רואים אצל שאר הצדיקים. וזה כידוע, עניין הביטול. שהרי אצל שאר הצדיקים, התלמידים בעצמם נהיו אח"כ אדמור"ם או לפחות אנשים חשובים בזכות עצמם, אך על ר' נתן אומרים 'לא הניח אחד כמותו', כי הוא מלמד אותנו להיות תלמידים! לציית לרבי! וזה החידוש הכי גדול שר' נתן מלמד אותנו. כל אחד שיש לו רבי שמורה את דרכו, יודע שהוא צריך ללמוד ממנו ולשמוע בקולו, אבל החידוש אצל רבינו הוא שעוד לפני שאתה מציית לעצותיו, הדבר הראשון שעליך לעשות זה "לחפש רבי", כמאמר חז"ל 'עשה לך רב', חובה שיהיה לך רב! ואז, כשתחפש ותבקש 'רב' כפי שנבאר בהמשך, רק אז אתה תקיים את העצות, עם ההסתכלות הנכונה על 'מגלה העצות', רק כך תבין את גדולתם. זה הלימוד שמלמד אותנו מוהרנ"ת שלמרות שהוא היה גדול בתורה ובמעשים טובים, ולמרות זאת כל חייו שאף רק להיות תלמיד ולחפש עוד ועוד.

הדרך בה התקרב אל הרבי, הייתה על ידי שהעניין של 'התכלית' של העולם הזה ניקר בליבו, תמיד הוא סובב עם הכאב הזה 'מה התכלית בעולם'. וגם כשכבר

פאר רק על ידי התלמידים שלו, שמתייגעים ומשתנים בזכות העצות. וכמו שאמר ר' נחמן טולטשינער כשביקשו ממנו מופת מהרבי, וענה "אני מופת", אפשר לראות מהפכות שמתחוללות בלבבות האנשים שמקורבים לצדיק, חייהם משתנים מן הקצה אל הקצה, והם יוצאים מכל הקשיים והמבוכות הכי קשים שקיימים.

ולכן, למעשה צריך לקיים את הציווים בתמימות ופשיטות. ומי שנוהג והולך אתם הם פועלים אצלו, הוא מתחיל לקבל את החיזוק הפנימי שטמון בהם, הוא מוצא את התקווה שיש לכל יהודי, אפילו הרחוק ביותר. הוא מקבל אמונה בתורה, אמונה בתפילה, כך בכל דבר שבקדושה, הוא מרגיש טעם באידישקייט, הוא חש את החיות, את הטעם 'מעין עולם הבא'. הרבי הרי לא חידש כלום, הוא רק הכניס 'טעם' בכל דבר.

הלימוד שהרבי ור' נתן מלמדים אותנו זה שה' רוצה לשמוע אותך, הוא מחכה לך שתבוא, תשב לפניו, תבקש ממנו את רצונך ומבוקשך, כמ"ש 'זמרו למי שמנצחין אותו ושמח' הוא ממש מחכה לזה, תתפלל אליו, תשתוקק אליו, בקיצור 'תחיה עם השי"ת!!!'. מצד שני, בספרי רבינו מוזכר כל הזמן כיצד יש להתייחס לעולם הזה, לשטויות שיש לו להציע, 'מיאוס העולם הזה' הוא עיקר אצל הרבי.

הכל רואים בחוש

אפשר לראות בחוש, כיצד אנשים רבים משתנים לטובה במיאוס הבלי העולם, רק בזכות כמה דיבורים ושיחות, פתאום הם כבר אינם מתפעלים ממה שאחרים מתלהבים. הם רואים שהכל שטויות ודמיונות, שהעולם הזה הוא הבל הבלים ואין לו מה למכור, וכל זה בזכות הרבי שלהם שהוא רבי של עולם הבא!!! רבי שאמנם דיבר פה בעוה"ז, אבל דיבוריו היו רק מעוה"ב, כי בברסלב יודעים שיש 'עלמא דאתי', בלי זה לא מתחיל כלום.

כולם שואלים 'מה קרה לברסלבר'ס שהם כל היום צריכים חיזוק?' "אין שום יאוש" וכו'... אכן, מי שלא יודע מעלמא דאתי הוא שש ושמה, אין לו סיבה לראות שחור, הוא חושב שטוב לו, הוא אינו חושב על העתיד. אבל האמת הפוכה לגמרי, רלוי"צ נשאל פעם למה ממררים את החיים עם 'עלמא דאתי'... מדוע צריך כל היום לדבר מזה ולהפחיד את כולם, והשיב: מה השאלה?! אתה הרי תגיע לזה, אין אכזריות גדולה מזו, להסתיר זאת מהאדם, ע"י שמציירים לו עולם יפה וצבעוני בשטויות והבלים. כולם נהנים ומבלים, ממה בדיק הם נהנים...

עלינו לזכור את התכלית. זוהי הזעקה של הרבי, תעשה משהו עם עצמך, יש לך את האפשרות, קמת בבוקר תנצל את היום הזה כהוגן, העיניים שלך תשמור אותם, תחשוב מחשבות טובות ובכך תקדש את המוח, וכך תעשה גם עם שאר האיברים, וזה הלימוד שר' נתן העניק לנו 'חיפוש וביקוש', 'אבקשה את שאהבה נפשי'.

הי"ר שנוכה לחתור לחפש ולבקש עד שנמצא. ■

היא הביאה אותו להתאנה, כי הוא חשב כל הזמן מה יהיה למעלה, הוא ידע ששם מראים לאדם כמה פניות היה לו, ומזה הוא פחד האם יצא ידי חובה.

כיום שנתרפו הדורות והתרבו הנסיונות והמכשולות, הגדרים שאנו גדורים בהם לא תמיד עומדים לנו. אנו במצב של 'פרוץ מרובה על העומד'. מכל הכיוונים חודרים רוחות זרות, מכשירים שלא שיערום אבותינו רח"ל, עד שאיננו יודעים מה קורה לנו... דווקא לכן אין לנו שום עצה אחרת, רק להימשך לאמת לאמתה, 'אלכה ואשובה אל אישי הראשון'. אנו צריכים לחזור לרבי, בכדי ללמוד אצלו כיצד להתנהג, איך להתפלל תפילה כמו שהרבי דורש, לחזור להתבודדות, ללימודים של ה'אמת' שרק הם עומדים כנגד נסיונות הדור, בדרך של האמת אין 'פרווה', אין התחמקויות, כדי לטעום חיות ב'קדושה' ב'אמונה', זה רק עם האמת.

רבינו כבר אמר למשכילים של אומן, שמשיה לא יגיע עד שקודם לכן יהיה מבול של אפיקורסות. והוסיף ואמר:

'תמה אני כיצד יחזיקו מעמד האנשים המאמינים, אנשים שהם כבר נקראים 'מאמינים' גם להם ינשרו מהשרוול ספרי אפיקורסות, ותינוקות בעגלה ידברו אפיקורסות ה"י. אבל רבינו אומר שאל אנשיו המבול הזה לא יתקרב, אך למרות זאת הם צריכים לדעת זאת, רק כדי שידעו שכבר דיברו מזה.

מכאן רואים שהעצות של הרבי מצילות מהאפיקורסות כפשוטו ממש, א"כ בואו ונצעק לעצמנו: 'ש פתרון!!!' אך לא, צריך לדעת שזה לא יעזור. כשם שמצווה וכו' כך מצווה שלא לומר דבר שאינו נשמע, (וכמו שהרבי אמר למהר"ח על עצת הנהגור בלילה), אבל לפחות בוא נצעק את זה לעצמנו!!! וכמו שר' נתן חוזר על כך במכתבים לבנו עשרות פעמים שבספרי רבינו שם ורק שם יש תרופה לכל תחלואי נפשנו, "הפוך בהם והפוך בהם ומהם לא תזוע", צריך ללמוד הרבה ספרי רבינו ואז כשחותרים ומחפשים לבסוף גם מוצאים, כל אחד צריך לבדוק על עצמו, "כמה אני ברסלבר?!?" "כמה אני מציית?!?", "כמה התורות והשיחות עומדות לנגד עיני?!?", "האם אני ממלא את תפקידי בעולם נאמנה?!?", רלוי"צ אמר פעם שלברסבער'ס יהיה דין וחשבון אחר, למעלה ידרשו מהם יותר, כי הם הרי ידעו מהרבי ורבי נתן ובה צריך לבדוק עצמנו.

בתורה ס"א הרבי אומר שיש הרבה ספרים בעולם ויהיו עוד ספרים, וכל אחד מהם חשוב ונצרך, אומר על זה ר' נתן בליקו"ה שכל אחד ואחד הוא בבחינת 'ספר', כי הוא מגלה גוון חדש ודרך חדשה של התקרבות לה, כל אחד מגלה מהירידות שלו, מהנפילות שלו את תורת ההתחזקות ששייכת לו, כך הוא גם מגלה את כוחו של הצדיק. כי אי אפשר להשיג בגדולת הצדיק, כי אם ע"י שרואים את הפירות שהוא מגדל, שזה התלמידים שלו, כמו שאי אפשר לקרוא את מה שכתוב בחותמת, עד שחותמים ואז מבינים מה כתוב. כך גם אצל הצדיק שעניינו מתגלה ברוב

התמצצות
מאידה
ממעמקי
ההתקשרות
והחיפוש
של התלמיד
הנצחי ללא
הפסק
זמנוחה לדג
ועד לתיקון
השלם

הגעגוע שמגלה את העומק הנפלא

החוט המשולש לא יינתק

כשאנו מתבוננים בדברי רבינו הקדוש, מוצאים אנו שלושה דיבורים, אותם הוא אמר בגדלותו של מוהרנ"ת: א. שהוא מבין יותר מכולם את דבריו (ע"ת ט"ז). ב. שבלעדיו לא היה נשאר מהספר ליקוטי מוהר"ן אפילו דף לגניזה (חיי"מ ש"ע). ג. שרבי נתן מרגיש ומחשיב את עצמו כחתיכת בוץ (חיי"מ של"ח, שישקה"ח ב' נ"ה).

מכותלי הדברים שיכתבו לקמן עולה, ששלושת דבריו אלו של רביה"ק מתחברים לעניין אחד נשגב, והוא, גדולת מוהרנ"ת, שזכה להבין וגילה צפונות חדשות בעניינו של הרבי, שלא היו מתגלים בלעדיו. הסיבה שרק הוא זכה לכך, היא, מכיוון שעומק עניינו של הרב מתחדש ומתגלה רק על ידי תלמיד מסור כל כך, כזה שהחליט, שכל ענינו יהיה לחתור בחתירה אחר חיפוש אחרי האוצרות הפנימיים המוחבאים בעמקי עומקים. ועומקם רב כל כך, עד שאפילו הרב בעצמו לא גילה אותם בפירוש, אלא רק רמז להם ברמזים קלים. כדי שיהיה מי שישים אל ליבו לחפשם בחיפושים בלתי פוסקים, אפילו שנראה שאין סיכוי למוצאם.

ואפילו אם היה תלמיד אחר, מלבד מוהרנ"ת, שיכתוב את כל תורות רביה"ק. עדיין הם היו חסרים את אותו אור נעלם ופנימי, שהתגלה רק על ידי רבי נתן, כי הוא וויתר על כל ישותו, והתמסר בתכלית לחפש ולמצוא את אותה רוח פנימית. וזאת, מכיוון שהאור אותו רצה הרבי להאיר בעולם, הוא אור נעלם ונסתר המתגלה לפי שעה, ומאיר אור עצום ורב, אך רק למי שחותר אל ה' יתברך שוב ושוב כנגד כל הסיכויים, כמו אותו תלמיד נאמן.

הגעגוע יוצר את הנעלמים

כשנפתח ונרחיב את הדברים, נגלה את עומק סודם, ונוכל לעמוד מרחוק על גדולת נוראות מעלת

התלמיד, אשר היא גם מעלת כל התלמידים ההולכים בדרכו. ממילא נבין גם מה החידוש הנורא שרביה"ק סלל בעולם.

מתוך שיחות רבות של רביה"ק ומוהרנ"ת, ובעיקר מהספר המופלא 'ליקוטי הלכות', עולה, שישנם דברים נעלמים, שלא מגלים אותם אלא לתלמיד החושק בהם בכל כוחו. מכיוון שרק עצם הגעגוע של התלמיד יוצר את הדברים הנעלמים, ומשלים ומגדיל את תורת הרב, שהיא 'תורה שבכתב', ולעומתה, התלמיד חותר ומגלה את התורה שבעל פה. ובאמונתו הגדולה "נותן אבנים וסיד לרבו שיוכל לבנות בנינים נפלאים". וככל שהרב מסתיר את עצמו ובפרט אחרי הסתלקותו, כך התלמיד מתעקש להבין שכעת יוכל לגלות יותר ויותר.

אחד מיסודותיו העיקריים של עניינו של רבינו, היא בכך שהוא חותר בדבריו לשורש הכי גבוה של תיקון העולם, והוא סולל דרך לתיקון ה'חלל הפנוי', שהוא 'שורש' השבירה. לעומתו, שאר הצדיקים מתקנים את השבירה עצמה, זאת ע"י שמעוררים את תלמידיהם לקיים את התורה כראוי. אך מכיוון שעדיין לא תיקנו את שורש השבירה, בוודאי שהשבירה חוזרת שוב ושוב.

תיקון החלל הפנוי, אותו מנחיל הרבי, ייעשה רק ע"י מי שמוכן להישאר תמיד 'מחולל', ולא לראות בעולם הזה את פרי עמלו. זאת למרות שיתקן כלים רבים ועצומים, מכיוון שכל מגמתו לעלות אל התיקון העליון יותר, תיקון שורש השבירה, החלל הפנוי. (כמבואר בהל' נידה ה"ב, פקדון ג', תפילת המנחה ה"ז, חלב ודס ד', מזוזה ד', תחומין ו', נט"ו ו', סוכה ז' שלחין ה' ר"ח ה' ר"ח ז' ועוד. וקצרה היריעה מלפרט את כל הקשרים והראיות וחיבור הנקודות כך נא וראה שם).

על החובה 'לתקן את החלל הפנוי', אין הרב יכול לצוות לתלמידו, אלא על התלמיד להיות "חכם המבין ומתמסר מדעתו". זו עניינה של התורה שבעל פה, וזוהי הבחירה של משה, שלא לצוות, אלא שנוסיף מדעתנו יום אחד. כי כאשר יצווה על כך, הרי אז

אחד מהם בכל מצב ובכל זמן, יכול לעסוק בתיקון העליון, וביותר בשעה שמתגבר עליו החלל, אם אז הוא מתחזק באמונה ללא דעת, שבוודאי כל פעולותיו ממלאות את הירח, אלא שלא מראים לו טעם וריח כדי שהחלל יתמלא ואעפ"כ ישאר ריק.

לכן זכה מוהרנ"ת לחקוק התחזקות עצומה ונוראה שלא נשמעה מעולם, להמשיך בכל הכוח, גם כאשר לא רואים ולא מרגישים מאומה. כי הוא התלמיד המובהק, המבין את פנימיות פעולת הרב. וכאשר ירבו תלמידים רבים המאמינים ומתמסרים לדרך זו, רק אז יתקיימו כל ההפלגות הגדולות וההתפארויות המפליגות של הרב (כמבואר בתורה ט"ז תנינא שהיא תיקון החלל הפנוי וכמבואר בסוף תורה י"ב תנינא), התלמיד הנאמן, אחרי שמוסר את כל כולו למען התיקון הזה, הוא עוד עוצר כאש מילותיו, רק לרמוז ולשתוק בשתיקה הנוגעת בתחילת המחשבה, שהם המקיפים שלא יכולים להתגלות בכל ימות עולם. כי בחלל אין כלל דיבור אלא רק "צעקה ונהמת הלב, לילות אפלים שלמים", ואין איש שם על לב.

אודו של משיח

לכן יכול הרב העליון יכול לגאול את הכל יותר ממשיח, כי כשהוא מגלה תורתו אין מקשיבים לדברו בתכלית, אלא מתחדשים לחיפוש חדש ללא טעם, ועל ידו יתקנו הכל את החלל. רק בזה תלויה הגאולה, אך זאת רק בזכות שמוהרנ"ת ייסר עצמו בדרך הנעלמה הזו ויסלול אותה לכל.

בזה בין נבין, שרק בגלל שמוהרנ"ת הסכים להיות חתיכת בוץ הנרמס כעפר ואעפ"כ האמין מחדש, ונתן את כל לבבו בלי שום רצון לקבל גמול, כי "גדולת ותפארת אותו התלמיד והתלמידים שכמותו, יראו רק בעת שיסתיים מילוי החלל בבוא הגואל". ולכן רק הוא זכה להוציא את תעלומת רבו בספרו, באופן שכולם יחזרו מחדש כמותו. זו ההבנה שכולה בעצם רק 'אמונה', והיא הממלאת את הלבנה כאור החמה, שיהיה ברירות האמונה יותר מכל השכלים, והיות ולא מבין - יישאר מחולל, אך האמונה היא שלמות.

עשר נקודות של חיפוש

כדי להעמיק בדברים, ניגע בעשר נקודות הקשורות בעניין, ונחפש את הקשר ביניהם. בוודאי שישנם ביאורים רבים לסודות אלו, והמהלך שנוציא מהם הוא רק בדרך אפשר:

מדוע דוקא בעניינו של הרבי?

בזמן רביה"ק היו צדיקים רבים ומכולם נשאו תורות ומאמרים. מדוע דוקא בעניינו של הרבי לא היה נשאר אפילו דף גניזה לולי מוהרנ"ת? אך לפי דברינו מתבאר, כי אף אם היה נשאר מרביה"ק 'תורות', הם לא היו מובילות אל העבודה

הציווי עצמו יגלה שהצדיק ואור האלוקות שהוא ממשיך נמצאים גם בחלל הפנוי ואם כן איננו 'חלל' כלל ועיקר. לכן הצדיק רק מורה ומרמז לתלמידיו, שלא יסתכלו על חיצוניות תורתו, אלא יחזרו ויחפשו ויבקשו את רוחו הפנימית העסוקה בתיקון על העולמות, רוחו של משיח שרק הוא יגמור את תיקון החלל.

'תלמיד' החותר ודורש מעצמו

בזה שגבה מעלת התלמיד הגדול שזכה לרוח ה'פי שניים'. שמכל דבר שהרב אמר, מבין התלמיד את הצורך לחתור ולגלות שם את רמזיו הפנימיים, להיכנס תמיד בעבודות חדשות, בגעגועים עצומים, ולשאול שוב ושוב: איך זוכים ליותר ויותר.

כאשר התלמיד חותר תמיד מחדש, דווקא אז מסתירים ומעלימים ממנו את גדולתו ותפארתו, כדי שירגיש את עובי החלל, ויעמוד בניסיון הקשה מהכל: האם להאמין בחיפוש אחר הסוד הנעלם הזה שאינו מצד השכל, אלא מצד ההרגש בליבו, שרצונו בוער להגיע לבערת הלב הפנימית של רבו, אשר מליבא לפומיא לא גליא. וגם, הרי לא קיבלו בפירוש מרבו.

זהו סוד תורת ההתחזקות

התלמיד מרגיש שבוודאי יש עוד משהו עלום ונסתר, ולכן הוא עומד וזועק ומתחדש, לצעוק ולשאול בכל כוחו "הבער את אותה האש בליבי", בלילות החורף האפלים והארוכים שהם שיא הרגשת ה'חלל' (שרק לכן זכה למעלתו כדברי ראב"ן), ולכן כל כוחו התחדש בלידתו ופטירתו בעצם תקופת החורף), והוא מבקש ומתעקש שלא להיחלש בדעתו חלילה, מרוב המחלוקות, שמצידה נראה כי לא יצליח כלל בעמלו לקרב העולם אל רבו, ולעולם תישאר הלבנה ממועטת בתכלית המיעוט, מחוללת, חסרת הבנה וחכמה, ואז, גם אם יצליח רבו לתקן את השבירה כמו כלל הצדיקים, אך לא יוכל לסלול דרך פנימית ונצחית לתיקון החלל.

זו גדולתו של התלמיד, וזו הישועה העצומה שפעל לדורי דורות. מוהרנ"ת התעקש באמונה עצומה על מה שהבין מכותלי רמזי רבו ובפרט בשיחות החולין שלו, ששם רמז את כל פנימיות כוונתו בתורתו, (תורה פ"א על השיחת חולין שלו. שעל דם השיג מוהרנ"ת גדולת רבו, כדברי ראב"ן). הוא מסר נפשו, כבודו, שמו, הצלחתו, תיקון השבירה שלו, למען מטרה נעלה זו [עד כדי כך שאח"כ התאונן מדוע הקדיש זמן זמנים טובא על תיקון השבירה (שישקה"ח ח"ב קל"ז)].

ומיגו דזכי לנפשיה, לתקן בכל פעולותיו את החלל בתיקון נפלא שרק המשיח עוסק בו, זכי גם לאנשינו והתלמידים הבאים בכל הדורות, שרק עליהם מוטלת המשורה להמשיך בדרכו להפעיל את לימודי הרב, לגלות מחלל לחלל את תעלומות לבבם, את גנוי תורתו, את צפונות נסתרות דרכו. כל

אך כשנתבונן באותה התקרבות מופלאה, נגלה בדבריו של ראב"ן כי קודם להתקרבותו לא הרגיש מוהרנ"ת די תועלת בעבודתו מהם (כו"א א"מ ב' ג'), כי אף שהם סללו נתיבים נפלאים בתיקון השבירה (י"מ א' א'), אעפ"כ הרי החלל מתגבר בכל פעם מחדש, וא"כ שוב אין תועלת בעבודה. עד שהרגיש רבי נתן שהיצר יתגבר עליו לעולם, כי הוא פשט עצמו בגדולים ובת"ח (שם). וברגע שהבין שענין רביה"ק הוא חזרה אל החלל, כדי להאמין מתוכו גם בעצמו ובהבנתו מעצמו (שיחות הר"ן ק"מ), או אז היה מוכן לסבול את כל המחלוקות, שכולם נמשכים מהחלל הפנוי (תורה ס"ד).

שני חידושים של מוהרנ"ת

ה. מוהרנ"ת חידש ב' חידושים עצומים: א. רביה"ק הוא הצדיק הגדול והנורא יותר מכל הצדיקים ובו תלויים כל העולמות וכל הנשמות וכל התיקונים שבעולם. (שישקה"ח ח"ב קל"ה). ב. אף לאחר הסתלקותו של רביה"ק, הכל ממשיך כרגיל, כולל "ראש השנה שלו" ביתר שאת ויתר עוז, אשר גם על זה קמו מפקפקים (שם קל"ו).

והשאלה הנשאלת: לכאורה, מדוע דברים אלו שהם יסודות חסידות ברסלב, לא נאמרו במפורש ע"י רביה"ק והוצרכו להתברר דווקא ע"י מוהרנ"ת?

וגם זה יתבאר הפלא ופלא, לפי המהלך דלעיל. כי היות ועיקר גאולת רביה"ק היא להביא לכך שכל אדם יוכל לתקן את החלל הפנוי, כפי כוחו, שזה הענין של "כמוני ממש", כמו הצדיק הגדול שהוא כולו מחולל ובטל קדם בורא העולם. וכן ה'פחות שבאנשי אני מוליך אותו בדרך של צדיקים גמורים, ויהיה נעשה ממנו מה שלא נעשה מגדולי הצדיקים.

ואת כל זה פועל רבינו הקדוש, על ידי שהכניס בלב אנשיו לעמול ולהתייגע בכל כוחם שוב ושוב בעבודתם, אף אם ליבם יחולל בחול וחול, ותוחלת ממשוכה מחלת לב, כי הרי לא ירגישו את קבלת תפילתם וייחולם, ואעפ"כ יחזרו וייחלו ויקוו ויתגעגעו בכל כוחם אחריו יתברך. עד שלרוב כיסופם יתגלה להם לעתיד כי "ניתנה" להם המתנה הגדולה, בהיסח הדעת בזכות דרישתם להיות **כמוני ממש**", (ח"י"מ ר"ל וסיפ"מ י"ג). אשר אליה יזכו רק אם יציתו אליו וילכו אחריו בנאמנות ואמונה עד ביאת הגואל.

התקופה הזו שלאחר הסתלקותו של רבינו, בה מסתלק אורו ונעשה חלל בלבבות, (ליקוטי הלכות, שבת ה' שבהסתלקותו של הצדיק מתגבר עמלק ובהלכות פורים ד' מתבאר שעמלק הוא החלל הפנוי) שם צריך לחפש אותו ולהתגעגע אחריו, אין לו שום קיום, רק בזכות שהרבי עצמו לא ציווה על הישארותו הנצחית, אלא רק רמז על כך. כי אם הוא היה מורה על גדולתו הרי שהוא היה מכריז שאין זה חלל כלל אלא הוא נמצא שם לגמרי.

גם הסיבה שהתלמיד הוא זה שמגלה על גדולת רבו, היא מאותה הסיבה. כי גדולתו של הרב על כל הצדיקים היא רק בגלל הכוח שיש לו לעסוק בתיקון החלל הפנוי עצמו, ואת הסוד הזה הוא לא יכול לגלות בעצמו, כי אם הוא יגלה שהוא מחייה את כל המקומות הנמוכים והחללים באור, ממילא כבר לא יהיו מחוללים. לכן רק

העיקרית של מילוי החלל, מתוך אופל קלקול המס"ר, וזה נחשב שלא נשאר ממנו כלום, כי הוא אוצר של יראת שמים הנפתח רק לחותר אחריו לעולם, שלא ע"מ לקבל פר"ס וחצי תורתו ורוחו. ואי אפשר לצייר את החורבן הנורא לו היה נותר הרב ללא תלמידו היחיד. ואם אכן כך היה קורה, אזי היה נשאר הרב לבדו, ולא היו לו רבבות תלמידים וספרים כפי שאמר בפירושו.

מהות הקשר המופלא

ב. מהו הקשר המיוחד שהיה לרביה"ק עם מוהרנ"ת, עד כדי שרביה"ק אמר לו שה"התקרבות שלו היא מעשה משנים קדמוניות, וש"ש להם היכרות ממזמן, עד שרביה"ק חיבר את שמותיהם יחד שכל העולם נברא בשבילם "נחמן נתן שוחקים מכל העולם" (כו"א ח"ב ל"ט, י"מ ח"ב ל"ב).

ולפי דברינו לעיל ניתן להאיר, בדרך אפשר. כי רביה"ק בא לתקן החלל ולהביא בכך את העולם לתיקונו ולגאולתו. והיות זה תלוי בחתירת התלמידים, המתעוררת רק על ידי שיבינו זאת מדעתם בלי שהוא יאמר להם, אלא רק ירמוז לכך במעט, כדי שירגישו חלל, (זה שני הרחות שלו ושני חלקי תורתו). א"כ הרב בלא התלמיד הוא רק חצי, 'כחמה בלא לבנה'. ורק יחדיו יוכל הרב לגלות את נחמתו המופלאה.

התנהגות של ריחוק

ג. אף שהקשר ביניהם היה קשר מופלא ושורשי עד מאוד, עם כל זאת איננו רואים שרביה"ק התנהג אל מוהרנ"ת בצורה קרובה מאוד, אולי להפך, לפעמים היה נראה שרביה"ק מתעלם ממנו או אפ"י מרחיק אותו (י"מ מוהרנ"ת א' ג, שישקה"ח ב' קצ"ז).

והוא פלא, שהרי אם כל ענינו של רביה"ק תלוי במוהרנ"ת, היה מן הראוי לכאורה שיקרבו יותר ויתר אף באופן חיצוני, ויגלה לו כל סודותיו בצורה מיוחדת ומודגשת.

אך לפי הצורך ב'חלל' דווקא, שהתברר לעיל, מובן. כי לו היה הרב מגלה לתלמיד מדוע בו תלוי הכל, התלמיד לא היה מרגיש חלל, ולא היה לו מה לחתור ולחפש ולחדש,

ואזי לא היה תלוי בו כלום. ולהפך, אפ"י הרחיקו ונזף בו, כדי לעוררו לחפש מחדש ולא שישען על מה שכבר עשה ו"זכות אבותיו".

מהי נקודת החילוק

ד. מוהרנ"ת היה אצל צדיקים רבים ונוראים ובכל זאת בחר להתקרב לרבינו הק' בהתקרבות מוחלטת כל כך, עד שאמר שבלי רביה"ק "לא ידע בין מינו לשמאלו" (י"מ מוהרנ"ת א'). האם ניתן להצביע על נקודה מיוחדת כזו שהיוותה את יסוד החילוק בין רביה"ק לשאר הצדיקים?

התלמיד שזכה לחתור בעצמו על ידי רמזי רבו, הוא זה שיכול לגלות על גדולתו. כי עליו הרי חולקים ואין מציינים לו ומאמינים לו שבאמת 'אין שום מקום שלא ימצא שם ה' יתברך'.

דווקא דרך המחלוקת

ב' החידושים שהתבארו בשאלה הקודמת, הם הגורמים העיקריים להתנגדות הגדולה על מוהרנ"ת, שהרי אם מוהרנ"ת היה מתמנה או ממנה אדמו"ר אחרי רביה"ק לא היה עליו את המחלוקת הגדולה. וא"כ גם מתעצמת השאלה הקודמת, שהרי אם רביה"ק היה אומר זאת מפורש היו חוסכים את כל המחלוקת הנוראה הזו שגרמה לצרות רבות ואיזמות.

וכן, מהו הסוד והסיבה שדרכו הקדושה הייתה מוכרחת להיות עם התנגדויות איזמות ומחלוקת קשה כל כך?

אך כאשר נעמיק בסוד אותו 'חלל' שהזכרנו לעיל, נגלה כי **מתנת** המחלוקת היא מהחלל הפנוי (תורה ס"ד), והיא בסוד "צדיק ורע לו", וה'ב' העובד בעבודת עבד שצועק ממעמקי ליבו, אף שנדמה לו שלא מועיל קול צעקתו. מתגלה אם כן, שהמחלוקת מרימה את האדם לתיקון החלל, וע"כ שגבה המחלוקת על התלמיד הגדול יותר מכל, כדי להחליש דעתו מקטנות הלבנה. אך הוא **נתן** את עצמו לעולם ולכן זכה למתנת המחלוקת בשלמות שרק על ידה יצליח להיכנס בשלום ולצאת בשלום ולבנות דרך כבושה לרבים. שגם "הם יתנו את ליבם אליו בכל פעם מחדש, ובזה יוליים בדרך חדשה" מלאה ישן, והחידוש הוא גופא הדרך (חיל גמור שיחות רבות והלכות ערוכות בענין המחלוקת, הסובבים על קוטב זה).

מישה מת ויהושע מכניס

רביה"ק אמר על עצמו את הפסוק 'פני משה כפני חמה', ועל מוהרנ"ת שהוא 'פני יהושע כפני לבנה'. ולפי דברינו מתקשר בקשר נפלא ונורא, כיצד עניין מלחמת יהושע בעמלק, וכן כבישתו את הארץ שייכים גם למוהרנ"ת הנרמז לבחינת יהושע.

כי אף שלכאורה, נראה ששני עניינים אלו שייכים יותר לרבינו הק', שהוא זה שזכה לשער הנו"ן ויכול להילחם עם עמלק, וכן השיג בשלמות את קדושת ארץ ישראל. אולם מצד שני, דווקא מוהרנ"ת נרמז ליהושע המכניע את עמלק ומכניס את ישראל לארץ.

כי את עמלק אי אפשר להכניע בשלמות, אלא רק נלחמים בו לעולם, כי הוא רצועת המרדות מעולם, המביאה את ישראל לעבודה הפנימית של המלחמה התמידית שלא על מנת לנצח, כי המלחמה נגד עמלק היא רק בכוח התפילה שהיא ללא שום שכל והיא מילוי החלל, כמו דוד המלך 'אני תפילה' שעסק במלחמה זו, ולא שאול שירד ממלכותו עקב כך. זהו גם עניינה של ירושת ארץ ישראל אשר קדושתה נעלמת שוב ושוב בקייני יסורים, ובה עשרת מעלות קדושה עד הקדושה העשירית אשר נמנעת לעולם, אבן השתיה המהפכת הצמצום לתיקון [זה גם סוד ראש השנה ואכמ"ל].

אחרי שרביה"ק הוא החמה, ומוהרנ"ת הוא הלבנה, הרי

כל עבודתנו היא להשלים את הלבנה ממיעוטה, שהוא סוד הצמצום שבו נברא החלל הפנוי, ורביה"ק סלל דרך חדשה ומיוחדת איך אפשר למלאות את החלל באופן שלא יבטל העולם, (כמבואר בהל' ר"ח ה"ד, תפילת המנחה ה"ז, תולעים ה"ד, תחומין ו' ועוד), ואם מוהרנ"ת הוא הלבנה א"כ תיקון ומילוי החלל תלוי דווקא בו, ומדוע?

ולפי דברינו מובן שדרך זו נעשיית רק על ידי מוהרנ"ת. כי תיקון החלל מהותו לחפש מחדש. חיפוש מחדש שייך רק אם לא מצויים על זה, כי אם כן, זה לא חיפוש חדש. זה לא "מבין מדעתו" זה לא התמסרות של כל הנפש בלי שום הרגשה - כי הרי נאמר במפורש שכך צריך לנהוג. לכן רק מוהרנ"ת שהבין את רמזי הרב שכולנו צריכים ויכולים לתקן את החלל דווקא ע"י המניעה וההסתרה, ואי ההרגשה וההבנה והטעם. ולכן דווקא מוהרנ"ת הלבנה מרגיש את טעם החלל ודווקא הוא נלחם בעמלק הנאחז בחלל, ודווקא הוא ממלא ומתקן את החלל.

דרך רמז והתמצצות בעלמא

מוהרנ"ת הרבה לבאר ולדבר מרביה"ק, ורוב דבריו הינם שווים לכל נפש [כידוע שכתב בליקוטי תפילות לשונות המתאימים לכל, וכן ברוב הליקו"ה נכתבו דברים כלליים, שגם מי שאינו חסיד ברסלב יכול לקרותם ולקבלם], רק שפעמים רבות הוא רומז רמזים, בסגנון אמירה: שיש בליבו עוד הרבה, ומתנוצץ לו מאוד אך אינו מגלה וכד', וכמובא אין ספור פעמים בעלים לתרופה, ובליקו"ה. **האם אפשר לדעת מה התנוצץ בדעתו, ומדוע לא גילה זאת רק רמז לכך?** [ובפרט שבכך פתח פתח לתלות ברמזיו בוקי סריקין].

אך כפי המתבאר לעיל, שהכל תלוי בחכם המבין מדעתו, שאינו עומד על דעת רבו, ולא ימוש מאהלו, בכל עליות הרב לתיקון החלל הפנוי, בוודאי שאי אפשר לכתוב זאת מפורש, כי אי אפשר להרגיש את התענוג שבזה. אלא רק דרך רמז למי שיזכה לשום ליבו לכך. ולכן רמז וחזר ורמז.

דייקא דרך ספרי התלמיד

ראבר"ן כותב שהיות והלבנה שליטתה בלילה, לכן בימי הגלות שהם הלילה, עיקר העסק צריך להיות בספרי מוהרנ"ת יותר מבספרי השמש, רביה"ק. **האם נוכל להבין מדוע?** הרי ספרי רביה"ק נוראים מאוד, ורביה"ק הזהיר לעסוק בהם. **מהי אם כן הסיבה שעלינו לעסוק בספרי התלמיד יותר מבספרי הרב?**

אלא זה בוודאי, שרק העוסק בספרי מוהרנ"ת, יוכל לעסוק בספרי הרב. כי דרכם ימצא בספרי הרב את כל רפואות נפשו, ושגב מעלתו, בתיקון החלל ושורש כל העלמה והצמצום. ואם לא, ייאבד חלילה את כל עושר התורה שבכתב המתגלה רק מגעגועי חתירת התלמידים.

תם ולא נשלם אפס קצהו, והמשכיל המבין יחתור בהלכותיו המאירים המסומנים ובאחרים, וכתבי ראבר"ן המכסה טפחיים, ובצעקת ליבו ופיו ימצא את סתרי היראה העשירית

■ הטמונה באוצרו.

נפשי בשאלתי

מתלווים לבני הנעורים בשבילי החיים ♦ עם ר' א. ליפער | עריכה: ש. רובינזון

למה צריך לקרוא את כל העולם!?

מומלץ לכל בחור, שרוצה לקבל מעט הרגש בזכיה העצומה לה זכה, שהוא מקורב לצדיק, שיעיין בספר 'חיי מוהר"ן' ערך "מעלת המתקרבים אליו" ששם מתגלים מעט מן הרווחים העצומים והאוצרות היקרים להם וזכה אותו מקורב.

סיבה נוספת שגורמת לנו לעסוק בהפצה היא מצד 'מידת הרחמנות', הטבועה בדמו של כל יהודי משחר ינקותו, כמאמר חז"ל (מדרש רבה) ישראל 'רחמנים' 'ביישנים' 'גומלי חסדים'. בתורה ז' תניינא מבאר רבינו ש'עיקר הרחמנות זה לרחם על ישראל שמשוקעים בעוונות, והדרך להוציא אותם מעוונות היא לתת להם דעת, 'ודעת' הכוונה 'רחמנות', כמבואר שם בתורה. בהמשך התורה באות ד' אומר הרבי "וכל אדם יכול לקיים זאת" דהיינו שעלינו נפלה חובת היום לגלות הסגולה לעם סגולה, לחשוף בפני העולם את הדעת האמיתית והעליונה שגילו לנו הצדיקים, ולזכות בזה כל אחד שחפץ וזקוק לזה.

ובנוגע לשאלה, לגבי בחור שלומד בישיבה איך יפיץ דעת רבינו. הרי בחור ישיבה יכול להפיץ בצורה נפלאה כל כך, לא דרך חלוקת פלייארים, אלא על ידי דיבורים, עוד ועוד. לא חייבים תמיד לספר שזה דיבור מרבינו, הרי העיקר שחברך מתחזק מזה ובזכות הדיבור שלך הוא מתפלל ולומד יותר טוב ומברך וברהמ"ז יותר בכוונה זה כבר היה שווה. גם בכלל, כשנפגשים עם אנשים פה ושם במרוצת החיים, באוטובוס או בשמחות, אם ממילא כבר מדברים, למה לא להשחיל כמה דיבורי נחמה ועידוד מהאוצרות שלנו. הרי מדיבור אחד לבד אפשר להיות איש כשר באמת בתכלית. אי אפשר לדעת מה התחולל בקרבו של האדם ששמע ממני את הדיבור, ולפעמים יכולים להיות לכך השלכות מרחיקות לכת, באם הדיבור תפס אותו או נגע לו בנקודה שהיה צריך בה חיזוק.

אסור גם לשכוח שעיקר ההפצה צריכה להתבצע קודם אצל אנשיו של הצדיק, בינם לבין עצמם, ולכן הלימוד העקבי והמתמיד של ספרי רבינו ותלמידיו, בוודאי נקרא ג"כ בשם הפצה, ורק לאחמ"כ אפשר לבדוק אצל שאר חבריך, האם נראה שמישהו מחפש חברותא ללימוד או לשיחת חברים, או שנראה שהוא קצת רדום בלימוד הספרים ובקיום העצות, וא"כ אפשר לקבוע איתו זמן קבוע כל יום או פעם בשבוע ללימוד בחברותא משהו קל כמו עמוד היומי ליקו"מ, דף היומי ליקו"ה וכדומה. זה נקרא אצל רבינו רחמנות אמיתית.

והעיקר לא לשכוח שהדיבור של ר' נתן מדבר על שלושה מיני הפצה שבהם צריך להיות חזק, והם: 'ממון' 'רצון' ו'טירחה', ממון וטירחה לא תמיד מתאפשר, אבל ה'רצון' זה תמיד בהישג יד, תמיד אפשר להתפלל שנזכה לכך, הרבי יגמור את שלו אשרי מי שזה דרכו ועל זה להתפלל ולהתבודד, והרצון יביאו בעתו ובזמנו גם לממון וטירחה. ■

שאלה:

בכל שנה כשמגיעה ההילולא של התלמיד הגדול מוהרנ"ת זיע"א אני רואה איך שקוראים את מכתב ההסתלקות הנורא שמופיע בסוף הספה"ק 'עלים לתרופה', וכולם מסבירים בטוב טעם שהצוואה של רבי נתן זה "הפצה". ארצה לשפוך בפניך שני שאלות שקשה לי בעניין: מדוע בכלל מוטל עלינו חסידי ברסלב לעשות הפצה, האם יש לנו העניין שכולם יהיו ברסלבער'ס, מה זה יתן לנו? האם יש לנו עניין להיות החסידות הכי גדולה. ולגופו של עניין, כיצד יכול בחור כמוני שלומד בישיבה לקיים בהידור את עניין ההפצה, ללא שזה יפריע למסגרת הישיבה ולסדרי הלימוד?

תשובה:

אכן, כדי שתהיה לאדם רצון וסיבה להשקות אילנות ולקרב אנשים לצדיק, הוא צריך קודם כל לחזק בליבו את האמונה בכוח הצדיק, דהיינו להשריש בליבו את הגדולה של הרבי ואת הכוח שיש לו לתקן את העולם כולו ולהחזירו למוטב, וכאשר הוא יזכה לכך, ממילא הוא כבר ירצה להטעים אנשים נוספים, מהדבר הנפלא והמתוק הזה.

רבינו העיד על עצמו, ש'פעם הוא חשב שהיצה"ד הוא זה שבא ואומר לו שהוא 'מנהיג הדור', אבל היום הוא יודע שאכן כך הוא'. עליו מוטל לתקן את כל הנשמות הנידחות והפגומות, ועליו נפלה חובת היום להנהיג את הדור ולהביאו לשלמות. ידועה השיחה ש'עד שהיה את רבינו בעולם אפשר היה להתסתדר בלעדיו, אך משהתגלה בעולם האור הזך והצה של רבינו קשה מאוד להיות איש כשר בלעדיו. אנו וכל העולם חייבים להגיע אליו, ללמוד את תורתו ושיחותיו, לקיים את עצותיו ולקבל את סמי המרפא שהכין לנו רופא הנשמות הגדול במיוחד לתחלואי נפשנו, שיקויי המרפא הללו הם התקווה היחידה שלנו לצאת מהמחלות שבהם חלתה נפשנו.

ר' אברהם ב"ר נחמן אמר ש'השם יתברך לא מביא לעולם מחלה, לפני שהוא בורא לה רפואה מתאימה'. ובעת חושך שכזה יש לנו את הצדיק, והוא זה שאמור להציל אותנו מכל המעברים שעוברים עלינו, מכל הירידות שאנו חווים, כמה הרפתקי דעודו עלן הכל כבר נלקח בחשבון. פה מונחת התשובה 'למה צריך לעסוק בהפצה'. כי מכוח האמונה ביכולת הבלעדית של הצדיק לסייע לשאר עם ישראל, שעדיין אינם מקורבים אליו, וזה הרי מה שאנו רוצים, שהדור כולו כולם יהיו יהודים כשרים, ויש לנו חיוב מן התורה "כל ישראל ערבים זה לזה", כמובן שדבר זה מסייע בקירוב שגאולה, כמו שרביה"ק אמר "כשיתפשט ספרי בעולם אפשר יהיה להתכונן למשיח.

לזכור שיטת עולם אחד

פטירתו של האדם, ורק אם אדם צלח בבטחה את כל נסיונות החיים, והוא מגיע לבית דין של מעלה עם כיסים מלאים, רק אז הוא יכול לשמוח. הדעת הזו, עמדה למול עיניו של רבי נתן כל חייו, כידוע שהוא היה מנצל כל רגע פנוי, והיו לו סדרים לכל זמן ולכל יומא דפגרי וכדומה. תמיד היה מסתכל על השעון, והיה לו אפילו שני שעונים, כדי שלא ילך חלילה כל רגע לאיבוד.

כידוע, רבי נתן סבל מרדיפות נוראיות, ומהלשנות חוזרות ונשנות לשלטונות שגרמו למעצרו לא אחת, ואף להשלכתו לבית האסורים. מסופר, שלאחר שחרורו שאלו אותו, מה חשב באותם רגעים בהם הובל ברחובות העיר בבזיונות נוראיים, כשהוא אזוק בידי וברגליו. ור' נתן השיב: מחשבתי באותם רגעים הייתה, על כך שיבוא היום שבו יאמרו: "כבר עברו ארבעים שנה" מהסתלקות של ר' נתן.

רבינו אומר בליקו"מ (תניינא נ"ה): "רווח העולם הזה אין לשער, דהיינו מה שהאדם יכול להרוויח בזה העולם, ואין צריך על זה הוצאות משלו רק ממה שהכין לפניו הבורא יתברך". אנו רואים מכאן שלא צריך להתאמץ יותר מדי, אלא אפילו רק שכבר מוכן לפניך אתה יכול לקיים מצוות רבות. וכמו שידוע הסיפור על הגר"א שבכה קודם פטירתו, והסביר, שהוא בוכה כיוון שהוא רואה איך שכאן בעולם, בכמה פרוטות אפשר לקנות ציצית ולקיים מצווה מדאורייתא, ואילו לאחר הפטירה, אפילו בעד כל הון דעלמא לא יוכל לקיים מצווה זו.

רבינו אומר שזה גנאי לקרוא לעולם הבא בשם 'טוב' כי זה הרבה יותר מזה, אבל מכיון שאין לנו השגה בזה לכן זה השם שאנחנו נותנים, אבל באמת עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו, אף אדם עוד לא זכה לראות בעיניים גשמיות את הרב טוב הצפון וגנוז.

עלינו לזכור תמיד מהתכלית ולא לתת לעולם הזה להטעות אותו, הגם שהוא כה נוצץ ומושך, אבל צריך לזכור שמאחורי זה מסתתר הבל הבלים. העיקר זה לחפש את ה'רווח עולם הזה', הרווח האמיתי של התורה והמצוות. כך נצא מהעולם ברוגע, בלא שום חרטה ודאגה, כי נדע שעשינו מה שיכולנו למען חיי העולם הבא. חזקו ואמצו ■

מספרים על אחד מאנ"ש שהלך לבית עולמו, ולאחר תקופה הופיע בחלום, אצל ידידו משכבר הימים. אותו חבר הופתע לראותו, ומיד שאל אותו: מה נעשה בדיןך. ענה לו החבר: ב"ה, המצב שלי טוב. ולמרות זאת, אם רק הייתי יודע בחיי מה הערך של כל מצווה ומעשה טוב הייתי חוטף הרבה יותר.

עניין זה עלינו לחדד לעצמנו כעת בצעירותנו, שלא נרמה את עצמנו, ונשתדל בכל יום לצאת ידי חובת מה שבאמת מוטל עלינו, בתורה, תפילה ומעשים טובים. על כל בחור צריך לשאול את עצמו בכל יום: האם אכן מילאתי את חובתי ליום זה, או שמא עוד אתחרט על כך שלא ניצלתי מספיק טוב את היום?! אולי אפילו העברתי את הזמן בדיבורים של שטות והבל, או גרוע מכך.

אם אכן נסתכל בצורה נכונה ואמיתית על העולם, נראה שאין לנו בכלל זמן, אפילו לדיבורים שלא נצרכים. נגלה שאין לנו בכלל זמן לענות לחבר שמנסה לריב איתנו, או לספר דבר רכילות. כמו שר' נתן אמר בשעת המחלוקת הגדולה שהייתה עליו, שהוא מודה לרבינו שנתן לו הרבה שיעורים קבועים, ובכך מילא לו את היום, עד שלא נשאר לו אפילו מעט זמן לשמוע את טענות המתנגדים והחולקים.

כך צריך להיראות כל חסיד ברסלב, כשבאים לדבר איתו ממחלוקת או פאליטיק, יאמר לבעל דבר: סליחה, אבל "אין לי זמן", יש עלמא דאתי. אם אני אקשיב לך אני לא יסיים להתעסק בעוה"ז אף פעם. כי הרי העולם מלא מחלוקות, כמו שכותב רבינו בשיהר"ן; שכולם מסתובבים בעולם ומתקוטטים בינם לבין עצמם, ובין עיר לעיר ובין מדינה למדינה וכו', ומסיים שם רבינו: "ואין איש שם על לב תכלית העולם הזה". ואם כן יוצא לנו שיעקר הטעות בעולם זה, היא המחשבה שהולכים לחיות כאן לעד ולנצח, ולא זוכרים שיום יבוא וכל החגיגה תיגמר, ואז נצטרך לתת דין וחשבון מפעלנו לפני יוצר ערב ובוקר.

ר' נתן אומר בליקו"ה שבעולם הושרשה טעות נוראה. כאשר אדם נולד, כולם שמחים ומאחלים "מזל טוב". ואילו כשהוא נפטר, כולם מצטערים ובוכים. והאמת, אומר ר' נתן היא הפוכה לגמרי. האדם צריך לדעת שיעקר החיים מתחילים רק לאחר

בין השתדלו – להשקות אילנות!

האם 'קידוב נפשות' שייך
רק לאדמונים ודרשנים,
או לכל יהודי באשר הוא?
איזה מאנשיו הזהיר רבינו
לעסוק בקידוב נפשות,
הגדולים או גם הקטנים שבהם?
מה אמוד לעשות אחד
שמדניש שהוא במדרגה נמוכה
מדי, ואינו ראוי לעסוק בכך?
כיצד נשמדים שלא יביא עסק
הקידוב לידי גאווה וגדלות?
על כך, ועוד,
במאמר שלפניכם:

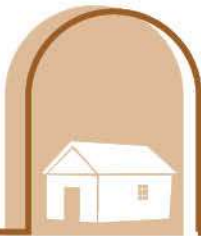
על המדור החדש:

לאחר כמה שנים בהם עסקנו [במדור 'בעקבי הצאן' ולאחריו במדור 'בעקבות הרועה'] בבירור וליבון עקרי ויסודי האמונה של חסידי ברסלב בגדולת רבינו וייחודיותו, ועל הצורה הנכונה של העברת אורו מדור לדור - הגיעה הדרישה לעבור ולעסוק בבירור וליבון אורחותיו ועצותיו של רבינו, הנוגעים למעשה בחיי היום יום.

"כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה, כמבואר כבר כמה פעמים שכל עיקר כוונתו הקדושה בכל תורה ותורה שגילה, ובכל דיבור ודיבור שיצא מפיו הקדוש, הכל היה רק בשביל לזכות את ישראל להביאם לידי מעשה ישרה, לרמוז להם מרחוק ומקרוב, להורות להם עצות ותחבולות עמוקות ונפלאות, להתקרב להשם יתברך מכל מקום שהוא" (הקדמת ליקוטי מוהר"י).

ואכן, כבר ידענו ש"ספרי רבינו ז"ל כבר מבואר בהם מה שיש בו לכל אחד ואחד לפי מדרגתו, לפי מקומו ושעתו, בשבתו בביתו ובלכתו בדרך. אין כל דבר נעלם ממך אשר לא תמצאנו בספרים הקדושים והנוראים, אם תעיין בהם בכל לב באמת!" (עלים לחרופה, מכתב זי). ועלינו נפל חובת היום, לחפש אחריהם, ולסדרם ולהציגם בצורה ברורה ונהירה. ובמקום הצורך אף לערוך בהם בירור; לפעמים יש לברר אוכל מתוך פסולת ולשלול הבנות בלתי נכונות, ולפעמים אין צורך אלא ללקט ולכנס יחד את כל מה שנאמר בסוגיא זו, ולפרוש הדברים כשמלה, שיהיו ברורים ונהירים, ומסודרים כשולחן ערוך.

קירוב נפשות (א)

כמו שהאדם מצוה להעמיד פנים בעולם בשביל קיים העולם, כן הוא מצוה להכניס דעת ויראת שמים בבניו ובתלמידים, כי זה עקר המצוה, שמצוה להעמיד תולדות לקיים העולם, כי העקר להעמיד תולדות ממין בני אדם דוקא, ולא מין בהמות וחיות בדמות אדם. על כן כל זמן שאין מאיר הדעת בבני אדם, ואינם יודעים ומרגישים אלקותו ותברך וממשלתו, אינם בכלל בני אדם, מאחר שאין בהם דעת לדעת את ה', שזה עקר גדר האדם. ועל כן נחשב העולם פתוה ובהו, ועל זה נאמר "לא תהו בראיה לשבת יצרה", כי צריכין לישב את העולם, שיהיה מושב העולם מבני אדם דוקא, דהיינו מבני דעה, שיודעין את השם ותברך. וזהו גם כן מצות "ומלאו את הארץ", שצריכין למלאות את הארץ בבני אדם. הינו שכל אדם מצוה שידבר עם חברו ביראת שמים כדי להכניס דעת בחברו, שזה עקר ישוב העולם, שיהיה העולם מושב מבני אדם, הינו מבני דעה, שיודעין את השם ותברך כנ"ל. על כן צריה כל אהר לעסק בזה להכניס דעת ויראת שמים בחברו, שעל ידי זה נעשה חברו בחינת תלמיד אצלו.

(ליקוטי מוהר"ן תניינא, ז)

ואף שהדבר "קשה וכבד מאד", אעפ"כ אין לו לאדם להיפטר מחובה זו. וכלשון מוהר"ן ת:

באמת ענין זה לקרב נפשות לה' ותברך הוא דבר קשה וכבד מאד, אך אף על פי כן בהכרח לעסק בזה, כי הוא הייב על כל אהר מישראל לעסק בזה! (ליקוטי הלכות, תשובות ה, ד)

למותר לציין, שאם חובה זו מוטלת על כל יהודי, ללא יוצא מן הכלל - בהכרח שיש לו את הכח לכך... כי אכן:

כל אהר מישראל יש לו כח להחזיר כל העולם בתשובה, כי "חייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם, כי כל אהר מישראל פלאו מקבל התורה פלה, ומקבל ששים רבוא נפשות ישראל, ועל כן כל ישראל ערבין זה בזה, כי כל אהר מישראל פלאו מקבלם, ויש לו כח להחזיר כלם בתשובה ומחייב להשתדל בזה!

(אוצר היראה, תוכחה ד')

"זה סימן שנתקרב באמת - כשנתקרבין בו עוד נפשות!"

אם חובה זו מוטלת על כל יהודי - הרי שעל חסיד ברסלב על אחת כמה וכמה. שכן, אנו מקורבים לרבי המאיר בנו דעת נפלאה שכזו שיש בה כח להאיר לכל באי עולם, להקים מעפר דל ולהרים מאשפות אביון.

כי זה עקר גדלת נוראותיו של הצדיק האמת, שיש לו כח בזה שיכול להאיר הדעת הקדוש בבנים ותלמידים... ולא די שהוא מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון, שמקים ומרים הנמוכים ותלמידים מאד מעפר ומאשפות ממש, ומקוין ומעורר אותם בבחינת 'הקיצו ורננו שכני עפר', ומחיה אותם ומחזקם שלא יתאשו מלצערק לה' ותברך בשנים אפן עד שמשביבם לררכי הקדושה באמת. אף גם הוא נותן בהם כח בזה, ומאיר בהם הדעת האמתית, עד שיש להם כח להאיר הדעת גם באחרים, עד שגם הם עוסקים בלישוב

כיסופינו הם לגעת בנושאים רבים ומגוונים, ללבנם ולבררם. החל מהנהגות פשוטות ומעשיות, כגון: ההימנעות משתיית קפה לפני התפילה, פרטיה דקדוקיה וכוונותיה; ענין 'מחאת כפיים' וצעקה בתפילה, וכיצד יש להתנהג בזה כשהדבר מפריע לאחרים; עצת 'מילתא דשטותא' והדרך הנכונה לקיימה. ועד לביירוים פנימיים יותר, כגון: מהי ההגדרה של 'ריבוי אור'; מתי יש להתעקש בתפילה ומתי נחשב הדבר לדחיקת השעה; כיצד מאירים את אורו של רבינו לתוך הבית, וכן הלאה.

הפעם, לרגל יומא הדילולא רבא של מוהר"ן, אשר ביום זה השאיר לנו את צוואתו הנצחית "פוצו מעיינותיך חוצה", נקדיש את המדור לסוגיית 'קירוב נפשות'.

במאמר הראשון והנוכחי נבאר את עצם החובה המוטלת על כל חסיד ברסלב לעסוק בקירוב נפשות, ובמאמר הבא נלבן ונברר בס"ד כמה שאלות המתעוררות בסוגיית הקירוב הלכה למעשה, כשאף ננסה לנכש כמה מהעשבים השוטים שצמחו בו.

החובה המוטלת על כל יהודי

'קירוב נפשות' עלול להיתפס בעינינו כדבר השייך לארגוני קירוב, או דרשנים ומשפיעים. אך לאמתו של דבר, מוטלת החובה על כל אחד מאתנו, מגדול ועד קטן, לעסוק בקירוב נפשות להשם יתברך.

כי כל אדם [!] צריה ומכרה לעסק לקרב גם אחרים לה' ותברך, ולעשות פעלי תשובה ונרים, כי לכה נוצרת, כי זה עקר ישוב העולם, כי "לא תהו בראיה לשבת יצרה", שיהיה העולם מושב מבני אדם, דהיינו בני דעה העוסקים בעבודת ה', כי מי שאינו עוסק בעבודת ה' הוא רק חיה בדמות אדם. וכמוכא בדברי רבנו זכרוננו לברכה פמה פעמים, וכמו שהזכירו רבותינו ז"ל על זה מאד, וכמוכא בזהר הקדוש "זכאה מאן דאחד בנדא דחייבא", והפליג שם מאד מאד בעצם שכו' שה' ותברך מתפאר עמו בכל העולמות, עין שם.

(ליקוטי הלכות, גרים ג, ט)

מאז שקיבלנו עלינו את השבועה בהר גריזים והר עיבל, הפכנו כולנו להיות "ערבים זה לזה", כשהחיוב הישיר הנובע מערבות זו היא: "לדבר עם חברו ביראת שמים בכל יום ויום, ולקרב נפשות לעבודת השם יתברך".

זהו בחינת הערבות שכל ישראל ערבים זה בזה, כי כל אהר מישראל מחייב לדבר עם חברו ביראת שמים בכל יום ויום, וכמו שאנו מבקשין בכמה תפלות שנופה "ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים" וכי ועקר בקשנתנו הוא שנופה ללמד אחרים דרכים ועצות בעבודת ה' ותברך... נמצא, שכל אדם מישראל חובה משל עליו בזה לזכות גם אחרים בתשובה ולקרב נפשות לעבודת השם יתברך.

(שם)

וכשם שכל יהודי מחויב לפרות ולרבות ולהוליד בנים ובנות - שכן, "לא תהו בראה לשבת יצרה" ונצטוונו "מלאו את הארץ וכבשוה" - כך מוטלת עליו החובה לקרב נפשות להשם יתברך ולהאיר בהם את הדעת. וכלשון רבינו:

א. רש"י בפרשת יצבים עה"פ הנסתרות לה' אלקינו: "על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן, משקיבלו עליהם את השבועה בהר גריזים ובהר עיבל, ונעשו ערבים זה לזה".
 ב. אשר אמרו חז"ל במשנה: "לא נברא העולם אלא לפניה ורביה, שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה" (מיסין פקד ד משנה ה, עריות פקד א משנה ט).
 ג. אשר גם זה דרשו חז"ל על פריה ורביה, כמו שאמרו בגמרא על דברי המשנה "האיש מצוה על פריה ורביה אבל לא האשה": "מנא הני מילי, אמר ר' אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון, אמר קרא 'מלאו את הארץ וכבשוה', איש דרכו לכבוש, ואין אשה דרכה לכבוש" (ביבמות סה ע"ב).
 ד. ע"פ ליקוטי הלכות, כתובת קעקע ג, אותיות א-ו.

לה' יתברך, כל אחד לפי בחינתו, שלא יהיו עצים יבשים חס ושלום, פמוכן בדברי אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה פמה פעמים. כי זה סימן שנתקרב באמת - לשנתקרבין בו עוד נפשות!

(שם)

שכן, אם אתה אכן 'ענף' מהאילן - ענף לח ורענן ולא מיובש - בהכרח יש גם בך את הכח להצמיח עוד אילנות שלמים...

הצוואה: "להשקות אילנות"

ואכן רבינו "הזהיר אותנו מאד" והאריך לדבר מזה ולזרז על כך פעמים רבות "בכמה וכמה מיני לשונות". וכפי שמוסר מוהרנ"ת:

פמה פעמים היה מדבר הרבה עמנו והזהיר אותנו מאד לקרב נפשות להשם יתברך, להשתדל לדבר הרבה עם בני אדם כדי לעוררם ולהשיבם לקרבם להשם יתברך... והוא ז"ל האריך לדבר עמנו כמה וכמה פעמים מזה, וזרז אותנו לזה מאד בכמה וכמה מיני לשונות.

(חיי מוהר"ן, תקמג)

גם אם מותר לנו לעסוק בעניינים נוספים, הרי שעיקר עסקנו והשתדלותנו צריך להיות "להשקות אילנות"...

כצוואתו של החכם ב"מעשה מחיגר":

מעשה פהקם אהוד, קדם מותו קרא את בניו ומשפחתו וצוה אותם להשקות אילנות. גם יש לכם רשות לעסק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו - להשקות אילנות!

(סיפורי מעשיות, מעשה ג)

כשהפירוש הוא - לקרב נפשות לאורו של רבינו הקדוש!

אדמו"ר ז"ל אמר בזה הלשון: "יש לכם רשות לעסק בשאר פרנסות, אבל בזה תשתדלו, להשקות אילנות" - פרושו של דברי: לקרב אנשים לרבנו! אין זה דבר קטן, להכניס בואלת את עצותיו הקדושות של רבנו.

(תמימי דרך, מכתב יב)

וכשאנו מתעצלים בעסק השקאת האילנות, "מבזה אותנו" רבינו, וקורא לנו "עצים יבשים"...

וכמה פעמים היה מבזה אותנו בבחינות על שאנו מתעצלים בזה, ופעם אחת קרא אותנו 'עצים יבשים', על שאין אנו מולידים נפשות שיתקרבו להשם יתברך על ידינו. ופעם אחת בליל מוצאי שבת עמדנו לפניו פמה אנשים מהחשובים שלו, והוכיח אותנו מאד פמה שעות על ענין זה, וספר אז הרבה מענין זה.

(חיי מוהר"ן, שם)

גם צוואתו של מוהרנ"ת עסקה בענין השקאת האילנות, וכפי שאמר יומיים לפני הסתלקותו:

שהעקר עסק שלכם יהיה להדפיס ספרים, יפוצו מעינותיה הוצעה!

(עלים לתרופה, מכתב ההסתלקות)

כשהוא חוזר על צוואתו זו, בשעותיו האחרונות עלי אדמות:

ואמר בזה הלשון: נוא, אז עזרא הסופר גייט אוועק, און טרייף פסול אזו זיך מתגבר אזוי פיעל ווי סע היינט דא אלפים ורעבות טרייף פסול, נאר איך האף, אז איין בלעטל פון ספרי רבינו וועט זיין א תקון אוף אלדינג; נוא, זאג איך אייך אז, אז אייער ענדא זאל זיין איר זאלט דרוקן די ספרים, סע זאל זיין יפוצו מעינותיה הוצעה! איהר זאלט זיין שטארק מיט געלט און מיט

העולם, להעמיד בנים ותלמידים, וגם הם מקימים ירדים ונזופלים מעפר ומאשפות, ומאירים בהם הדעת הקדוש וכי, וכן מדור לדור לעולם.

כי הצדיק על ידי שמאיר הדעת בתלמידיו בבחינת 'מלא כל הארץ כבודו', שה' יתברך מלא כבודו בכל הארץ אפילו במדרגות התחתונות מאד מאד, על ידי זה נעשה בחינת 'מלאו את הארץ', שמאיר דעת כזה בתלמידיו עד שהם מעמידים תלמידים אחרים, וכן אלו התלמידי תלמידיו מעמידים עוד תלמידים, וכן מדור לדור לעולם, עד שיתמלא כל העולם מבני אדם, דהיינו מבני דעה שידעין את ה' יתברך שרק הם נקראים 'אדם', שהיה עקר ישוב העולם בחינת 'מלאו את הארץ כבודו'.

(ליקוטי הלכות, נדרים ג, ו)

גם חסיד ברסלב שאינו אלא 'קיסם' קטן - "איש פשוט לגמרי" - יכול "להדליק ולהבעיר עץ גדול מאד"...

וכמוסופר:

דבר עם אחד שהיה איש פשוט לגמרי, ואמר לו רבנו זכרוננו לברכה שיש לך כח לעורר אפילו אדם גדול לעבודת השם, כי עץ קטן יכול להדליק ולהבעיר עץ גדול מאד. ואמר בזה הלשון: "א' שפענבאלע קען א קלאץ אנשטער צינדן". וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה: "למה נמשלו דברי תורה פען, לומר מה עץ קטן מדליק את הגדול, אף דברי תורה" וכו'.

(חיי מוהר"ן, שח)

וזאת בכוחו של הצדיק המאיר בו.

כי הצדיק מאיר דעת אמת ונפלא כזה, עד שכל מי שזוכה לקבל הארה מדעתו יש לו כח להאיר יותר לחבריו ותלמידיו, אפילו אם הוא בעצמו קטן במעלה מאד, כי דעתו שגבה מאד עד שכל בני אדם גדולים וקטנים יכולים לקבל את דעתו ולהאיר להלן יותר בחבריהם ותלמידיהם, פמבאר בהתורה ה' כל אדם יכול לקיים זאת להעמיד בנים ותלמידים וכו', עץ שם.

וכמו שפעם אחת אמר רבנו זכרוננו לברכה לאיזה איש פשוט מאד, שגם הוא יכול לעורר בני אדם אפילו הגדולים ממנו מאד, לעוררם לעבודת ה' יתברך באמת, ואמר לו: "הלא עץ קטן שקורין שפענדילי יכול להדליק עץ גדול!". וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה "מה עץ קטן מדליק את הגדול, אף תלמידי חכמים" וכו'. והכל בבחן הצדיק פהקם האמת, שהוא האיר זה הדעת בתלמידיו, וכלם מקבלים ממנו להאיר יותר מדור לדור כז"ל.

(ליקוטי הלכות, שם)

רבינו הק' הוא האילן, וכל אחד ממקורביו הוא ענף. כשכל ענף וענף בפני עצמו - יהיה מי שיהיה, כקטן כגדול - יש בו כח צמיחה, שיכול להצמיח עוד ועוד ענפים, עלים ופירות, עד שתימלא פני תבל תנובה.

כי יש אילן וענפים, וענפים לענפים וכו'. והצדיק הוא גופא דאילנא, והנפשות שמתקרבין הם בחינת ענפים, וצריך שיצאי מהם עוד ענפים וכו' עד שיצמחו עוד ענפים כמה וכמה אילנות עד שיתמלא פני תבל תנובה, כמו שכתוב "וירעו שדות וישעו כרמים וישעו פרי תבואה ויברכם וירבו מאד".

(ליקוטי הלכות, הרשאה ד, ג)

עד כדי כך שזהו הסימן של חסיד ברסלב אמיתי - אם מתקרבים על ידו נפשות נוספות!

וכדבריו המפורשים של מוהרנ"ת:

כל הנפשות שמתקרבין, צריכין לעסק כל אחד ואחד לקרב עוד נפשות

ה. עיין ליקוטי מוהר"ן תניינא סימן ס"ח: "הכלל, שצריך שישאר ממנו בנים ותלמידים, והתלמידים יאירו יותר לתלמידים אחרים, וכן להלן יותר, וישגם התלמידים יפירו וירבו ויעשו תלמידים אחרים, ותלמידי תלמידיו ועשו יותר תלמידים, וכן להלן יותר ויותר... כי זהו עיקר השלימות של הצדיק". ועיין עוד בחיי מוהר"ן אות שע"ג: "אמר, הבעש"ט ז"ל וכמה צדיקים עשו ותיקנו בעולם מה שתיקנו, ואחר כך כשנפטרו ונסתלקו נפסק הדבר, היינו ההארה שהאירו בתלמידיהם והחזירו להשם יתברך, לא נמשך מדור לדור רק נפסק. על כן צריכין לעשות דבר שיהיה לו קיום לעד. וכן דיבר עוד פעם אחת שצריכין להשאיר תלמידים שאלו התלמידים יעשו תלמידים אחרים, וכן התלמידי תלמידים יאירו להלן יותר ויותר, וכן לדורי דורות".

ו. תרגום חופשי מאידיש.

מלבד התבערה הפורצת חוצה, יש כאן גם אהבת ישראל מינימלית, התובעת מאתנו:

אל תמנע טוב מבעליו, בהיות לאל ידה לעשות!

(משלי ג, כז)

וכשם שבראותנו יהודי המתייסר ברעב וצמא, נכמרת רחמנותנו עליו

פי רואין פְּשֵׁהָאָדָם רַעֲב וְצָמָא וְכִי צָא, קִשָּׁה לוֹ מָאָד, וַיֵּשׁ רַחֲמָנָא גְדוֹל עֲלָיו, וְכֵן מִי שֶׁהוֹלֵךְ עִרְם וַיַּחֲף יֵשׁ רַחֲמָנָא גְדוֹל עֲלָיו.

(שיחות הר"ן, כ"ג)

ואם יש בידינו להאכילו ולהשקותו ולהלבישו - בוודאי שנמנהר לעשות זאת, ולא נתאכזר למנוע את הטוב ממנו. כך - קל וחומר בן בנו של קל וחומר - בראותנו יהודי המתייסר ברעב וצמא רוחני, "לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'" (עמוס ה, יא) אסור לנו למנוע טוב מבעליו, "בהיות לאל ידינו לעשות", להאכילו ולהשקותו מכל מעדני עולם...¹

וְהִנֵּה כְּאִשֶּׁר זָכִינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה הַחֲרוֹן הַזֶּה שֶׁנִּתְגַּלָּה לָנו הַתְּחִלָּה הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה דְעֵתִיקָא סְתִימָאָה עַל יְדֵי אֲרִמּוֹ"ר וְצוּק"ל שֶׁזָּכָה לְהִתְגַּלְּת חֲדוּשֵׁי תּוֹרָה אֲמִתִּים שֶׁהֵם דְּבָרִים שְׁפָסָה עִתִּיק יוֹמִין עַד דְּרָא דְמִשְׁיָחָא, בְּיַדֵּי צְרִיכִין אֲנַחְנוּ שְׂלֵא לְהֵיוֹת כְּפִיּוּ טוֹבָה וְלִהְיוֹת כְּטוֹבוֹ לְאַחֵרִים וְלְהוֹדִיעַ הַסְּגָלָה לְעַם סְגוּלָה, וְלִקְנִים בְּפִשְׁטוּת רְצוֹן רַבְנֵי וְ"ל לְהֵיוֹת 'פּוֹצֵנו מְעִינֵנוּתִיךָ חוּצָה'.

(רא"צ, נעימות נצח, מכתב כט)

כך שחסיד ברסלב אמיתי, רואה את עצמו "כמחויב בחיוב הקדוש הזה, להודיע לבני אדם" את האור הגדול... וכפי שכותב החסיד הנלבב, רבי ישראל קרדונר:

זֶה עֵשֶׂר חֵיוֹתֵי לִזְבוֹת אֶת אֲחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּהַתְּבַרְרוֹת הַחֹשֶׁךְ כֹּל כֵּךְ בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוֹחֲנִיּוֹת, פִּי מְצָאֵתִי אֶת עֲצָמֵי כְּמַחִיב כְּחֵיוֹב הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי אָדָם גְּבוּרָתוֹ וְאִשֶּׁר הִגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ שֶׁהַקְּדוּשָׁה לָנו רְפוּאָה לְמִצְטָרֵנוּ, וְהוֹפִיעַ עֲלֵינוּ הַדַּעַת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה לְחֵיוֹתֵנוּ וְלִחְזָקָנוּ וְלְהוֹשִׁיב אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ הַחֲלוּשׁוֹת מָאָד מָאָד.

(שארית ישראל, מכתב לד)

"אם קטן אתה בעיניך..."

ואכן, אנשי שלומנו, משך כל הדורות - גם אם בעונותנו הגדולה לא ראו את עצמם ראויים לעסוק בקירוב נפשות, הכריחו עצמם לכך.

וכפי שבא הדבר לידי ביטוי במכתביהם, והרי כמה מהם: רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה, מבטא את תחושתו זו באחד מכתביו, וכותב:

הַגֵּם שֶׁהַפֶּעַל דְּכָר אֵינוּ מְסַפֵּים לָזֶה שֶׁאֶכְתֹּב לָכֵם, פִּי אָמַר לִי: מִי אֵתָּה שֶׁאֵתָּה מוֹתֵב לְאַנְשֵׁים כְּשָׂרִים כְּאַלִּי?! הֲלֵא הֵם

רְצוֹן אִין מִיט טְרָחָא

[= קְשָׁעוֹרָא הַסּוֹפֵר מְתַלַּק וְטְרַפְהֵפְסוּל מְתַגַּבֵּר, כְּמוֹ שֵׁשֶׁל הַיּוֹם אֲלֵפִים וּרְבָבוֹת טְרַפְהֵפְסוּל. אָבֵל אֲנִי מְקוּהָ שְׂדֵף אֶחָד מְסַפְרֵי רַבְנֵי יְהוּדָה תְּקוּן עַל הַכֹּל. נו, אֲנִי מְזוּהָר אֲתָכֶם שֶׁתְּדַפְּסוּ אֶת הַסְּפָרִים, שֶׁיְהִיָּה יְפוּצוֹ מְעִינֵנוּתִיךָ חוּצָה! שֶׁתְּהִי חֲזוּקִים בְּכַסְף וּבְרְצוֹן וּבְטְרָחָא].

(שם)

"כאש עצור בעצמותי, לא אוכל להתאפק..."

גם אם לא הייתה זו צוואה ואזהרה מפורשת, הרי שבאופן טבעי - מי שמקורב באמת לרבינו, מוצא את עצמו מקרב נפשות אל האור הגדול, ודולה ומשקה ממימי הנחל הנובע. וכפי שהיה אצל מוהרנ"ת; עסקו בקירוב נפשות לא הייתה מתוכננת כלל וכלל...

וַיִּשְׁכַּתִּי בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ וְלִמְדַתִּי בְּתַמִּימוּת פּוֹסֵק וְשׂוֹר סְפָרֵי קִדְשׁ. וְנִעְלַם מִמֶּנִּי וְלֹא יָדַעְתִּי שֶׁעֲדִין אֶפְשָׁר גַּם עִתָּה לְהֵאִיר בְּאִיזָה נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל לְעוֹרְרָם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם בְּאֵמֶת כְּפִי מִה שֶׁקְּבַלְתִּי מִמֶּנּוּ וְכָרַנּוּ לְבְרָכָה.

אֲךְ אֲנִי יִשְׁנָה וְלִבִּי עַר קוֹל הוֹדִי הוֹפֵק בִּי, פִּי דְבוּרָיו הַקְּדוּשִׁים הָאֲמִתִּים שֶׁהִשְׁאִיר בִּי, דְבוּרִים חֲמִים כְּגַחְלֵי אֵשׁ, הֵיוּ כְּאֵשׁ עֲצוּר בְּעֲצָמוֹתַי וְנִלְאֵיתִי בְּלִפְלֵי לֹא אוֹכֵל לְהִתְאַפֵּק, וְהִיִּיתִי מְסַפֵּר וּמְדַבֵּר בְּתַמִּימוּת עִם בְּנֵי הַנְּעוּרִים מִהַתְּקִלִּית שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, וּבְתוֹךְ דְּבָרֵי הִיִּיתִי מְסַפֵּר לָהֶם מַעֲזוֹ נוֹרָאוֹת נִפְלְאוֹת תּוֹרָתוֹ וְשִׂיחֹתָיו וּמַעֲשֵׂיוֹתָיו וְעֵצִים נוֹרָאוֹת גְּדֻלַּת קִדְשׁוֹ וְכו' ... עַד שֶׁהִתְחִילוּ דְבָרֵי לְכַנֵּם בְּלִבָּם קִצֵּת וְנִתְעוֹרַר לָבָם קִצֵּת לְחֹשֵׁב עַל תְּקִלְתָּם הַנְּצָחִית, עַד שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּוְּקָקִים לְשִׁמְעַ מִמֶּנִּי דְבָרֵי אֲלָקִים חַיִּים הַנּוֹכְעִים מִמַּעֲיָנֵי הַיְשׁוּעָה שֶׁל אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנֵי הַנּוֹרָא וְכָר צִדִּיק וְקָדוֹשׁ לְבְרָכָה.

(ימי מוהרנ"ת, פ"ב)

וכך קורה אצל כל מי שהאש נאחזת בו; היא בוערת בעצמותיו עד אשר 'הבערה ללה"ב יצאת' ומבעירה את כל מי שבא במגע איתו. וכפי שאמר רבינו:

הֵיכֵן שֶׁשׁוֹכֵן אֶחָד מְאֲנִשִּׁי, בּוֹכֵשׁ הוּא אֶת פֶּל הָעִיר! = וְאוּ אֵיךְ הָאֵב אֵינְעָר פִּין מִינְעָ לֵיִט, נְעֻמָּט עַר אֶפּ דִּי גְאַנְצָע שְׁטָאט!

(שי"ש ב, סו)

שכן, גם אם אותו חסיד אינו מהלך בשווקים ומדביק מדועות ומארגן שיעורים, אלא יושב ועוסק בתורה ותפילה בחיות ושמחה, ושופע דיבורי אמת - הרי הוא 'מדביק' את סביבתו בבחינת 'טופח על מנת להטפוח', עד שהולך וכובש את כל העיר...

ז. עיי"ש עוד באריכות, שכתב: "וכל מה שעבר בזה בפרטות בכמה דרכים נפלאים ונוראים ונעלמים מאד מאד שעזרני השם יתברך בזה בכל יום ובכל עת, אי אפשר לבאר ולספר כלל. אילו פיננו מלא וכו' אין אנו מספיקין וכו'. והנה השם יתברך יודע קטנותי ושפלותי שהייתי בעיני, ולא עלה על דעתי שיהיה לי כח לקרב אנשים לעבודתי יתברך, אך בכל עת שדיברתי ממנו ז"ל ומתורתיו ושיחותיו הקדושות נתעוררתי כישן וראיתי שאף על פי כן אין מי שיועד דיבורים אלה לאמיתתן כמוני השפל, ובתוך כך נזכרתי מה שרבינו אמר לי כמה פעמים בכמה לשונות שרצונו שאקרב נפשות להשם יתברך, וחזיקני בזה בכמה וכמה לשונות וכו' וכו'. ועל ידי זה נתחזקתי בכל פעם, ואחר כך חזר ונחלש דעתי כל כך עד שכמעט שכחתי בכל ההתחזקות, ואחר כך כשעזרני השם יתברך בפרט בעת שדיברתי עם אנשים מאמיתו ז"ל חזרתי ונזכרתי, וכן היה כמה פעמים".
ח. עיי"ש המשך דבריו על הרחמנות הרוחנית שיש על הנשמה, שהיא כפלי כפלים עד אין שיעור.
ט. וראה שם במלבי"ם שכתב שיעקר כוונת שלמה המלך ע"ה היא אכן על הטובה הרוחנית, שאסור לנו למנוע אותה מבעליו, וזה לשונו: "אין ראוי למנוע טוב מנפש הרוחנית, שטובתה היא ההליכה בדרכי ה', אחר שיש בכוחך לעשות לה טוב וחסד" (מלבי"ם, שם).

נפשנו מצד מעלת קדושת המשפיע עלינו".
 ואני בעיני ידעתי כי לא הנעתי למדה זו, לא מינייה ולא מקצתיה, לחיות דעי אפילו לפני קל שבשקלים והפחות שבפחותים. אף זאת אודה ולא אבוש, והאמת אני ולא אבחה, ובראש הזמיות אקרא, בפתחי שערים בעיר אמרי אמר, ואדברה בעדוהיך נגד מלכים ולא אבוש; שפשם שאני קטן בעיני מצד עצמי, כאשר בוחן לבות הוא יודע, כן יקרה נפשי מצד מעלת קדושת המשפיע עלי חכמה ובינה ודעת, הוא כבוד אדוני, מורי, הרב הקדוש והנורא, הרב האמת, ובר צדיק לברכה!
 (ליקוטי הלכות, הקדמה)

המשדרתים הנאמנים

מכאן גם התשובה לאלו החוששים שמא יביא אותם העסק בקירוב נפשות לידי גאווה - דבר שאכן יש לחשוש ולהיזהר ולברוח ממנו כמטחוי קשת, אך לא להימנע מחמתו מלמלאות את החובה המוטלת עלינו. שכן, בבואנו לדבר עם בני אדם ולהאיר בהם מאורו של רבינו - אין אנו אלא 'משרתים' העובדים בבית מסחרו של הסוחר הגדול, ותו לא מדי.

וכלשונו הזהב של מוהרנ"ת, התלמיד והמפיץ הגדול, במכתבו לנכד רבינו:

עסקי הוא רק בעסקי אדוני מורנו ורבינו, וקנה הקדוש והנורא ובר צדיק וקדוש לברכה, שאני הפיץ ומשתוקק לשרתו לעשות רצונו, להפיץ מעינותיו הוצבה.
 (עלים לתרופה, מכתב מיום ו' בהעלותך תר"א)

ואכן:

האיש הזה, מורנו הרב רבי נתן ז"ל, לא נתן שנה לעיניו ולעפעפיו תנומה, וכל ימי תינו היה עוסק רק בעניניו זה גדלות ולהשקות מתורת רבו לאחרים ולפרסם שמו הגדול והקדוש בעולם. ועסק בזה בשקידה רבה מאד ובמסירת נפש עצום מאד, אשר לא יאמן כי יספר ... והכל היה בתמימות ובפשיות גמור ובשפלות אמתית וענוה שלמה, מה שאי אפשר לשער כלל.
 (הקדמת עלים לתרופה)

ובדרכו של תלמיד גדול זה, צעדו כל ה"תלמידים" בחסידות ברסלב מדור לדור; הם ראו את עצמם כ"משרתים" בחנותו של רבינו, וכל רצונם ומאויים, עניינם ועיסוקם, היה: 'לשרת' את רבינו, ולהושיט ולהפיץ את סחורתו לכל באי עולם.

וכביטוי של רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה, תלמיד מוהרנ"ת, שכותב לאנ"ש שבצפת שאינו רוצה להיות אלא 'סרסור' / מתנגד שמשווק להם את סחורותיו של רבינו, וזה לשונו:

כשהייתי בצפת דברתי עמו שילמד בקביעות הספרים הגדול ... ואני אני רוצה להיות כי אם 'סרסור' אצלכם לקנות סחורות טובות ונפות פאלו, ובודאי תרניחו. כי כל מי שקנה מהסחורות האלו, בין מעט בין הרבה, הרויח כל אחד כפי המסחר. ואני רוצה שאוהבי נפשי כמוכם תסחרו הרבה מזה הסחורה.

(נתיב צדיק, מכתב יא)

בסגנון זה כותב גם לימים, רבי אהרן לייב ציגלמן הי"ד:

בעצמם יודעים מזה. אף ברוך ה' ככר למד אותנו רבנו ז"ל עזות דקדושה, ובפרט שרבנו ז"ל הזהיר אותנו כמה פעמים בכמה תורות ובשיחותיו הקדושות שידבר עם חברו ביראת שמים, ורבנו ז"ל ותלמידו הקדוש הם אוצר של יראת שמים.
 (נתיב צדיק, מכתב נט)

בדור שלאחריו, כותב רבי ישראל קרדונר:

הלשם יתברך הזמין לי בכאן באומן איש שהצרכתי לעבוד בשבילו כמה שבועות, כי האיש הזה נתרחק מאד מאביו שבשמים, ותהלה לאל נתקרב על ידי קצת להלשם יתברך על דרך רבנו הקדוש.

הן אמת שידע אני בעצמי שאני כדאי אפילו לפתח את פי להזכיר את שמו הגדול יתברך שמו, ומכל שכן לעבוד אותו יתברך שמו, ומכל שכן לעורר את אחרים לעבודתו יתברך שמו - אבל מה אעשה?! אין לי על מי לסמוך אלא על רחמי השם יתברך ועל כח וזכות רבנו הקדוש שהזהיר אותנו מאד מאד לדבר עם חברו ביראת שמים! כמבאר בליקוטי הלכות שפעם אחד גער בתלמידיו הקדושים וקרא אותם 'עצים יבשים', וכנתנו היה על מה שהם מתרשלים בהנהגה הקרה האת, ומבאר בהתורה כי מרחמם ינהגם (לקוטי תניינא סימן ו) שצריך כל אדם להשתדל ולעסוק בזה, "כל אדם דיקא, הינו יהיה מי שיהיה!"

(מכתבי רבי ישראל קרדונר, יא)

במכתב נוסף הוא חוזר על דברים אלו, וכותב:

ואם אמר יאמר האומר: מי שמך לאיש וכו' ומוביח? - תדע ידידי הנקר שלא נעלם ממני מעוט ערכי השפיל שאיני כדאי אפילו להזכיר שמו יתברך הגדול הגבור והנורא, ומכל שכן וכל שכן לעבוד אותו יתברך ותעלה, וקל וחמור בן בנו של קל וחמור לעורר ולהדריך אחרים לעבודתו יתברך ותעלה, ובפרט שעדיין אני בעצמי בתוך המלחמה הוא מלחמת היצר, ואני בעצמי צריך לרחמים רבים.

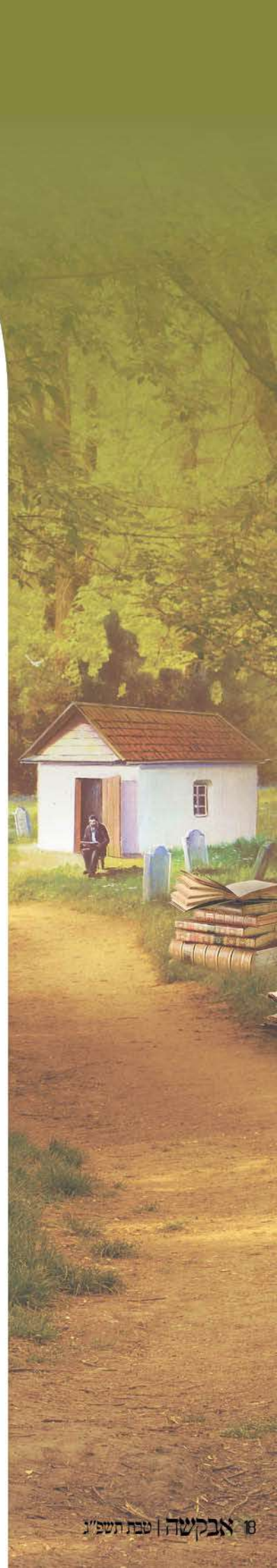
אף מה אעשה?! כי אין לי על מי להשען כי אם על אבינו שבשמים ועל רחמי וחסדיו הגדולים שאינם פלים לעולם. ועל כח וזכות אדמו"ר הקדוש והנורא שהזהיר אותנו מאד שידבר כל אחד ואחד עם חברו ביראת שמים, כמבאר בהתורה 'כי מרחמם ינהגם' בליקוטי תניינא חלק ב' סימן ו'. על כן על זה תמכהי יתדותי.
 (שם, טו)

כך גם כותב רבי שמואל שפירא זצ"ל:

אודות מה שאתם רוצים שאכתב לכם משהו מדבריו של רבנו - תמהני מדוע פניתם אלי, בזמן שיש כאן בעיר הקדוש אנ"ש יראים ושלמים, תלמידי חכמים וזקנים, בפרט הרב ר' אברהם (ששענהארץ) שליט"א נכד מוהרנ"ת זצ"ל, ואני איני אפילו יעירא דמן חבריא. רק מאחר ששבאר מתורתו של רבנו, שזהו חייב לדבר עם חבר, כדי לקבל ממנו את הנקדה שלו, כמו שכתוב בליקוטי מוהר"ן סימן ל"ד, 'לכן אכתב לכם מעט התחזקות...'
 (ושמואל בקוראי שמו, מכתב ח)

גם אם אנו קטנים ביותר, אך אנו יודעים מרבי גדול מאד, ואת אורו אנו חייבים להאיר בכל העולם כולו! ו"כשם שאנו קטנים בעינינו מצד עצמנו, כן יקרה

השם יתברך יעזר שנוקדה להיות שלוהי דרהמנא ומשרתי רבנו הקדוש, להפיץ על ידיו אורו ודעתו הקדוש בעולם, שיהיה כל תקונתנו שתמלא הארץ דעה, היא דעת רבנו הקדוש בעולם.

(אור צדיקים, מכתב ז)

ובמכתב אחר:

יעזר השם יתברך שנוקדה לשרת את רבנו הקדוש, ולהפיץ דעתו ואורו הקדוש על כל יושבי תבל. אשרינו שוכנינו להיות מהמשרתים אצל אדון קוה, אשר משיח צדקנו יגלה אורו הקדוש.

(נעימות נצח, מכתב לב)

כך הוא גם חותם בהקדמתו לספר 'ליקוטי עצות' עם ביאור 'עברי טייטש', שהדפיס בוורשה בשנת תרפ"ז:

המתנגע להיות עבד ומשרת לרבנו הקדוש וי"ע בהשתדלות הרפסת ספריו הקדושים בשלמות.

(ליקוטי עצות עם ע"ט, ורשא תרפ"ז, הקדמת המו"ל)

גם רבי שמואל הורביץ זצ"ל משתמש בביטוי זה, וכשהוא כותב על תכונותיו להדפיס את ספרי רבינו בכמויות גדולות, הוא מדגיש:

נוכל להחיות העולם בלוי בראשית הנפש והגוף והממוץ שלא היו דגמתם מימות עולם, אשר טמונים בהספרים הקדושים, ואנחנו נהיה רק המשרתים לגלותם מהעולם אל הגלוי, להחיות העולם לדורי דורות.

(מכתבי שמואל, מכתב לג)

הרפואות היקרות "טמונים בהספרים הקדושים", ואין אנו "רק המשרתים לגלותם מהעולם אל הגלוי".

דבר זה היה אף ידוע לכל אלו שהכירו את חסידות ברסלב מבחוץ, וכפי שמטיב לתאר זאת אחד מניצולי השואה, ר' משה מזלס:

אין בחסידות הבראסלאבית שום מנוי ושררה והתנשאות של חסיד אחד על פני חבריו. אמנם בכל חבורה של חסידים ימצאו אחד או שניים או שלשה שמקבלים על החבורה והם מקוראים בעבור מתוך ספרי הרבי ומרחיבים ומבארים את הדברים על פי הרבם וקשרונם, אבל בשום פנים אין בקה מושם קריאת שם, ואינם אלא בעבור לפני התורה, שכל אחד ראו לקה להלכה. (רשמים מאת שריד השואה ר' משה מייזלש"י)

גם אני חולה כמוד...

כשהסיד ברסלב נעמד לדבר מדיבוריו של רבינו - אין הוא מרמה את עצמו, ועל אחת כמה וכמה שנוהר הוא מלהרשים את מאזיניו, שעומד כאן אחד שכבר הגיע אל הפסגה, ויורד אל העם להאיר גם בהם... הוא יודע בביורו, ואף מכריז זאת באזני שומעיו: "גם אני חולה כמותכם, ואף יותר. אלא שאני בא לספר לכם על הרופא הגדול שמצאתי..."

כמו שאמר מוהרנ"ת ז"ל, וישא משלו ויאמר: למה אני דומה? לאיש אחד שעשה כרוז בכל העולם: מי בקם כל איש מנגע וידוע חלי יבא אלי ואפראהו! ורצו בקלא עקמא אבתרה. ואמר לאחד מהם: מה פואב לך? ואמר: הראש. ענה ואמר: לי פואב הראש בפלי בפלים מפה. וכן לכל אחד ואחד שאל לו מחלותיו, וענה כי כל מחלה ומחלה של כל אחד ואחד מקבל באי עולם, אצלו הוא בכפלי בפלים. אה שלחתי אתריכם, כי אני ידעתי מרופא אחד גדול במעלה (פראפעסא) שייכול לרפאות גם אותי מתחלואי העצום, ומכל שפן שייכל לרפאות אתכם שפאבכם ומחלתכם קטנה מפאבי. והנמשל, כי זה כל מנמת מוהרנ"ת ז"ל - לגלות מי הוא הרופא באמת שעל ידי סבה נודע מפניו, לא מחמת שהוא חושב עצמו לגדול מקל בני עולם. אדרבה כנ"ל, רק על ידי עצם פאבו ומחלתו חתר עד שמצא הרופא, ורצו להטיב לאחרים. (נחלי אמונה, מכתב כ"ז)

יא. פורסם בגיליון אבקשה, שכט תשע"ט, עמוד 38.

יב. מכתבו של רבי געצ'.

גם כשיוצאים מחסיד ברסלב דיבורים נפלאים, אינו שוכח לרגע ש'בהמה' היה ובהמה נשאר, והניגון הנפלא אינו אלא מהכלי שמונח עליו... וזאת על פי המסופר בסיפורי מעשיות, ב'מעשה מן המלך והשפחה שנתחלפו, שכששמעו "ניגון נפלא ונעים מאד מאד", אמר להם איש היעיר:

יש אצלי כלי שקבלתי מאבותי, שהם ירשו מאבות אבותיהם, שהפלי עשויה עם עלים וצבעונים פאלו, שפשמניחים הפלי הזאת על איזה בהמה או עוף, אזי תכף מתחיל לנגן הנגון הזה.

(סיפורי מעשיות, מעשה יא)

ופירשו אנ"ש שה"כלי" מרמז על תורתו של רבינו, שגם כשמניחים אותו על אדם מגושם שהוא בבחינת 'בהמה או עוף', מתחיל גם הוא לנגן ניגון נפלא ונעים מאד...

וכדברי רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה:

ספרי רבנו ז"ל ותלמידו הקדוש... הם מעין הנזבוע ונחל המטהר מפל הפתמים, וכלי קוה שעל כל דבר חי שמניחין אותה יכולה לשזור הנגון הנפלא.

(נתיב צדיק, מכתב טז)

ואכן - כשזכה רבי אהרן לייב ציגלמן הי"ד לעסוק בהדפסת רבבות ספרים, ולקרב נפשות רבות לאורו של רבינו, כתב לחברו:

וברוך ה' אשר זכינו לאור דעת קדוש קוה ובהרבה פמוני להניח עליה הפלי וקנגן השיר הנפלא הזה!

(מכתב הנמצא בכת"י)

גם לאחר שהצליח לחולל מהפכה אדירה בפולין, והפך להיות 'דגל' שאסף אליו אלפי נפשות, לא ראה את עצמו אלא כסמרטוט על מקל...

וכך הוא כותב:

לפי מעשי המכערים אינני בראי להקרא בשם 'ברסלב' ובפרט להיות סרסור ושמרדן לקרב נפשות לדעת רבנו ז"ל על ידי דבורי או על ידי הדפסת ספרים הקדושים, כי גשמיותי ועביות שלי, מין גראבקייט פאר שטעלט דעם רבינ'ס שיינקייט [= העביות שלי מסתירה את יפיו של רבנו] ונשאיתי פתן בראש החר וכנס על הגבעה מבלי כל וכל. רק דער שטעקין אליין מיט דער שמאטע פין אויבען, וואס פריער איז דאס געהייסען א פארוק. אבער נאכער בלייבט עם א בלוזער שטעקין מיט א בלוזע שמאטע [= נשאיתי רק מקל עם סמרטוט מלמעלה, שבעבר נקרא 'דגל', אה לאחר מכן הוא נשאר סך-הכל מקל וסמרטוט...]

(רינת ציון, מכתב כז)

סוף דבר הכל נשמע:

כל מי שזכה לדעת מרבינו הקדוש, חובה עליו להפיץ הלאה את האור, מתוך ענוה ופשיטות.

כמה מתאים לסיים מאמר זה עם זעקתו של הנשר הגדול:

חדלו עוד מלהיות עניים, שובו אל האוצרות שלכם, והיו משתמשים באוצרות שלכם!

(מעשה מז' בעטלערס, היום הראשון)

אוצרות שניתן לפרנס בהם, לא רק את עצמנו, אלא גם את העולם כולו... שכן:

רבנו ז"ל ותלמידו הקדוש השאירו לנו ירושה גדולה ואוצרי אוצרות לאלפים ולרבבות, לסחור בהם, ולמכר לאחרים! ומהאוצרות לא נחסר פלל, אדרבה ככל עת יהיה רוח עליהם.

ומכל מיני סחורות הנמצאים בכל העולמות, נמצא פחנות של רבנו ז"ל ותלמידו הקדוש. אבל אנו צריכין לעזור אחד את חברו שלא יהיה עצלים בהמסחר, כל אחד ואחד לפי כחו ולפי מהו!

(נתיב צדיק, מכתב טז)

יג. ע"פ המעשה מן המלך והשפחה שנתחלפו, שם מסופר ששמעו ביער "ניגון נפלא ונעים מאד מאד", ואמר להם האדם היעיר: מה זה חידוש אצלכם? הלא יש אצלי כלי שקיבלתי מאבותי, שהם ירשו מאבות אבותיהם, שהכל עשויה עם עלים וצבעונים כאלו, שכשמניחים הכלי הזאת על איהו בהמה או עוף, אזי תיכף מתחיל לנגן הניגון הזה" (סיפורי מעשיות, מעשה יא). ורמזו בזה אנ"ש על תורתו של רבינו, שהם 'כלי כזה שגם כשמניחים אותו על אדם מגושם שהוא בבחינת 'בהמה או עוף', מתחיל גם הוא לנגן ניגון נפלא ונעים מאד...

עיקר עסקיכם יהיה להפיץ מעיינות הוצה

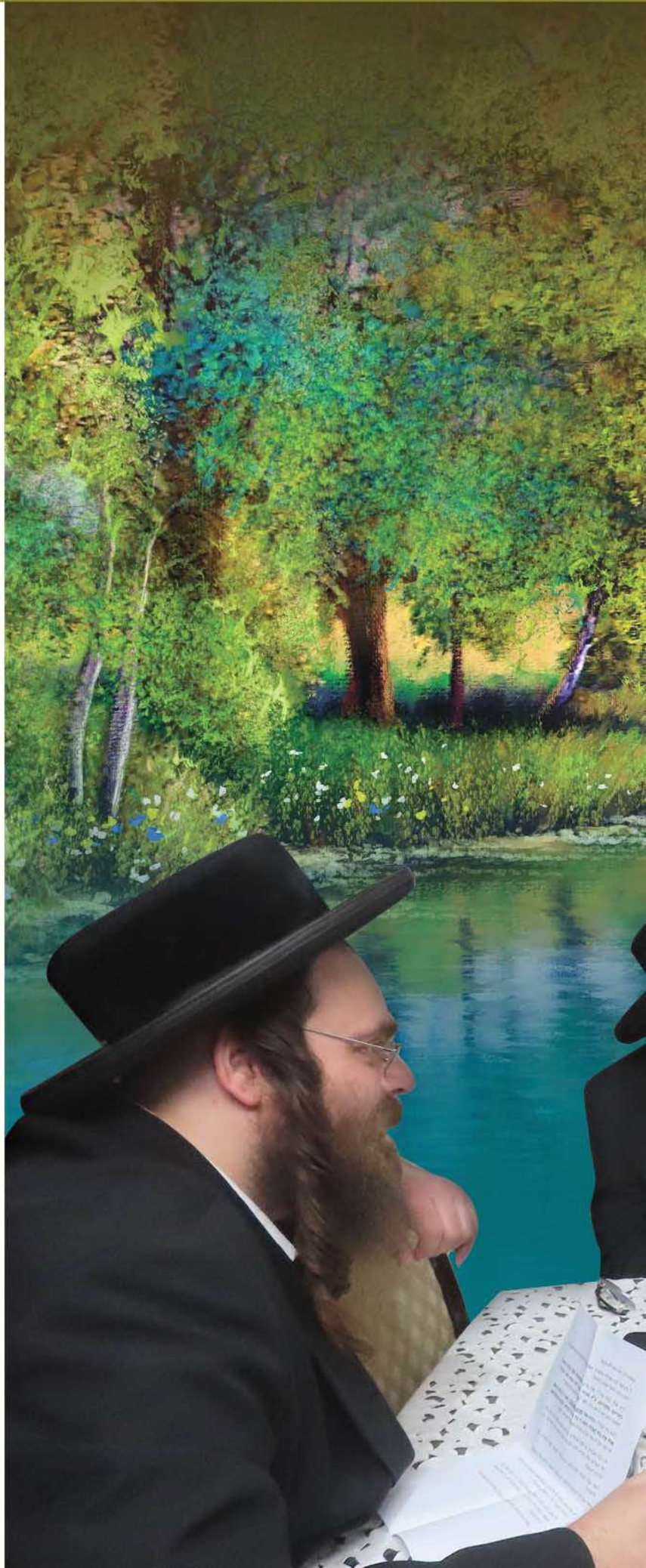

שלהבת האש הבערת בצוואתו של מוהרנ"ת אפפה את כל הנוכחים בחדר לימודו של הנה"ח ר' משה קרמר שליט"א

- ◆ בשיחה מיוחדת שבינס 'אבקשה' בה השתתפו גם הרה"ח ר' נתן מימון שליט"א והרה"ח ר' שמשון צבי שפירא שליט"א נשמעה ברמה קריאתו המדהדת של התלמיד המופלא אותה ציווה טרם הסתלקותו 'עיקר עסקיכם יהיה יפוצו מעינותיך הוצה' ◆ בהתבנסות התבררו והתלבנו סוגיות חשובות בעניין ה'הפצה' ◆ במה תלויה ההשארה של רביז"ל לאחר הסתלקותו? האם עבודת ההפצה מוטלת על כל אחד? כיצד ראוי ונכון לקרב? מה חייבים להניד וממה יש להימנע? ועוד סוגיות חשובות

ברצון בממוזן בטרחא

שיחה: ר' יעקב נתן אנשין, מערכת אבקשה
עריכה: בן ציון ירושלמי

לקראת

לקראת עשרה בטבת יום הילולת התלמיד הנאמן גאון עוזנו מוהרנ"ת, אשר מסר את חייו והשליך את נפשו מנגד למען השארת אורו הזך והבהיר של רבינו הקדוש הנגמ"ח, כינס 'אבקשה' כמה מחשובי אנ"ש ל'רב שיח' מיוחד, משם יצאה הקריאה לחלל העולם: עיקר ביאת המשיח תלוי בעסק הקדוש הזה! עיקר השארת אורו הקדוש לנצח תלוי בזה! לכן, על כל אחד לעסוק בכך להאיר את אורו של רבינו בעולם!

השיחה התקיימה בביתו של הגה"ח ר' משה קרמר שליט"א בטבורה של עיר הקודש והמקדש, בהשתתפות הרה"ח ר' נתן מיימון שליט"א אשר ידיו רב לו בהפצת אורו של רבינו הק' בארץ ובתפוצות, והרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שליט"א העוסק זה שנים רבות בהשקאת האילנות ובהנחלת דעת הצדיק בטהרתה בפרט אצל צעירי הצאן. כמו כן השתתפו ברב שיח זה אברכים בני עליה שחדדו את השאלות היסודיות הנוגעות לעסק ה'הפצה'.

לא ניתן עלי לתאר גליון את האוירה העילאית והמרוממת והנעימות המופלאה ששררה בכל משך זמן השיחה, אשר הציחה התלהבות ואש קודש בלבבות המשתתפים בה. אמנם, בשורת הבאות ננסה לבטא בקולמוס שבידינו, את ה'רשימו' העולה מהשיחות הנפלאות והתשובות מאירות העינים, שנתנו במענה לשאלות שהעלו האברכים. כדי לתת דרך ישרה וסלולה, כיצד יכול כל אחד לזכות לעסוק בעסק קדוש ונורא זה, ולהביא את חשיבותו הגדולה.

'הפצה'. שייכת לכל אחד?

בליקוטי הלכות הלכות תערובות כותב מוהרנ"ת לענין קירוב יהודים והפצה ש'החייב לעסוק בכך מוטל על כל אחד מישראל, ולכאורה, הרי לא כל אחד מוכשר לכתיבה או דיבור ברבים, ואם כן כיצד יכול כל אחד מישראל לקיים את חלקו בחובה הזו?

הגה"ח ר' משה: כוונתו של מוהרנ"ת הפונה לכל אחד מישראל, הינה שיכל אחד מחויב לעסוק בזה כפי יכולתו. כי אכן, חלקו של כל אחד בעניין נשגב זה של הפצת תורת הצדיק יכולה להיות באופנים שונים, לפעמים צריך לתת מממונו לעוסקים במלאכה, ולפעמים רק לחזק את העוסקים בכך, ובאופן כללי גם אם אכן אינו מוכשר לעסוק בזה בשום אופן, צריך לסייע לאחרים העוסקים בכך בכל המצטרך, ברצון ממון וטרח.

כידוע, מוהרנ"ת התבטא על בניית הקלויז שאינו יודע במה בנה את זה יותר, אם ממונם של העשירים או רצונותיהם של העניים... מן הסתם גם העניים לא הסתפקו ברצון, אלא גם סיעו לו במה שיכלו. לבסוף החשיב מוהרנ"ת את מעשיהם, אולי אפילו יותר מבעלי הממון.

אחד הנוכחים: רבי שמואל הורביץ בהקדמת ספרו מודה הן למי שתרם לו והן לכל אותם שחזקו אותו...

הרה"ח ר' נתן: הרה"ח ר' מיכל דורפמן ז"ל היה תמיד חוזר ומבאר את מאמר רבינו בליקוטי מוהר"ן (ה' קמא) 'צריך כל אדם לומר כל העולם לא נברא אלא בשבילי וצריך לראות ולעיין בכל עת בתיקון העולם, ולמלאות חסרון העולם ולהתפלל בעבורם'. שלכאורה - היה שואל ר' מיכל - אדם שקורא את זה שואל את עצמו: איך אני יכול לעסוק בתיקון העולם, אם בקושי אני יכול לתקן את עצמי?!

והתשובה לשאלה הזו כפי שביארה ר' מיכל, היא כמו שר' משה הזכיר מקודם: כל אחד מחויב לעשות מה שהוא יכול, אם לעסוק בעצמו בהפצה, אם לסייע ביד אחרים. 'אבל', היה מסיים ר' מיכל, 'הרי להתפלל כל אחד יכול! ולכן מסיים הרבי שצריך 'להתפלל בעבורם', כי מזה אף אחד לא יכול להתחמק!.

אחד המשתתפים: בהלכה שהוזכרה לעיל מבאר מוהרנ"ת שהדרך לצאת ידי חובת הערבות שיש לכל אחד עבור כלל ישראל, היא על ידי שיהיה לו רצון חזק מאוד לזכות את ישראל בתורה ומצוות ואם אכן יזכה לרצות ולהתפלל כראוי, יפעל בזה בוודאי את הפעולות הנכונות.

הרה"ח ר' שמעון צבי: אין מה להוסיף על הדברים שנאמרו, רק ארצה לחדד אותם מעט; עסק ההפצה הוא כמו 'עסק' משותף של כלל

בית המקדש וכך תהיה לי מעט קדושה... ר' מרדכי שהיה עובד ה' גדול התעורר מהדיבורים הפשוטים הללו ובעקבות כך התקרב לרבינו הק'.

מהמעשה הזה רואים שכאשר מתנהגים בתמימות גם ללא השגות מופלגות, ומדברים דיבורים פשוטים ונכונים, אפשר לקרב ולהשפיע הרבה. גם ללא מעשים מרשימים, ניתן להפוך עולמות.

חשי מגאווה ופרסום

ישנם אברכים רבים שמוכשרים לעסוק בהפצה, אך חוששים להופיע על במות ציבוריות, כי הם מרגישים שזה גורם להם לגאווה ופניית, האם צריך להתחשב באותם הרגשות?

הגה"ח ר' משה: מובא בחיי מוהר"ן (תמ) שאלה ממש דומה בזה הלשון: רבנו ז"ל אמר לר' יודל שסגלה לגדלות שיתפלל על צרת חברו. ושאול אותו רבי יודל, אדרבה לכאורה מזה יתוסף לי גדלות, שאני מתפלל בעד חברי מסתמא אני חשוב יותר מחברי.

בהמשך הדברים מובא שרבינו ענה לו ע"י משל, עיי"ש. הכלל היוצא מדבריו לעניינינו הוא; שכאשר האדם מבין שהוא הגורם לחטאו של חברו, מחמת שעוונותיו מסתירים מחבירו את אור ה', אזי אין הוא מתגאה בכך שהוא יכול לדרוש לחבירו, ההיפך, הוא מרגיש שהוא בסך הכל מנסה לתקן את הנזק, שהוא חולל בעולם על ידי חטאיו.

ולגופו של עניין, כאשר אדם עושה את הדבר הנכון אין לו מה לחשוש, וכי מי שיש לו גאווה מהנחת תפילין, לא יניח אותם?!

הרה"ח ר' נתן: אפשר להבין את החשש מגאווה, אבל גם מי שחושש מגאווה מחויב לצאת להפיץ, כי

אם לא, מי אכן יעסוק בזה? כמובן שצריך לחפש עצות להינצל מהגאווה, אבל אין זה תירוץ להיבטל מהמלאכה הקדושה הזו.

הרה"ח ר' שמעון צבי: בנוגע למה ששאלו על הגאווה, ייתכן שפעם זו הייתה 'שאלה', כשהיו רק כמה דרשנים בודדים בברסלב. אז, כל מי שדיבר זה היה בגלל שהוא היה דמות חשובה, ממילא יכלו לחשוב שהוא 'מנהיג' וכדומה. אבל היום, כשברוך ה' יצא שמעו של דבר רבינו

כל אחד צריך לעשות מה שבכוהו, כוונתו של מוהר"ח הפונה לכל אחד מישראל הינה שכל אחד מחויב לעסוק בזה כפי יכולתו

החסידיים יחד, לכל אחד צריכה להיות שייכות ב'עסק' הזה, מי במסירת שיעור לחבורה ומי בהתעסקות עם רכישת המזונות לחבורה. גם לתת את הבית עבור כך היא שותפות בהפצה. כשכל אחד ייתן את חלקו כפי יכולתו, אזי התמונה תהיה מושלמת.

ישנו עוד עניין יותר פשוט ששייך בוודאי לכל אחד, כמעט כל הזמן והוא; לדבר מהרבי עם האנשים שסביבו. כל דיבור עם חבר או כל יהודי כלשהוא יש לו כוח עצום, ולפעמים דיבור אמיתי פשוט שנאמר לאדם אחר יכול לחולל מהפכה של ממש.

מסופר על הרה"ח ר' יעקב זאב ברזסקי ש'זרק' פעם דיבור ליהודי רחוק: 'אם אתה מאמין שיכולים לקלקל תאמין שיכולים לתקן, והמשיך בדרכו. שנה לאחר מכן הוא מצא את אותו יהודי, והנה הוא שומר תורה ומצוות, הכל בזכות אותו דיבור.

הרה"ח ר' ישראל יצחק בזאנסון שאל פעם את רבי לוי יצחק מתי צריך ללכת לדבר לאחרים ומתי צריך להחריש. ורבי לוי יצחק ענה לו; כתוב 'שמע דברי חכמים' מי שמוכן לשמוע, אליו תדבר.

רבי לוי יצחק בנדר גם היה מזכיר רבות את מאמר הזוהר על כך שכדי ששני אנשים יפגשו יחד מסתובבים עולמות שלמים - 'כמה עלמין אתהפיכו בגיניהו, אך לבסוף, כאשר הם נפגשים לפעמים הם מדברים מהבלי העולם. זאת במקום לדבר מהרבי ולעסוק בהפצת אורו אחד לרעהו, שמעלתה נוראה כל כך ורק לצורך כך הסתובב שיפגשו יחד.

אני רק יהודי פשוט...

מוהר"ח כותב בהלכות נדרים ש'אפילו איש פשוט לגמרי יכול להדליק עץ גדול, איך יכול גם אדם פשוט לקרב אנשים רבים?

הגה"ח ר' משה: מסופר על החסיד

הנודע ר' נחום שוסטר שהיה יהודי פשוט ביותר ופעם ישב ואמר תיקון חצות בתמימות, בבית הכנסת. ורבי מרדכי סוקלובר שהיה גאון עולם עבר שם ושמע זאת, הביע את התפלאותו על כך שיהודי פשוט כמוהו יש לו שייכות עם אמירת 'תיקון חצות'. ואולם ר' נחום ענה לו בתמימות: אתם אנשים גדולים, לכם לא חסר הבית המקדש.. אבל אני יהודי פשוט ואין לי את הדעת והקדושה שלכם, לכן אני בוכה שיבנו במהרה את

שרבינו מביא (תורה נ"ו קמא) את הלשון: היושר מחייב להיטיב מטובו לאחרים, לגלות הסגולה לעם סגולה. **אחד המשתתפים:** מוהרנ"ת מזכיר בעלים לתרופה' בדרך חזרתו מבראד, שהיו לו שם ייסורים מעניין דיברו של רבינו על 'מפורסם ואינו מפורסם' (ליק"מ קמא ר"ס). רואים שגם הוא התייטר והתחבט בכך. **הרה"ח ר' שמעון צבי:** חשוב לזכור, כי לא הימנעות מלדבר בענייניו של הרבי, היא זו שתציל את האדם מפרסום ויישות. כל אחד צריך הרבה להתפלל ולעבוד על זה כדי להגיע למקומו הנכון והראוי.

הזהירות מול החובה

לכאורה כיצד ניתן להורות ללכת ולמסור שיעורים לציבור, הרי מי יודע אם הוא ראוי לכך כלל, ועוד, הרי הרבי עצמו כותב (ליק"מ קמא קלד) שצריך להיזהר מאמירת תורה ברבים?

הגה"ח ר' משה: הכוונה באותה תורה בה כותב רבינו להיזהר היא למי שאומר תורה מעצמו, ולכן אכן צריך לראות לדבר רק מהרבי, כך גם לא יהיה לו כלל במה להתגאות. כשהדרשן מבין שהוא בסך הכל שופר של הרבי, והוא אכן נזהר שלא להוסיף מדליה, זה לא נחשב שהוא אומר 'תורה' ואין לו מה לחשוש לדבר, הוא בסך הכל 'צינור'.

הרה"ח ר' נתן: בכלליות, הרי רואים שכדי להורות הלכה לרבים צריך לעבור מבחן של 'סמיכה' (ולא מספיק ללמוד מתוך הספרים), ובאם לא אפשר לפסוק דברים לא נכונים. לכן, גם בדרשות בענייני עבודת ה' צריך להיזהר להגיד דברים מבוררים, כך גם לשמוע שיעורים מפי דרשנים מבוררים.

חמי ר' צבי אריה רוזנפלד ז"ל, היה מזכיר אמרה נפלאה בנושא זה: על הפסוק במשלי 'כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה', מפרשת הגמרא שהכוונה היא לשני סוגי תלמידים, הראשון הוא מי שהגיע להוראה דיינו שהוא מוכשר לכך ואינו מורה, והשני מי שאינו יודע להורות והוא פוסק לרבים, ור' צבי אריה היה מקיש לכך שכתוב בתורה פעמיים 'לא תרצח' פעם בקמ"ץ ופעם בפת"ח, מי שפותח את הפה כשאנו ראו הוא עובר על לא תרצח בניקוד פת"ח (כיון ש'פתח' את פיו שלא כהוגן) ומי שקומץ את פיו מלהורות עבור על לא תרצח מלשון קמ"ץ (כיון שקמץ את פיו שלא כהוגן) והיינו ששניהם עלולים לעבור על לא תרצח! צריך להיזהר לומר כל דבר במקומו, כל אחד לפי עניינו.

במעשה מבעל תפילה רואים עניין זה, שהיו אנשים שהבעל תפילה שלח כדי לדבר עם המדינה של עשירות, ולעומתם היו כאלו שהלכו ללא רשותו

והם אכן לא הצליחו בפעולתם.

הגה"ח ר' משה: כל אחד צריך לראות בעצמו אם הוא אכן יכול וראוי לכך, הוא צריך לברר זאת עם עצמו היטב בטרם הוא יוצא לדרוש ברבים. אך אם מישהו מרגיש שהוא יכול להועיל אזי אין ספק שמחובתו לצאת להשקות אילנות.

הרה"ח ר' שמעון צבי: בפשטות הכוונה 'אמירת תורה' כמו שרבינו מזכיר בליקוטי מוהר"ן על הצדיק שעולה וממשיך תורה מלעילא. היום רוב הדיבורים שלנו הם בבחינת 'חזרה' ושיחת חברים' על דברים כתובים ואינם שייכים לעניין זה.

הצדיק עצמו
אינו יכול
לגלות על
עצמו עד
היכן גדולתו
מגיעה,
אבל על ידי
שהתלמידים
מגלים את
שבחו אזי
כוחו עולה
ונתעלה
ויכול לפעול
בעולם
בשלמות

בכל אתר ואתר, וכל אברך מוזמן לדבר ולדרוש בכמה מקומות, אין בזה שום עניין של חשיבות כאילו רק הוא יודע ומבין. צריך רק לדעת את המציאות ולא לדמייך שהוא משהו.

עוד עניין, הרבי מביא בתורה י"ד קמא, שהתיקון לפגם הידוע הוא לקרב נפשות לה' יתברך, כיון שאותיות קר"י נהפך ליק"ר ע"ש הפסוק אם תוציא יקר מזולל שעולה על קירוב נפשות לה' יתברך. לפי זה יוצא שאחת המטרות בהפצה לאחרים היא תיקון לפגמים שנפל בהם, אם כן זהו בכלל לא איזה 'כבוד' גדול...

דברנו פעם בחבורה יחד עם המשתתפים האחרים, על כך שבעצם אנחנו מקיימים 'שיחת חברים', אבל כיון שאי אפשר שכולם ידברו יחד, לכן נותנים לאחד לדבר. מעשה דומה היה עם הרב מטשהערין שהגיע את רבי אברהם שטרנהארץ שלא ידאג מלהיות חזן, כיון שהוא בסך הכל 'שופר של הרבי'. הרי ברור שאם הדרשן לא יגיע לסעודה שלישית ימצאו מישהו אחר, העיקר שמישהו ידרוש.

הגה"ח ר' משה: בעניין הזה, זוכר אני כיצד התבטא פעם בפני הרה"ח ר' אלחנן ספקטור ז"ל כשהיינו יחד ב'שול', הוא אמר לי ממש בכאב: מגיעים אליי, ומבקשים ממני שרוצים לשמוע את מה שיש לי לומר, מכל חסיד ברסלב אפשר לשמוע ולקבל, אבל אני הרי אינני אפילו החסיד הפשוט שממנו אפשר לקבל... כל כך שפל הוא היה בעיני עצמו.

הרה"ח ר' שמעון צבי: זקני החסיד רבי שמואל שפירא גם היה כך, הוא הרגיש שפל כל כך עד שלא היה מסוגל לדבר בפני אדם כלשהוא. אבל אדם שלא מרגיש כך, אדרבה הוא מוכרח לדבר ולהשפיע ולא לחשוש מכל מיני פיתויי היצר.

הרי כשמגיעים לבקש מהאדם לדבר, אם הוא יתבונן בכך הוא יגיע בצורה של 'שפלות'; 'ביקשו ממני אז אני מדבר', ולא יותר. ההבחנה האמיתית אם ישנה לאדם 'אווה', היא כאשר לא הוא מצפה שייזמנו אותו ומכבדים מישהו אחר לדבר במקומו את האדם, אם אז הוא לא נפגע, זהו סימן ל'שפלות'. כיון שהוא יודע שהוא צריך רק לעשות את המוטל עליו ולא לבקש לעצמו במות לתת עליהם דרשות. אנחנו לא זוכים לגמרי להיות נקיים מגאווה, אבל לפחות לעשות מה שעלינו ולכוון להיות נקיים מכך לגמרי. ובכלל, לא ההימנעות מדיבור תציל את האדם מפרסום. הוא צריך לצעוק ולהתפלל על כך ללא הרף, כך הוא יצל.

אחד המשתתפים: באחת מתקופות חייו של החסיד ר' לוי יצחק בנדר, היו מתאספים סביבו סיעת אנשים שליוו אותו עד לביתו, בחזון מבית הכנסת. לאחר שמאן דהו העיר לו על כך שזהו

'פרסום' הוא כאב מאד את העניין וחפץ להפסיק לדבר ברבים בכלל. אך לאחר שכמה אנשים הסבירו לו את הצורך הדחוף של הציבור לשמוע את דיבוריו המיוחדים, הוא ניגש להתייעץ עם רבי שמואל שפירא בנידון. ר' שמואל ענה לו בבהירות: לדבר ברבים - חייבים! להיזהר מפרסום חייבים גם כן! זה לא תלוי בהכרח אחד בשני.

הרה"ח ר' שמעון צבי: בזהר מובא מעשה על רשב"י, שכאשר ראה פעם את ר' אבא נמנע מלומר דיבור קדושה שהיה לו לומר, הוא הזהיר אותו שהוא יכול להיענש על כך. כי כשם שאדם עלול להיענש על דיבור רע שהוא אמר, כך על ההימנעות מדיבור טוב. צריך לדעת

הפצה ציבורית מול עבודת ה' הפרטית

ישנה שאלה שמעסיקה כמעט את כל מי שעוסק בהפצה. מהו הגדר אותו צריך לשים בין ההשקעה בהפצה לבין עבודת ה' הפרטית של האדם, וכמה עליו להשקיע בעסקי ציבור למרות שהדבר גורע מהעבודה הפרטית שלו?

הגה"ח ר' משה: רבינו הרי אומר שצריך לעסוק בקירוב יהודים לעבודתו יתברך, גם אם עבור זה יצטרך לנסוע למרחקים ולבטל זמן יקר, רואים מכך את גודל חשיבות העניין, למרות שבנסיעות יש הרבה ביטול תורה. אך כמוכן שכל אחד צריך לדעת לעצמו איפה לשים את הקו המפריד, ולא לנסות לשום צד. הלא שאלה זו אינה רק בעבודת ההפצה, בכל ענייני עבודת ה' יש לאדם שאלות, כגון; מה ללמוד, וכמה להשקיע בכל סוג לימוד, על כל ספק צריך הרבה להתפלל לה; כדי לזכות לעצה טובה.

אגב, חמי הרה"ח ר' גדליה קעניג ז"ל היה חידוש נפלא ומיוחד ביותר בכמות הזמן והטרחה שהוא השקיע בכדי לדבר עם אנשים ולחזקם, עד כדי כך שהוא היה אומר: אינני יכול לבלוע את האוכל כשמישהו ממתין לקבל ממני חיזוק. בוודאי שלא כל אחד יכול להתמסר בצורה כזו. לפני שהרבי הסתלק, שאלו אותו התלמידים: מה יהיה איתנו, ורבינו השיב 'תחזיקו עצמכם ביחד'. וכותב הפרפראות שהכוונה היא 'לחזק אחד את חברו ביראת שמים'. זוהי עיקר ההשארה של הרבי.

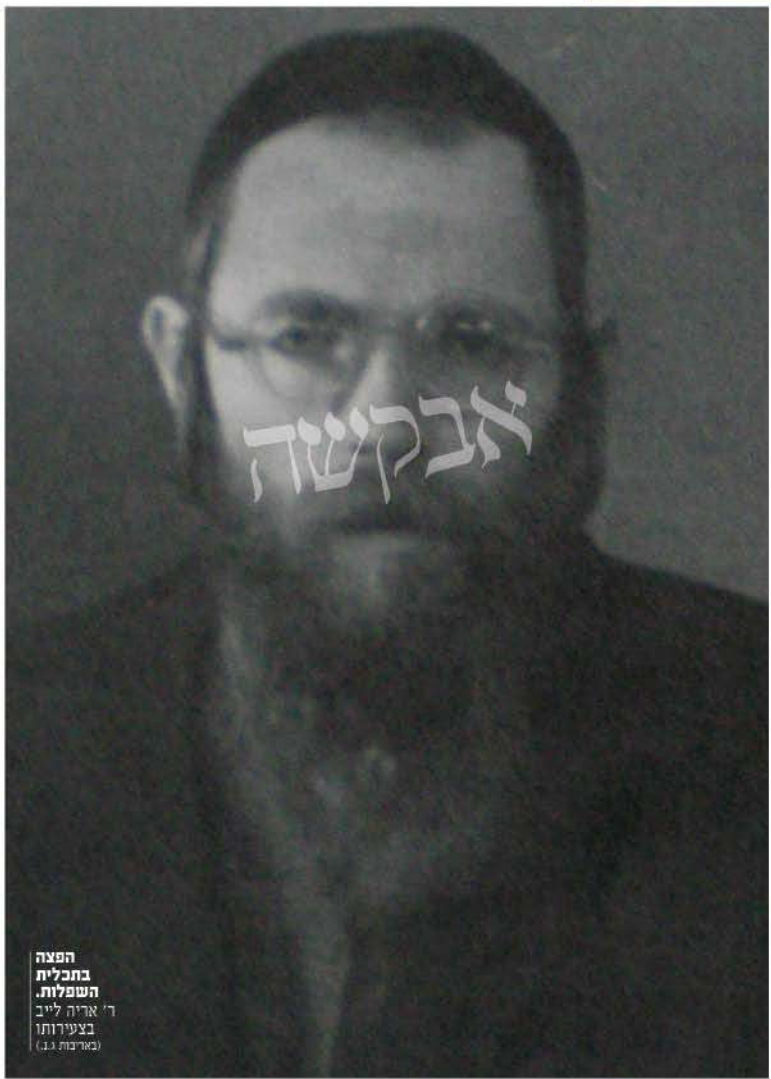
הרה"ח ר' נתן: רבי אברהם שטרנהארץ כותב במכתב שהוא שלח מרוסיה שכאשר הוא יבוא לארץ ישראל, הוא יסתובב בכל פינה בה, כדי להפיץ את הדעת של הרבי.

הרה"ח ר' נחמן בורשטיין למד מהמכתב הזה דרך למעשה, והוא היה הולך בכל שבת מרחקים עצומים מקטמון ועד לשכונת שערי חסד, כדי לדרוש שם בסעודה שלישית.

במעשה מהבעל תפילה רואים שלפעמים צריך הרבה מאד מאמץ והשקעה עד שרואים תוצאות, מסופר שם שהבעל תפילה הלך וחזר שוב ושוב לאנשי המדינה של ממון ובכל פעם הוא הכניס בהם עוד ספיקות שביחד הצטרפו ולבסוף הפכו אותם למוטב. כך צריך גם כל אחד לדעת לעצמו צריך לטרוח הרבה בהפצה, כדי להאיר את העולם כולו.

אחד המשתתפים: רבי ישראל קרדונר כותב במכתב על עניין ההפצה שעליו אמר רבינו: 'צריך כל אחד לעסוק בזה', שצריך להתייחס לכך כמו אל 'עסק' לכל דבר. כמו שבעסקיו האדם משקיע זמן כוח ומוח, כך גם בעסק זה צריך הרבה השקעה ומאמץ.

הרה"ח ר' שמעון צבי: בתנא דבי אליהו מובא, שכאשר כלל ישראל נכנסו לארץ הייתה עליהם תביעה מדוע ישבו הסנהדרין במקומם ולא סובבו בכל ארץ ישראל כדי להחזיר את היהודים שבכל מקום למוטב. רואים שלפעמים צריך לבטל את

הפצה בתכלית השפלות. ר' אריה לייב בצעירותו (מריבית ג.ג.)

ולעניין הזהירות הנצרכת, הרי מוהרנ"ת עצמו פחד לדבר ברבים, מסופר שבעת 'שבועות הגדול' הוא אמר שהוא חושש לדרוש, כי אם ידבר 'התעוררות' הוא יכול לחתוך לאחד את הראש, ואם ידבר 'התחזקות' הוא יכול לחתוך למישהו אחר. בוודאי שהדיבור לאחרים איננו עניין של מה בכך, וצריך הרבה תפילה ויישוב הדעת כדי לדעת מה ראוי לדבר לכל ציבור.

אחד המשתתפים: מספרים על רבי שמואל שפירא שהסיבה שהוא נמנע מלדבר ברבים, הייתה כיון שפעם לאחר שדיבר עם אדם כלשהוא, הוא הרגיש שהוא גרם לאותו יהודי 'ריבוי אור'.

הגה"ח ר' משה: אם בר' שמואל עסקינן, זכורני, שכאשר התחיל ר' לוי יצחק לשלוח דרשנים לדבר הוא שלח פעם את ר' שמואל שפירא, ור' שמואל שלא יכול היה לסרב ישב וקרא את הכתוב, מבלי להוסיף מילה משלו. כמו כן אני זוכר שר' שמואל הורביץ היה מגיע במיוחד כדי לדבר, וכאשר הוא היה מגיע לשול היו נותנים לו לדבר במקום ר' לוי יצחק.

אחד המשתתפים: אחרי פטירתו של רבי שמואל שפירא אמר רבי לוי יצחק, שהוא כבר מסתפק מי פעל יותר בהפצת האור, האם הוא על ידי דיבוריו או ר' שמואל בשתיקתו.

של 'נעשה' אבל הכתר של 'נשמע' דיינו השמיעה לדברי צדיק נותרה לנו.

הדיבור בגדולת הצדיק

מוהרנ"ת מפליג בעניין הזה של לחוק אנשים בעניינו וגדולתו של הרבי, שבזה תלויה כל הגאולה וכל תיקונו של כל אחד, מהיכן נובעים דבריו מוהרנ"ת שלכאורה לא נזכר על כך בתורתו של הרבי?

הגה"ח ר' משה: אלו דברים פשוטים, כיון שכל עניינו של הרבי הוא ההפצה וכמו שמקודם הבאנו שזוהי כל ההשארה שרבינו דיבר עליה שיחזקו זה את זה בגדולת רבם.

רבינו מביא בתורה ז' תנינא על הצורך שיהיה 'בן' ו'תלמיד'. תלמיד אנו יודעים שהיה לרבי הלא הוא מוהרנ"ת אבל בן לא היה לו (הובן מרבינו שהכוונה היה על בנו שלמה אפרים שהסתלק, שהוא היה אמור להיות משיח) והרי ידוע ש'בן' מורה על העניין של התעוררות - 'איה' ו'תלמיד' מורה על התחזקות - 'מלוא', וזה מלמד על המצב בו אנחנו חיים כיום שעיקר העבודה היא בעניין ה'תלמיד' דיינו ההתחזקות, והוא על ידי ההשארה שהרבי ציווה שהתלמידים יעשו תלמידים ובעיקר יחזקו זה את זה.

אחד המשתתפים: מוהרנ"ת כותב על התורה הזו, ש'צריך לדבר עם חבריו בכל יום ביראת שמים, האם ניתן לקבוע חובה לכל יום ממש כמו 'התבודדות'?

הגה"ח ר' משה: אצל אנ"ש היה החיוב לעסוק ולדבר עם חבריו ביראת שמים חיוב יומי, 'כפשוטו' ממש כמו התבודדות. ישנו סיפור על ר' אברהם שטרנהארץ, שהייתה לו שיחת התחזקות קבועה בכל יום עם חבריו ר' מרדכי שוחט, בה היו מדברים על גדולתו של הרבי. ביום כיפור, הסתפק ר' אברהם

הסדרים ומחמת צורך השעה לעסוק בקירוב. בימים עברו כאשר הגיע יומא ההילולא של מוהרנ"ת היו בערך שלושה כינוסים בכל ארץ ישראל, וכדי לדאוג שבכולם ישמעו דיבורי התחזקות היו זקוקים להשקיע מאמץ מועט ולהספיק הכל. אך כיום, כשב"ה נתרבו ספסלי דבי מדרשא, ישנם מאות רבות של סעודות יארציטי, וישנם כאלו שמזמינים אותם לכל כך הרבה מקומות כדי לדבר מהרבי, וכמעט שלא שייך להספיק הכל. אך צריך לעשות מה שאפשר, כל אחד לפי הכלים שלו.

אף אחד לא יודע מתי בדיוק עליו ללכת ומתי להימנע. ה' מסבב לכל אחד 'הזמנות'. על כן כשמבקשים ממנו, הוא צריך להשתדל לעשות את המקסימום שהוא יכול, כדי ליפות ולפאר את עניינו של הרבי.

הגה"ח ר' משה: על ר' אברהם יצחק כרמל אמרו, שהיו לו שמונה עשרה שיעורים שבועיים! אפשר להספיק הרבה...

כתיבה או דיבור

לפעמים ישנו ספק האם עדיף להשקיע בכתיבה או שמה בדיבור. ישנם צדדים לכאן ולכאן, הכתיבה נשארת לדורות, ולעומתה הדיבור מעורר יותר, האם ישנה עדיפות לאחד מהם?

הגה"ח ר' משה: כיום, גם כאשר מדברים ישנה השארה מכך על ידי ההקלטות, אך באמת לא ניתן לומר מה עדיף וכל אחד צריך לראות היכן הוא מתבטא טוב יותר.

הרה"ח ר' שמעון צבי: המדרש מביא על הפסוק 'שמעו ותחי נפשכם' שגם כאשר כל הגוף חולה ניתן להתרפאות על ידי שמיעה לדברי חכמים, ייתכן שניתן ללמוד מכך שתמיד שמיעת דבריו של הצדיק עדיפה על הקריאה בספר. גם רבינו כותב שבזמן שכלל ישראל חטאו בעגל איבדנו את הכתר

איך אוכל לאכול כשהייתי ממתין לחיזוק. הרה"ח ר' גדליה קעניג

ר' אלחנן לא הבין איך הוא בבלל ואיך לדבר. ר' אלחנן יחד עם ר' לוי יצחק בנוד

מרגיש שלו עצמו אין שום שייכות עם עניינים אלו לפי מצבו?

הגה"ח ר' משה: בדרך כלל כשהאדם מדבר על משהו שהוא למד, והוא מחזק גם את האחרים בכך, הוא בעצם מדבר לעצמו. לא כאדם שמגיע להטיף על משהו שהוא זכה אליו, אלא להיפך, הוא מדבר בתקווה שיזכה להתחזק יחד עם כולם.

הרה"ח ר' נתן: כשמדברים לאחרים חשוב לדבר ובעיקר להתייחס לדברים כמו אל שיחת חברים, שמתחזקים ביחד, לא בצורה של הוראה ומוסר לציבור השומעים, אלא בדרך של שיחה, שמדברים כמה חברים ביחד, 'אנחנו צריכים להתחזק יחד'.

הרה"ח ר' שמעון צבי: ניתן לראות אצל אנ"ש, שכוונתם למה שאמרו פה לפני, הרי בדרך כלל מסיימים את הדרשות במילים: ה' יתברך יעזור שנזכה וכו', זה מבטא את העניין של השיעור שמוסרים, שזה בסך הכל כמה חברים שמתחזקים יחד, לא כמו 'מוסר דרשה' אלא אחרי שמסיימים לדבר על המקום שבו היינו רוצים לראות את עצמנו, מאחלים לכולנו שאכן נזכה במהרה להגיע לשם.

האם מותר גם לדבר 'התעוררות'?

רבינו מזהיר מאוד על עניין התוכחה, שצריכין להיות ראויים להוכיח וכו'. האם דרשן צריך להימנע מלדבר התעוררות, שמא זה בכלל 'תוכחה שאינה ראויה'?

הגה"ח ר' משה: דיברנו מקודם שצריך לשלב הן התעוררות והן התחזקות, שהרי צריך 'בן ו'תלמיד' גם יחד. אבל בוודאי שהעיקר זה התחזקות.

הרה"ח ר' שמעון צבי: לפעמים יש מי שאומר את זה בצורה של מוכיח, ועל תוכחה נאמר שכמעט ואין מי שיכול להוכיח, שהרי 'כולנו אין פנינו יפות כלל'. אבל יש דברים שהם בכלל לא עניין של תוכחה, אלא עניין של 'לאפרושי מאיסורא', שעל זה כלל לא נאמר שצריך להיות ראוי להוכיח.

פעם אמרתי לאחד שדיבר רק 'התחזקות', שייתכן שהציבור ששומע אותו כלל איננו שבור, וממילא אין לו צורך בכלל להתחזק... רק לאחר שנזכה להתעורר לדוגמא בכך שחשוב לשמור את הזמן אז נצטרך להתחזק על מה שלא זוכים לכך...

הגה"ח ר' משה: אנשים לא יודעים שיש הבדל גדול בין תוכחה שצריך להיזהר בה, לבין שימת לב ואזהרה על עניינים שונים, שלפעמים שהאדם אינו מודע כלל לכך שהוא צריך לעשות אותם ולהיזהר בהם.

הרה"ח ר' שמעון צבי: חשוב לשים לב למי הדרשה מיועדת. לכל ציבור ישנם 'כלים' לקבל דיבורים מסוג אחר ועל הדרשן לשים את ליבו לכך. למשל, הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל ע"ה היה חוזר על דבריו של רבי לוי יצחק שלא צריך להזכיר את העניין של 'שעה' התבודדות, אלא בעיקר את 'התבודדות', וממילא, מי שיש לו כוחות לעשות שעה, יתחזק לכך מעצמו.

רואים שאצל מוהרנ"ת היה יקר מאד מאד כל דיבור שהוא אמר, אפילו במקום רחוק מאד. הוא האמין בכוחו של כל דיבור מהרבי, והיה יקר בעיניו מאד בלי קשר לתוצאה

האם גם היום יגיע חבירו ר' מרדכי אל המקום הקבוע לשיחתם, והוא החליט ללכת בכל זאת ולחכות בשעה הקבועה, משהגיע למקום הוא נוכח בר' מרדכי שעמד

אף הוא וחיכה לו שם. עד כדי כך היתה חשובה אצל אנ"ש הקביעות לשוח האחד עם רעהו בעבודת ה'.

הרה"ח ר' שמעון צבי: רציתי להעיר בעניין הנחיצות לדבר בגדולת הרבי דייקא, יותר מאשר החיזוק בשאר העצות. כאשר מוסרים דרשה למקורבים חדשים, בדרך כלל מדברים יותר על העצות של הרבי, אבל כאשר נכנסים לתוך החיידר של הרבי, כבר צריך לדבר הרבה על העניין של ה'צדיק' ועל כוחו וגדולתו בעצמו. כמובן שגם אז צריך להיזהר שזה יהיה בצורה נכונה ובלי שיבושים. אבל תמיד צריך לזכור שהעניין של הרבי זה לא כמי שכותב "מתכונים לעבודת ה'", אלא הוא החיות הפנימית שלנו ועליו כל סמיכתנו.

פעם סיפרתי לאבי הרה"ח ר' נתן דוד ע"ה על אחד מראשי הכולל בו למדתי, שבשיחה עם מאן דהו על כל ענייני תורת ברסלב שהלה מנה בפניו, התבטא ואמר שעצת ההתבודדות היא כבר כתובה בספר פלוני, ועל עצת ה'שמחה' מובא בספר אלמוני וכו'. ואבי מורי בכלל לא הבין מה הלה רוצה: הרי בברסלב העיקר זה הצדיק, וגודל כוחו העולה על הכל, ואת זה אין בשום מקום.

הרה"ח ר' נתן: ידוע המכתב אותו שלח הבעל שם טוב לגיסו ר' גרשון מקיטוב, שם הוא כותב שכשהוא שאל את המשיח בהיכלו שבשמים: 'אימתי קאתי מר', דהיינו, מתי יבוא משיח. הוא ענה לו: 'לכשיפוצו מעינותיך חוצה' היינו שכשיפוצו תורת הבעש"ט אז יהיה הזמן הנכון להתגלות משיח. והיכן מתגלית תורת הבעל שם טוב יותר מאשר בכתביו של נכדו הגדול, הלא הוא רבינו הקדוש? לכן, אם אנו רוצים להביא את משיח, צריך לדאוג שיפוצו המעינות בכל העולם.

רבינו מביא בתורה כ"ט שהתיקון הכללי של כל האיברים הוא ע"י הדיבור בשבח הצדיקים, ורואים מזה שסיפורי צדיקים אינו דבר פשוט כלל ועיקר. הרבי גם אמר שעיקר מה שעורר אותו לעבודת ה' היה מעשיות מצדיקים, היינו שבח הצדיקים שעל זה נאמר 'מגדיל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו', שעל ידו מגיעה הגאולה.

בליקוטי הלכות הלכות שבת, כותב מוהרנ"ת, שהסיבה שמשה שלח את יהושע להילחם בעמלק ולא הלך בעצמו, הוא מכיוון שאין חבוש מתיר עצמו, והוא הדין גם בשבחו של הצדיק, שהצדיק עצמו אינו יכול לגלות על עצמו עד היכן גדולתו מגיעה, אבל על ידי שהתלמידים מגלים את שבחו אזי כוחו עולה ונתעלה ויכול לפעול בעולם בשלמות.

איך אדבר כשאני בעצמי רחוק?

לפעמים ישנו מצב שמישהו מדבר והוא חש שהוא מאוד רחוק מהדיבורים שהוא אומר, האם מותר וראוי לדבר על דרגות, כשהאדם

ההשקעה ב'חן' והיופי' של הדיבורים

האם בעת הדיבור בציבור יש עניין להשקיע מחשבה ביצירת עניין לציבור השומעים, כגון לפתוח במעשיות או במילי דבדיחותא במטרה שהדברים יתקבלו, שכן הרבי מביא שצריך לדקדק בעת דבורו שלא יהיו דבריו נבזים ושיהיו דבריו דברי חן' או שמא ניתן לומר שזהו 'חן של שקר' שאסור לעשות?

הגה"ח ר' משה: אינני יודע מה הכוונה בדבריו של הרבי שם אם הכוונה שיהיו דברי חן' היא כדי לעניין את הציבור, אבל בודאי שדיבורים נאים וערוכים יותר מושכים את הלב, וממילא גם נשמעים ומתקבלים. כתוב בגמרא שבשיעורו של התנא רבי עקיבא, כאשר הוא ראה שהציבור נרדם, הוא סיפר להם סיפורים תמוהים ומוזרים כדי לגרום להם להתעורר. רק צריך להיזהר לא לעשות את הכל בשביל היופי והחן.

הרה"ח ר' שמעון צבי: אם הכוונה היא באמת כדי להחזיר בציבור דעת של יראת שמים, הרי על כך נאמר 'שיהיו דבריו דברי חן'. אף שעדיף שיהיה הכי 'אמת' ששייך אבל צריך לדעת ש'שלא ניתנה תורה למלאכי שרת', ואם זו הדרך בה מושכים אנשים, יש בכך עניין.

מסופר על בעל קצות החושן, שלפני כל שיעור הוא היה משתטח בתפילה בפיסוט ידיים ורגליים, ומתחנן לה' שלא יהיו דבריו בכלל 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי'. כך צריך לפחד מכל טעות בדיבורים.

סימן משמיים

כאשר מזמינים אדם לדבר ברבים האם ניתן לומר שזהו רמז וסימן משמים שהוא צריך לדבר ואין לו להשתמש מכך?

הגה"ח ר' משה: רבינו מזהיר בתורה נ"ד קמא שההתעסקות ברמזים צריכה להיות על פי התורה שאנו מכירים, כי מעבר לכך זה נחשב 'למעלה מגדר אנושי'. ייתכן שאלו סתם הרגשות ודמיונות של האדם, לכן אי אפשר לקבוע את ההנהגה על פי רמזים אלו.

באופן כללי צריך להיזהר לא להידחף לדבר, אך אם מכבדים מישהו זה כבר משהו אחר, אם הוא יכול, שייגש.

הרה"ח ר' נתן: תלוי מי הוא זה שקורא לו, לפעמים יש בחינה של 'אין מסרבין לגדול' מה שמחייב יותר את האדם לדבר, הכל לפי העניין.

לפני עשרים שנה, בהיותי בארה"ב, דברתי בסיפורי מעשיות בבית הכנסת במאנסי, לאחר מכן שמע מכך ר' מיכל והוא הכריח אותי לדבר בשול בפני כולם.

הרה"ח ר' שמעון צבי: השאלה לא מובנת. הרי בכל פעם שקוראים לאדם כדי לדבר לציבור, זהו איננו 'רמז' אלא קריאה מפורשת של הרבי, והוא צריך ללכת. אבל כמוכן שלא בכל זמן הוא יכול, וגם לא לכל מקום. הרי אם קוראים לו לדבר בכמה בתי כנסת שונים, בוודאי שהוא איננו יכול להגיע לכולם כאחד, הוא צריך לצמצם את עצמו כפי יכולתו.

יש סוג אחר של הזמנה שקוראים לאדם לדרוש, לפעמים קוראים לו בפעם הראשונה, כדי לראות אם הוא מוכשר וראוי לכך, אחר כך האדם עצמו וגם הציבור רואים כבר ממילא אם הוא מתאים ואיך ולמי וכו'.

הפצה שבשתיקה.
ר' שמואל שפירא
בבית מדרשו
במאה שערים
(באר בית הרב שמואל
יצחק דונפלו)

כשמנסים וזה לא הולך...

לעיתים ישנה חלישות הדעת גדולה, לאחר שהאדם רואה שהוא משקיע כל כך ואין הוא מצליח לקרב אחרים לעבודת ה', מהי התשובה לכך?

הגה"ח ר' משה: כמוכן שאם אדם רואה שלא מעוניינים לשמוע אותו אזי שיחפש מקום אחר בו הוא כן יישמע. אבל אם כן מעוניינים לשמוע אותו אף שנראה לו שאין הוא פועל כלום, צריך להאמין שהוא בוודאי פועל אף שאין זה דבר הנראה לעין כל כך.

הרה"ח ר' שמעון צבי: מוהרנ"ת בדרך לארץ ישראל טרח להשאיר ספרים בכל מקום שעבר בו כמו שמספר בימי מוהרנ"ת, וזה היה מאד מאד יקר בעיניו. אנחנו היינו בטח מזלזלים בדבר כזה, להשאיר ספרים בכל מיני מקומות?! אבל רואים שאצל מוהרנ"ת היה יקר מאד מאד כל דיבור שהוא אמר וכל ספר שהוא השאיר, אפילו במקום רחוק מאד, הוא האמין בכוחה של כל פעולה למען הרבי, והייתה יקרה בעיניו מאד, בלי קשר לתוצאה.

ומה אכן ארע באותם ספרים? הגה"ק ר' חיים פלאגי מביא בספריו כמה וכמה מראי מקומות מספרי רבינו, ולכאורה הספרים היחידים מרבינו שהיו נמצאים שם, הם אותם ספרים שמוהרנ"ת השאיר, ומהם צמחה הפצה גדולה כזו. גם בספרי ה'בן איש חי' ניתן למצוא מראי מקומות מספרי רבינו וכנראה שגם הם מקורם בספרים הללו.

הגה"ח ר' משה: אני בעצמי התקרבותי מספר השתפכות הנפש שמצאתי בגיל חמש עשרה. זה היה בתקופה שמאד נמשכתי מעצמי להתבודדות, אבל לא ידעתי איך לקיים את זה באופן הנכון. ברגע שפתחתי את הספר, נמשכתי אליו מאד. משם התוודעתי לשיעור של ר' יצחק אנשין אותו מסר למקורבים, ומשם התקרבותי עוד יותר.

בדרך לשיבה בעץ חיים הייתי מתבודד. לאחר מכן הלכתי לחנות כדי לחפש ספר השתפכות הנפש והמוכר צחק עליי ועל התמימות שלי... אבל מכאן רואים אנו עד כמה חשובה הפצה קטנה, ולעולם אי אפשר לדעת מה יצמח ממנה.

הרה"ח ר' נתן: כתוב 'געת ולא מצאת אל תאמין', אדם שמתאמץ

הוא הלך בעצמו ורכש קלטות יקרות ביותר כדי שהשיעורים ישאו באיכות לדורות. כיום, חמישים שנה לאחר מכן השיעורים הללו נפוצו בכל העולם וקירבו רבים לאורו של הרבי. גם אני עצמי התקרבותי בזכות הקלטות הללו על הליקוטי מוהר"ן.

בתחילה הוא מסר שיעורים בספר 'עין יעקב' כשבפנימיות היו השיעורים כולם תורת רבינו שהלביש על המדרשים. אחר כך הוא החל למסור שיעורים בליקוטי מוהר"ן ועוד ספרים, כשברצונו היה לעבור על כולם בשיעורים. לבסוף, הוא נפטר בקיצור ימים, ולא עלה בידו להשלים את הרעיון. חוץ מכל זה, הוא היה תומך נלהב של כל ענין שהיה קשור ברבינו, כגון בית מדרשינו הגדול בירושלים 'השוהל' אליו היה שולח תמיכות הגונות וסייע רבות בהוצאות המרובות לבנייתה. פעם בעת שהגיע יחד עם רעייתו לביקור לביתו של ר' נחמן בורשטין, פנתה זוגתו של חמי לר' נחמן וביקשה ממנו שישדל את ר' צבי אריה להשאיר מעט ממון לצורך פרנסת הבית. תחת ידיו עברו עשרות ואולי אף מאות אלפי דולרים, וכלום מתוכם לא הגיע לידו הפרטית. הוא גר בדירה בעלת חדר שינה אחד בו ישנו בצפיפות חמשה ילדים, כשהוא עצמו עם זוגתו ישנים בסלון!

את המורשת הזו הוא גם הנחיל לתלמידיו. הוא חינך אותם לתת את כל המעשרות לענייני רבינו הקדוש. 'לאחר מאה ועשרים' הוא היה אומר: 'ההוכחה היחידה לכך שהיית ברסלב', תהיה העובדה שנתת את כל המעשרות לרבי, כי הרי את כל העצות האחרות, ישנם גם אנשים מבחוץ שמקיימים, ורק אם נותנים את הצדקה לעניינים של הרבי, מוכח שבאמת היית ברסלב'.

הרה"ח ר' שמעון צבי: החסיד המופלא ר' אריה לייב שפירא היה מכתת את רגליו בכל ארץ ישראל ואפילו בצרפת ובמקומות רחוקים כדי למסור שיעורים. בכל שבת היה הולך בחום ובקור, ולעיתים הלך עד לשכונת רמות המרוחקת, הכל כדי למסור שיעור לכמה יהודים. כל זה היה למרות שהוא ברח מאד מפרסום.

הגה"ח ר' משה: זכורני, שפעם קרא לי ר' אריה לייב במיוחד לביתו כדי לערוך עמי 'שיחת חברים'. **אחד המשתתפים:** בשיש"ק החדש מובא סיפור מר' מיכל ור' דוד צבי נכדי מוהרנ"ת שבמשך תקופה הייתה להם חבורה יחד עם ילדיו בביתו של ר' דוד צבי, ואף לאחר פטירת ר' דוד צבי המשיך ר' מיכל להגיע לשם. בנו שאלו אותו מדוע הוא ממשיך ללכת לשם, שהרי אין זה לפי כבודו, וראוי שהאחיינים יעלו לביתו של הדוד... אך ר' מיכל לא הסכים וענה להם: היכן שמדברים מהרבי אין זה משנה כלל מי המדבר, אני אלך למקום שכזה ואפילו אם יהיה זה בבידום (עליית גג קטנה) אטפס לשם בשמחה! ■

לעצמו לא השאיר מאום.
ר' צבי אריה לייב
בנין הישול' שנבנה
בסיועו הרב
במדינת פלורידה (החל)

ומשקיע כוחות עבור דבר שבקדושה, בוודאי שיש לפעולותיו פירות טובים גם אם בעיניו הוא לא רואה כלום.

פעם יצאתי לארה"ב למשך שלושה שבועות, כדי להשיג ממון עבור ענייניו של רבינו, ולאכזבתי חזרתי משם בלי לכסות אפילו את כרטיס הטיסה. לא נשברתי מכך, ב"ה. והנה, מיד לאחר שהגעתי לארץ ניגש אלי מישוה ונתן לי 50,000 דולר שהספיקו לי למימון הפרוייקט למשך חודשים ארוכים...

עבודת ההפצה אצל אנ"ש

מה תוכלו לספר על עבודת ההפצה אצל אנ"ש?

הרה"ח ר' נתן: חמי, הרה"ח ר' צבי אריה רזונפלד, הדפיס את ספרי רבינו בארצות הברית והוא גייס לשם כך תרומות ענק. בזמן שיצא לפני למעלה מחמישים שנה הליקוטי תפילות המנוקד הראשון של ר' נחמן בורשטיין, הוא הדפיס אותו ומכר אותו בחמש עשרה דולר, מי שהחזיק אותו אז הרגיש כמו שהוא קיבל זהב ביד.

הוא גם דיבר שיעורים, בתחילה הוא לא הסכים שיקליטו אותו אבל היו שם כאלו שהקליטו אותו בסתר. אבל לאחר שהוא בעצמו הבין את הצורך בהקלטות הללו,

הכתב והמכתב

Handwritten Hebrew text on aged paper, likely a letter or document. The text is written in a cursive style and is partially obscured by the book cover in the foreground.

עלים לתרופה

לעזור את האדם לעבודת הבורא ביה

אבקשה

ברדימשוב

כרפוס של חיים יעקב שעשטיל

בשנת ה'רנ"ז לפ"ק

А Л П Ц Ъ Л И Т Р У Ф А
т. е. Лечебные письма правоучения
соч. Нааона Штеригарца
1896

האם מוהרנ"ת רצה שיפוצו אנרותיו, או שיסתמרו אותם? מיהו 'המעתיק' בספר 'עלים לתרופה'; מתי יצא לאור לראשונה ומדוע לא נדפס קודם לכן? מי הם אלו שבזכותם השתמרו מכתביו הקדושים של רבי נתן, ואלו מכתבים התווספו לספר במרוצת השנים? מסע מרתק בעקבות אנרותיו של התלמיד הגדול • והיה עלהו לתרופה

דוד דגן

אחת

המתנות הקדושות שזכו להן הדורות האחרונים, הוא הספר הקדוש 'עלים לתרופה' - מכתבי קדשו של הרוקח הגדול של עלי המרפא של הנחל נובע מקור הכמה.

מרגלא בפומיה דהחסידי רבי יצחק ברייטר זצ"ל הי"ד, כי מדי קראו את המכתבים האלו, רואה הוא לנגד עיניו את מוהרנ"ת ב'נעלי בית', שם מצטיירת דמותו הטהורה בענייני היום ובהיי 'עולם המעשה' על ניסיונותיהם הגשמיים והרוחניים.

גם נודע, כי החסיד הגדול רבי מת'עס (ר' מתתיהו הכהן) מאומן זצ"ל הי"ד התקרב לאורו של רבינו לאחר שזדמן לידו הספר 'עלים לתרופה' (במהדורת ברייטשטוב) והמכתב הראשון בספר 'תפס' אותו והשפיע עליו עמוקות, עד שלאחר חקירה ודרישה התוודע לתורת רבינו הק' ונהפך לברסלבר חסיד בכל מהותו.

החסיד ר' שמואל מרדכי קורנבליט מלובלין סיפר, כי אביו ר' צבי אריה עבד לפרנסתו כמוכר ספרים, והיה מקורב להרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין, רבי צדוק ביקש ממנו שבכל פעם שישנם ספרים חדשים שיצאו לאור, יביאם אליו, כדי שיקנה ממנו איזה מהם שיחפוץ (היו לרבי צדוק אלפי ספרים בספרייתו, שרבים מהם קנה מכספי 'פדיון הבן' שנתאספו בידו). יום אחד נכנס ר' צבי אריה עם ערימת ספרים חדשים, רבי צדוק התבונן בהם ואז שם לב שבתחתית הערימה ישנו ספר בשם 'עלים לתרופה'. "מהו ספר זה?" התעניין. "אה, זה לא בשבילכם" הפטיר ר' צבי אריה, "זהו אוסף מכתבים (א בריון שטעלער)". אך רבי צדוק גילה ענין בספר, פתחו והתחיל מעיין בו, ומוכר הספרים משתאה לראות כי מעיניו יורדות דמעות!... אחרי שקרא בכמה מכתבים, נענה לו רבי צדוק "את כל הספרים קח לך בחזרה, ואת ה'בריון שטעלער' אני חפץ לקנות!" (רבי נחמן בורשטיין בשם רש"מ)

מאז ועד היום, רבבות לרבבות צמאים מצאו ומוצאים רוייה לנפשם בין שורות המרפא של התלמיד הנאמן, אוהבן של ישראל.

לעניו היטב מהזרים

חיבורי הקדושים של מורנו רבי נתן (מלבד ספרי רבינו אשר סידר והביא לדפוס), הלא המה: א) ספרי 'ליקוטי הלכות'. ב) 'ליקוטי תפילות'. ג) 'ליקוטי עצות'. ד) 'קיצור ליקוטי מוהר"ן'. ה) 'מי נתן' [הידוע כהיום בשם 'מי מוהרנ"ת']. ו) שמות הצדיקים. ז) קונטרס בענין התלאות והרדיפות שעברו עליו ועל אנ"ש, כאשר יספר "ובאותה השנה, היא שנת תקצ"ה, עברו עלינו צרות רבות רח"ל, כי נתעורר המחלוקת... ברציחה כזאת אשר לא נשמע מעולם, כאשר יבואר להלן בקונטרס מיוחד" (מי מוהרנ"ת א, קא). כן ציין ב'ליקוטי הלכות' ה' שחיטה ה: "...אך בשעת הרדיפה שרדפו אותי ואת כולנו מאוד ומסרו אותי וכו' כמפורסם

וכמבואר אצלנו בכתב מעט מזה, אז נאבד הכרך כ"ף הנ"ל". חיבור זה האחרון אבד (ברם עיקרי קורות הימים ההם מתוארים מפי תלמידיו ותלמידיהם, בספרים: 'עלים לתרופה' - ובהוספות 'המעתיק', 'מי התלאות', 'טובות זכרונות', ומעט ב'מכתבי רבי נתן ב"ר יהודה') ספרא רבה דמלכא, לא חסך מזמנו היקר כדי לכתוב אגרות התחזקות לבניו, בעיקר לבנו רבי יצחק שהיה אחד האנשים הקרובים אליו ביותר, ואף לתלמידיו שהיו חביבים עליו כבנים. מעלה יתרה לאגרותיו, בהן לא הוצרך להלביש דבריו, אלא גילה מצפונו לבבו והתנוצצות השגתו בגדולת הרופא הגדול, בגלוי ולא בהסתור. כך למשל אנו מוצאים כיצד הוא מוכיח את בן אחותו בתוכחה גלויה מאהבה מסותרת על התרחקותו מענין רבינו:

"אף איך ש'יהיה, בודאי יהיה לך לטובה אמתית ונצחית כל רגע ורגע שתהיה פה, וכל דבור ודבור שתשמע מאתנו, פי ה' אתנו. ולעורר לבבות בני ישראל להדריכם בדרך אשר דרכו בו אבותינו מעולם - כל עסק זה אין נמצא פעולם עתה כי אם אצלנו בעזרת השם יתברך, אשר הוריש לנו אדמו"ר הנורא והנשגב וצדיק... חוס וקמל עליך, ותלך על דרך ורגליך להתאחז בכנפינו למען תהיה תקוה לאחריהך והיתה לך נפש... דברי דודך הכותב מלב ונפש, המיעצך לטובתך הנצחית לך ולזרעך ולזרעך לדורות עולם לנצח" (ע"ש נח תקצ"ה, ברסלב)

לצד בקשת מוהרנ"ת באותן שנים לא להפיץ את מכתביו, שלא הפכו המתנגדים לליצנות, גילה לא אחת את רצונו שישתמרו כדי שבבוא העת יחיו נפשות רבות:

"ותצניע האגרת הזו, כי קויתי לה' שמכתבינו יהיו יקרים בימים הבאים בעזרת השם יתברך. פי כלם סוככים על מרפו נקדת האמת לאמתו, להשתוקק ולכסף לה' ולתורתו ולצדיקים האמתיים ולדרכיהם הקדושים" (מכתב מו, יום א' קדושים)

"ותשמרו מכתבי היטב, כי אצלי בעצמי הם דברים יקרים מאד, ומתחדשים בכל פעם מאתו יתברך בחסדו הגדול, והן הן נחמתך על כל הצרות" (יום ה' במדבר תקצ"א)

"ותהיה מראה אלו האגרות לאנ"ש הפפצים באמת, ותחזר ותצניעם אצלי, פי הם דברים יקרים וצריכים לשמרם, פי יהיו נצרכים בעזרת השם יתברך להחיות נפשות רבות בחסדו הגדול יתברך" (מחרת י"ב, תקצ"ג)

"האגרת הזו לא תעתיק, רק לאנ"ש הנאמנים תראהו בביתך ותגנו אותו למשמרת. למען ידעו לדורות מה שעבר על האנשים שזכו לקבל אורות נשגבים חדושי תורה כאלה המחייב ומשיבין כל הנפשות לנצח" (ג תרוע ת"ד)

"כתבתי זאת למען יהיה לכם לזכרון ולספר לדור אחרון את כל אשר עבר עלינו בחורף הזה ובפרט בימי הפורים האלה" (ג תשא תקצ"ה)

נאמן להוראת אביו, שמר רבי יצחק על המכתבים כעל בבת עינו. וכך, בעוד שחיבורי הקדושים של רבי נתן ראו אור - בשלמותם או

הכתב והמכתב

כראוי, ותשתדל בזה לשלח לו האגרת הזו תכף כי תחיי את נפשו בזה" כמו כן מכתבים אחדים סימן בשלימותם בסוגריים כאלו, ובסך הכל אישר לדפוס 247 מכתבים.

ברם, כשסיים להעתיק את המכתב מיום א' וישב תר"ה - שנכתב ע"י רבי נתן כשלושה שבועות לפני הסתלקותו - נודע לו כי ברשות אנ"ש בטשעהרין מכתבים שקיבלו ממוהרנ"ת (והיו מונחים אצל רבי אברהם בערניו נכד רבינו או רבי אבאלה, מתלמידי מוהרנ"ת), לאחר שקיבל גם אוסף זה לידו, שהכיל 17 אגרות מהשנים תקצ"ט ועד תר"ד, העתיקם בהמשכו של אותו כרך (למרות שלפי סדר השנים הם שייכים לשנים קודמות). לכל אלו הוסיף 'הקדמה' ארוכה ונלהבת, ואף ביאורים נלווים למכתבים, כדי לסייע בהבנתם.

אוסף רבי נחמן מטולטשין

בד בבד, אסף וליקט רבי נחמן מטולטשין, תלמידו וממשו הנאמן של מוהרנ"ת, במסירות רבה את מכתבי קדשו של רבו, בין השנים תקפ"ב - תקצ"ד, כשהוא מוסיף במקום שצריך ביאור קצר ורקע למכתב (כמעשהו בכמה מקומות בליקוטי הלכות). ואף הוא אמר להביאם בדפוס כדי לזכות בהם את הרבים לדורות.

ומה מתקו דבריו בהוספתו לאחד המכתבים שחלקו הראשון היה חסר:

"אמר המעתיק, תחילת המכתב הלז לא מצאתי, רק מעט מסופו, ואמרת גם זה להעתיקו. כי מי שיזכה להביט בו ובכל המכתבים בעינא פקיאא יראה בעיני חושיות שכל דיבור ודיבור מושרש בו רפואות תעלת נפשנו לרפואתה מחולאת זוהמתנו ולהדביקה באור פני מלך המלכים הקב"ה אלקים חיים, מעמקי שאול תחתית ומתחתיו, כי הם נובעים ויוצאים ממאמרות טהורות מזוקק שבעתיים של רבינו מוהר"ן זצוק"ל זיע"א, אשר יש בהם כח וחיות להחיות ולהשיב נפש כל חי..."

על אוסף זה, מדבר בנו הגדול רבי אברהם חזן בספרו 'כוכבי אור': "... ועל אודות המכתבים הנ"ל ממוהרנ"ת שנשלחו לר' יצחק הנ"ל, אמר פעם אחת מוהרנ"ת ז"ל שברצונותיו וכיסופיו הוציאם מאתו. ואף על פי כן עיקר ההשתדלות לקבצם ולחברם להעתיקם היתה על ידי אבי ז"ל. ומוהרנ"ת לא ציווה על זה בפירוש (רק כתב וביקש קצת פעמים במכתביו שיהי גנוזים), אבל אבי ז"ל עשה זאת מדעת עצמו לחברם בחיבור שלם כנ"ל, ועל אשר מחמת זה יש לחשבו כחיבורו בעצמו, וכפי הנ"ל במספר כ"ו ניסן (יום פטירת רבי נחמן מטולטשין) יש לפרש שמחמת זה גם המכתב הראשון שבשנת תקפ"ב הנמצא שם, נכתב גם כן מכוון ממש בזה היום כ"ו ניסן" (שיחות וסיפורים' כרך ג אות ג)

ר' סנדר חיים טוביץ בצעירותו

בחלקם - בחייו, הרי שאגרותיו הרבות נותרו בכתב-יד. חסידים כמהים ומשתוקקים העתיקום והגו בהם, והיו ההעתקות עוברות מיד ליד בחרדת קודש. כך גם ספרו 'מי נתן' ('מי מוהרנ"ת') על שני חלקיו, לא ראה אור בחייו.

בשנת תרל"ו, הביא תלמידו הרב מטשעהרין לדפוס את חלקו הראשון של הספר הק' 'מי מוהרנ"ת' בעיר למברג, כשהוא עורך הקדמה לספר. (החלק שני ובו סיפור נסיעתו לארץ הקודש יודפס לראשונה רק בשנת תרס"ד, על ידי רבי ישראל קרדונר בירושלים עיה"ק).

ועדיין נותרו המכתבים בכתב-יד, זעיר שם זעיר שם, והעולם טרם זכה לאורם. באותם ימים, אנ"ש ראו בהם מכתבים פנימיים שטרם נועדו לפועל על פני תבל, וכדברי מוהרנ"ת עצמו: "והזהר והזהר מעתה לשמר את אגרותי מאד, פי הם אסורים לזרים המהפכין דברי אמת לליצנות וכו', על כן תזהר לשמרם מאד מעתה" (עש"ק ויגש תקפ"ה) "וימאלץ תבין לתן האגרת לקרותו לאוהבינו האמתיים ולגונזו היטב מהזרים וכל זר לא יאכל קדש" (יום א' קדושים תקצ"ה)

מאידך, הלא גילה מוהרנ"ת דעתו בפירוש שחפץ הוא שבידם מן הימים יפוצו מכתביו ויחיו נפשות רבות!

אוסף הרב מטשעהרין

היה זה שנים רבות אחרי הסתלקות מוהרנ"ת לגנוזי מרומים. באחד מימי ראש השנה באומן, ביקש הרב מטשעהרין לנצל את קיבוץ אנ"ש יחדיו, ניגש לבימת הקלוז והכריז כי כל מי שביתו מכתבים ממוהרנ"ת, יביאם למען יועתקו ויודפסו עלי ספר. (נכדו רבי אברהם שטרנהארץ כותב בהקדמת ה'פרפראות לחכמה' כת"י, כי שמע מזקנו הרב מטשעהרין שקיבל על עצמו לשמש את מוהרנ"ת אחרי הסתלקותו בקיבוץ מכתביו והוצאתם לאור פני תבל)

מיום שהחל הרב מטשעהרין לקבץ את מכתבי מוהרנ"ת, הגיעו לידו מאות מכתבים. הוא העתיקם בכרך מיוחד לפי סדר השנים, כדי להכניסם לדפוס. הוא ציין בסוגריים כאלו < > כל קטע שלדעתו אין להדפיסו, מסיבות שונות. דוגמה אחת מרבות, במכתב מיום ג' שמות כותב מוהרנ"ת:

"יקבל האגרת הרצוף פה לר' איצ'א מריאירי [...] ובודאי תשתדל לכתב פראי באפן שיגיע לידו ממש ולא ישלט בו ידי זרים אף שלא פתבתי שם סודות. אף על פי כן טוב שיגיע לידו ממש יוגם אתה בעצמך ור' נחמן מהייסין תכתבו פריסת שלום באגרת זה ותכתבו לו כלבככם לחזקו ולאמצו. ומאליכם תבינו איך לכתוב באופן שאפילו אם ח"ו יגיע ליד אחר לא יוכלו להתלוצץ הרבה, ודעת לנבון נקל להתנהג בזה

הכתב והמכתב

השנים תקצ"ו-תר"ה (מכתבים א-רמז); ב. בין תקצ"ט ל-תר"ד (מכתבים רמח-סה); ג. בין תקפ"ב ל-תקצ"ד (מכתבים סו-שפ).
אופן סידור הספר באופן כזה, ולא לפי סדר השנים מתקפ"ב ועד תר"ה, נובע מהיותו בנוי מ-3 אוספים כנ"ל (וכבר עמד על כך רבי נתן צבי קעניג זצ"ל בספרו 'נוה צדיקים' במערכת 'עלים לתרופה' יעו"ש).
מכאן למדים אנו, שהוספות 'המעתיק' באוסף הראשון והשני הן מהרב מטשעהרין, ובשלישי - מרבי נחמן מטולטשין (גם סגנון כתיבתם השונה מעיד על כך).

חכמה נפלאה ושכל אמתי ונפלא

בהקדמה שכתב הרב מטשעהרין, שהיא אוצר בפני עצמו ובה שפך את לבבו יחד עם הדיו בהתנוצצות הרגשתו בנוראות גדולת התלמיד הגדול, הוא מספר על היגיעה והחיפוש אחר אגרותיו הקדושות: "והן עתה ששמנו לבנו לחפש אחר מכתבים שלו המפורזים בין רבים מאנ"ש, ולא השגנו אותם גם אחד מששים, כי זה שנים רבות אחר הסתלקותו ז"ל ואי אפשר לקבצם עוד. לבד ראה זה אשר מצאנו ת"ל בהשגחתו ית' ובחמלתו הגדולה אשר חמל עלינו לשום לנו שארית בארץ ולהיות לנו לפליטה גדולה גם קצת מהמכתבים הקדושים שלו, ויגענו ומצאנו אצל בנו הותיק וחסיד המופלג וכו' מו"ה יצחק ז"ל אשר נמצא בידו תכריך כתבים גדול מהמכתבים הרבים אשר כתב לו אביו מורנו הרב רבי נתן ז"ל, והיו אצלו למשמרת עד היום הזה. ראו עינינו וישמח לבנו ותחי נפשנו, וצרפנו לזה גם איזה מכתבים הנמצאים ביד שאר אנשים מאנ"ש, כי ידענו שרצונו ז"ל היה שיתפשטו גם מכתביו הקדושים בעולם, למען יספרו דור אחרון מהמעשה הגדול והנורא שנעשה בעולם מענין קצת התגלות קדושת רבינו הק' זצ"ל בעולם, בפרט על ידי ההתקרבות הקדושה שנתקרב אליו מורנו הרב ר' נתן זצ"ל.

"ועיקר הדבר להחיות עם רב מישראל ולהשיב את נפשם בשבעה משיבי טעם על ידי כל דיבוריו הקדושים הנאמרים באמת ובתמים ויש בהם חכמה נפלאה ושכל אמתי ונפלא ומעייני הישועה הנובעים ממקור נקודת האמת לאמתו, הנחל נובע מקור חכמה, כמבואר במקום אחר מענין זה באריכות נפלא. והתועלת אשר ימצא המעיין במכתבים אלו בכל הענינים, הן בתורה ועבודה, הן בדרך ארץ וכיוצא - אי אפשר לפורטם כי רבים המה, אך המעיין באמת, מאליו יבינם ויראו עיניו וישמח לבו".

ניתן לשים לב שבמהדורה זו אין כלל מכתבים משנת תקצ"ה (מלבד מכתב מוהרנ"ת להרב מסאוואראן, מהאוסף של רבי נחמן מטולטשין), וגם מתקצ"ד יש רק כמה בודדים בלבד. הסיבה היא, שהמתעסקים בהוצאה חשו כי עדיין אין השעה ראויה להדפיס מכתבים עם תוכן כה רגיש.

ירושלים תרנ"ג

באותן השנים התגורר בירושלים עיה"ק רבי אפרים בן רבי נפתלי, מגדולי תלמידי מוהרנ"ת. אף הוא היה ברשותו אוסף מכתבים, שאת רבים מהם קיבל בעצמו ממוהרנ"ת. רבי אפרים נסתלק לעולמו בטשעהרין בערב חג הסוכות תרמ"ג, לאחר שנסע במסירות נפש בזקנותו לקיבוץ הקדוש באומן בראש השנה. עשור לאחר פטירתו, הדפיס אברך מצפת, ר' סנדר טרוביץ שמו, קונטרס מעט הכמות ורב האיכות בשם 'מכתבי מורנ"ת'. קונטרס זה הכיל תשעה מכתבים בלבד (1), מהשנים תר"ג - תר"ד, שמקורם באוסף של רבי אפרים.

היתה זו הפעם הראשונה בה נדפסו מכתבי קדשו של רבי נתן. בשער הקונטרס נכתב: "מכתבי מורנ"ת - הוצאה ראשונה - מעט משנת תר"ג ותר"ד - הובא לביה"ד ע"י התנדבות האברך המופלא מו"ה אלכסנדר סענדר חיים במוהר"ר נתן נ"י מטורהאויצי - חונה בעה"ק צפת ת"ז - פעה"ק ירושלם תובב"א תרנ"ג לפ"ק".
ר' סנדר זה - אשר ידיו רב לו בהעתקתם של כתבי-יד חשובים מרבינו הקדוש ותלמידיו - היה אז רק בן תשע-עשרה, וכבר אז (ולמעשה עוד בגיל צעיר יותר), התמסר להפצת המעיינות חוצה. זכה הוא להיות הנחשון שהביא לדפוס מכתבים מרבי נתן. בכוונתו היה להביא לדפוס מכתבים נוספים, כפי שכתב מעבר לשער: "אליכם אישים נדיבי עם ד' נקרא להיות בעזרנו למען נוכל להוציא לאור כל המכתבים של מורנ"ת כדי לקיים 'פוצו מעינותך חוצה כי לענ"ד לפי הזמן הם נצרכים מאוד להעולם כשאחז"ל בפ' [בפסוק] ועלהו לתרופה אפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכין לימוד והמפורסמות לאנשי שלומנו אין להביא ראייה. דברי המתחזקים ומשתדלים להוציא לאור כל מכתבי מורנ"ת זצוק"ל החונים בעה"ק צפת ת"ז".

(אך לפלא שרבים וטובים בשנים שלאחר מכן, לא ידעו כלל על הוצאה זו, בהם המו"ל של 'עלים לתרופה' תרנ"ו, וכן ר' אהרן לייב צילגמן, שלא שילבו מכתבים אלו במהדורתם, ויתכן שנדפסו רק עותקים מעטים ממנה).

ברדיטשוב תרנ"ו

המהדורה הבאה בה נדפסו מכתבי מוהרנ"ת היתה ברדיטשוב שנת תרנ"ו. אז גם קיבל הספר את שמו: 'עלים לתרופה'. המביא לבית הדפוס היה אחד ממשפחת קמינסקי מאנ"ש. הספר הכיל אוצר בלום של 380 מכתבים שטרם ראו דפוס, להחיות בהם נפש כל חי לדורות!
המוציא לאור הדפיס בספר זה את האוסף של הרב מטשעהרין (שהכיל כאמור גם את האוסף של רבי אברהם בערניו ורבי אבאלה) כולל ההקדמה שכתב, וצרף אליו את האוסף של רבי נחמן מטולטשין, שהכיל 116 מכתבים, והיו לאחד. כך שמהדורה זו חולקה לשלוש קבוצות מכתבים: א. בין

יספרו מזה הרבה בבל דור ודור

רבי אלטר מטפליק, המעתיק הדגול של כתבי ברסלב, ידע כי המלאה טרם נשלמה. הלא מכתבי השנים ההן, תקצ"ד - תקצ"ה, אין לשער ולהעריך ערכם, הלא המה המכתבים מתקופת הרדיפות הקשות שעברו על מוהרנ"ת ואנשיו הדבקים בו, וכגודל רדיפתו כך עלה והתעלה בהשגתו והרגשתו העצומים בגדולת רבינו הק' ורפואותיו הנצחיות.

השמעתם מימכם על גדול בישראל, או אפילו רב 'פשוט', הפותח מכתבו בהאי לישנא: **"בני חביבי ויקריי וכל אנשי נאמנים, הנאזהבים הסובלים עניים וצרות ומוקרים נפשם על קדוש השם?"** (ג' משפטים תקצ"ה) או החותם אגרתו במילים אלו: **"דברי אביך הנרדף מאד ובורח בכל פעם להשם יתברך?"** (ו' וישלח תקצ"ה)

"וכבר הייתי אתמול על ציון הקדוש וגם במקוה וברוך השם לא הרגו אותי וגם לא הגיע לי שום אבן חס ושלוש. וגם בולאטעפאליע הייתי והתפללתי שם שחרית והייתי במקוה ויצאתי משם בשלום. מי יספר נפלאות ה' וחסדיו הגדולים בתוך הצרה עצמה, הן הן גבורותיו הן הן גוראותיו שתהלה לאל יש לנו קיום עד הנה, ובה בטחנו שבנדאי גם לנצח אל יטשנו ואל יעזבנו" (ג' משפטים תקצ"ה) - הנשמע או הנראה כזאת?

וכל קורא תמה יקרא, הלא כאשר צריכו לרדת לעולם תורה כזאת שמהפכת ירידו לעליות וחושך לאור; חידושי תורה ותפילות כאלו שגוזלים מיד הבעל-דבר את חרב היאוש ונוטעים 'תקוה טובה לדורשיך ופיתחון פד למייחלים לך' בכל אחד ואחד מישראל, אפילו בגרוע שבגרועים - מהראוי היה כי כל הנבראים כולם יעמדו וישרתו את גילוי האור הזה, בממון ובכל סיוע אפשרי, ומה פשר ההיפך הגמור הזה?

אכן, הסוד הגדול המתגלה במכתבי מוהרנ"ת אלו, כי בעקבות חטא עץ הדעת וחטאי הדורות, בלתי אפשרי להביא גאולה לעולם ללא מסירות נפש עד קצה האחרון, כאשר לימדתנו תורתנו הקדושה בסיפור מעשי אבות העולם. וגם מצד המקבלים: אין העולם הבא והעולם הזה יכולים לדור בכפיפה אחת; בלתי אפשר לינוק מן האור הגנוז לצדיקים; לטעום טעם גן-עדן בעולם הזה - וגם לשבוע ממנעמי האי עלמא. וההיפך גם הוא נכון: אין בנמצא מי שיש לו 'עולם הזה' כלל! ורק מי שמתייאש מלהשיג את העולם הזה, הוא שחי חיים טובים גם

בעולם הזה! לכן, לאור הגדול ביותר, תמיד נלווים הביזיונות הגדולים ביותר. (ראה במכתב מיום א לך לך, תקצ"ה; ד' שלח תקצ"ה; ר"ח אלול תקצ"ט) וזהו קצת דמקצת מהסוד הצפון באגרות קדשו של המליץ והאוהב הנאמן, שלמרות שמדברים ממנו, עדיין סוד היה וסוד יישאר. הלא הוא בכבודו מציין את כוח ההתחזקות המיוחד הטמון במכתבים אלו:

"זכרו היטב כל מה שעבר עלינו, ומה שנעשה עמנו עתה, למען תספרו לדור אחרון למען ידעו דור אחרון גנים ילדו וכו', כי כפי הנראה גם עליהם יעברו מחלוקות עצומות. ויהיה להם להתחזקות ולנחמה כשישמעו ויבינו ששכר עבר עלינו כל זה כמה פעמים, ובכל עת עמדו עלינו וכו' רחמנא לצלן, והקב"ה מצילנו מידם בכל פעם.

"כי כל מה שנעשה עמנו יספרו מזה הרבה בכל דור ודור, אפלו כשיבוא משיח במהרה בימינו. כי מעשה פזאת לא היה עדין, שאמת נגלה פזה עם התגלות חדושי תורה פאלה יהיו נעלמים ומבזים ומשלקים ארצה כל כך. אבל זהו בעצמו התרוץ; מחמת שהוא אמת פזה וחדושי חדושים פאלה, על כן מבזים ומסתירים כל כך, אבל דבר אלקינו יקום לעולם" (ב' חיי שרה תקצ"ה)

ירושלים עת"ר

ברם, רבי אלטר יודע כי כשמדפיסים מכתבים אלו, חייבים לכתוב הקדמה ורקע, למען יבין הקורא את אשר לפניו ולא יתמה על פשר הדברים המחרידים והמרעישים כמוהם לא נשמעו ולא נראו מזה דורות רבים (אכן בהעתק גיסו רבי אברהם בר", מחק רבי אברהם נדיו במקומות שונים שלא רצה שיודפסו). בהיותו בעל לשון לימודים, נטה רבי אלטר קולמוסו וכתב הוספות נרחבות למכתבים. לכן תמצא שההוספות למכתבי תקצ"ה הן באריכות יותר מבשאר השנים. (לפעמים השתמש בלשונות מושאלים מרבי נחמן מטולטשין, מהרב מטשערין, או מגיסו רבי אברהם בר" נחמן)

כשכילה את מלאכת סידור אותם מכתבים, שלח אותם רבי אלטר לארץ הקודש עם גיסו רבי אברהם חזן, שעשה דרכו מאומן בחזרה ירושלימה לאחר ראש השנה עת"ר. במכתבו לידידו רבי ישראל קרדונר, הוא מבקש ממנו: **"גם ידע כבודו אשר שלחתי ע"י גיסי ידידנו המופלג ר' אברהם חזן אחר חג הסוכות כשנסע לירושלים את המכתבים של שנת תקצ"ד וצ"ה שלא נדפסו עדיין בכדי להדפיסו שם, אנא יזכיר את גיסי הנ"ל שישתדל להדפיסם אם על ידו בעצמו או ימסרם ליד ידידנו**

תקצ"ה והם פלאים, בענין המחלוקת" (יום ב' ואתחנן תרפ"ט, נדפס באור צדיקים טז). כך גם קיבל העתקות נוספות מעוד מאנ"ש.

החסיד ר' יצחק מאיר קורמן מלובלין, שהתוודע למלאכת ידיו ר' אהרן לייב, כתב לו לאמור כי לדעתו מן הראוי להדפיס בתחילת הספר גם מכתבים מרבינו הקדוש. ר' אהרן לייב מתפלא לאלו מכתבים כוונתו: "אודות אשר תכתוב ממכתבי מוהרנ"ת לצרף להם מכתבי מאדמו"ר רבינו ז"ל מקודם, לא אדע כוונתך על איזהו מכתבים? כי רק [...] אשר נמצא מרבינו ז"ל בחיי מוהר"ן [...] ואולי יש בידיעתך או בכתב מכתבים יותר כאלו, אבקשך לכתוב לי ולשלוח לי מה שבידך, וה' הטוב יעשה באופן שאזכה לכוון אל האמת בכל פרט. ומאוד מר לי על אשר לא זכיתי עד היום, זה כבר להוציא לאור ספר מספריו הק', אך דום לה' והתחולל לו עד אשר ישקיף וירא ה' משמים ויזכני לכל מה שאני משתוקק בזכות רביה"ק זיע"א ובזכות כל נפשות ישראל הצריכים כל זאת לתיקון נפשותם" (יום ד' במדבר תרפ"ז, בכת"י)

ר' יצחק מאיר משיב לידידו לאמור, כי ב'חיי מוהר"ן' אות קסו, לאחר שמוהרנ"ת מעתיק את מכתב רבינו שכתב בהיותו בזסלב, אל אנ"ש, מוסיף הוא: "גם צריכין לחפש עוד אחר אגרת שכתב להכלל מזסלב, שכתב שם לנו שיזכור כל אחד ואחד איך מצאתי אתכם בבואי לברסלב, וכמה טובות עשה עמנו עם כל אחד ואחד והוציא אותנו מבין שני הס"מ..." , אם כן יש לחפש אחר מכתב קודש זה, ומכתבים אחרים מרבינו הנמצאים בידי אנ"ש.

אחרי בירור וחיפוש, נודע כי בידי ר' סנדר טרוביץ מצפת מצויה ההעתקה של המכתב המדובר שמזכיר מוהרנ"ת, ולא זו בלבד, אלא גם מכתבים נוספים מהרבי. ר' שמואל הורוויץ נרתם להעתיקים ולהמציאם לידי ר' אהרן לייב. (באותה תקופה בא ר' שמואל לפולין, בכונתו להגיע לאומן, והתארח בבית ר' אהרן לייב) יושב ר' אהרן לייב בפינתו בביתו הדל, ללא 'מכון הוצאה לאור' וללא משכורת, ומקדיש ימים ולילות ואינספור שעות להדרת הספר. רוחו הגדולה של רבי נתן מלווה אותו בכל שעל. בהשגחה מופלאה מוצא הוא בכל יום ויום דברי קדשו עצה, התחזקות ותעצומות נפש לעניינים שהוא או חבריו זקוקים להם. הוא עובר בעינא פקיהא על כל מכתב ומכתב, כאשר נתקל במילה בלתי מובנת, הוא מפנה אל השאלה לידידו ר' יצחק מאיר: "במכתבים דשנת התקצ"ג מכתב שס"ג בתחילתו 'גם האגרת מידידי ר' הערא' העריש, הערץ, בטובך להודיעני אם נמצא שם כזה, או הוא בטעות, להודיעני תיכף" (יום ד' לסדר 'והשענו תחת העץ' שנת תרפ"ז ורשה, בכת"י)

המופגל ר' שמעון נ"י מקרמנטשוק שהוא ידפיס, כמו שכתב לי כבודו מכבר" (כ"ו ניסן עת"ז, שארית ישראל מכתב לב) ואכן האוסף של רבי אלטר נמסר לידי ר' שמעון הנזכר, והוא הדפיס מתוכו 36 מכתבים. בשער נכתב: "ספר מכתבי מוהרנ"ת והם המכתבים אשר לא נדפסו עדיין בס' עלים לתרופה - נדפס ע"י הנגיד ר' שמעון סיליטינסקע נ"י בעה"ק ירושלם תובב"א בשנת כ'תבי ר'נת' לפ"ק". (החסיד ר' שמעון סיליטינסקע שעלה לא"י מקרמנטשוק, נלב"ע ביום יא טבת תרע"ח ומנו"כ בירושלים)

ואולם עדיין נותרו לא מעט מכתבים משנת תקצ"ה, מפרשת 'שמיני' ועד 'קדושים' וכן מפרשת 'פנחס' ועד 'ניצבים', שלא נדפסו. סברו אנ"ש כי טרם הגיע זמנם של מכתבים אלו לפוץ על פני תבל, כיון שבהם מתוארות הרדיפות הקשות נגד רבי נתן ואנשיו באופן שמזעזע ומחריד אפילו לב אבן. הדבר נזכר בקונטרס 'מי התלאות': "והנה לספר בפרטות מהמחלוקת הזאת תקצר היריעה. ועיין מכתבי מוהרנ"ת דפוס ירושלים במכתבים שנת תקצ"ה ובמכתבים שלא נדפסו מיום א' קדושים, וגם עיין בהמכתב שכתב אותו שיצא מהטערמא, ובהמכתב יום א' שכתב אותו אחר שגרשו אותו מביתו לנעמירוב". מי שיוסיף להשלמת המלאכה הקדושה, עשרים שנה לאחר מכן, יהיה החסיד ר' אהרן לייב ציגלמן מוורשה שבפולין.

וורשה תר"צ

ר' אהרן לייב, המדפיס הדגול אשר בהתמסרות שאין לתאר ומתוך עניות עצומה, ההדיר, הדפיס והפיץ רבבות מספרי רבינו, מוהרנ"ת, ותלמידיו הק' - באותן שנים כשההתקרבות העצומה בפולין הביאה עמה צימאון אדיר לדבר רבינו - הוא שנטל על שכמו בשנות התר"פ את המשימה החשובה של ליקוט כל המכתבים שנדפסו עד אז, לקבצם יחדיו ולסדרם לפי סדר התאריכים בספר אחד.

כיון שידע שישנם מכתבים שטרם ראו אור והמה בכתובים, טרח ושלח מכתבים לאנ"ש בכל מקומות מושבותיהם, גם לרוסיה ולארץ ישראל, וביקש כי כל מי שבידו העתקת מכתבים ממוהרנ"ת, שיזאיל לשלחם אליו כדי לזכות בהם את הרבים. ואכן קריאתו נענתה. באחד ממכתביו מאותה תקופה, הוא מספר: "מר' ישראל בער ברסלב מטרבריה קבלתי ג' מכתבי מוהרנ"ת משנת

הכתב והמכתב

אשר רק זאת הוא עיקר הכוונה מהדפסת המכתבים

באחד ממכתביו לידידו בקשר לאחד המכתבים שהגיעו לידו, הוא כותב לו: "...שאין נראה בו צורך הרבים ושיהי' איזה לימוד מזה המכתב, אשר רק זאת הוא עיקר הכוונה מהדפסת המכתבים" (יום א' תולדות תרפ"ז, בכת"י) אך לבסוף החליט להדפיס גם מכתב זה.

ר' יצחק מאיר נרתם לסייע לידידו ושולח לו את אשר תחת ידו. בין השאר שלח לו כמה מכתבים שהעתיק מכת"י ר' משה יוסף מאוטבוצק, ור' אהרן לייב תמה: "אודות המכתב שהעתיקת מן כת"י של ר' משה יוסף נ"י אטוואצקער, לפלא בעיני! הלא הוא כבר נדפס בהעלים לתרופה אות באות במכתב ה' תקצ"ו - גם השני נדפס שם מקודם במכתב ז' עיי"ש, ושם נדפס בשלימות גם החסר פה. רק מה שכתוב בסופו מענין שמות כלה וחמותה לא נדפס שם וצריכין לידע מדוע? ואם הוא ממש כת"י של ר' מוהרנ"ת ז"ל?" (יום ד' שמות תרפ"ט, בכת"י). לבסוף בחר ר' אהרן לייב שלא להכניס לספר את מה שהושמט במהדורת ברדיטשוב תרנ"ו, בענין הנזכר. ר' ניאשקע מטולטשין, בראותו את העשייה של ר' אהרן לייב, שלח לו מכתבים מאת זקנו רבי יצחק בן מוהרנ"ת, ור' אהרן לייב צרפס לספר, כשהוא מציין: "אמר המביא לבית הדפוס, היות שרוב הספר הק' הזה הוא המכתבים שכתב מוהרנ"ת זצ"ל לבנו ר' יצחק ז"ל, אמרתי הנה מה טוב לצרף לזה ולהדפיס פה גם איזה מכתבים מר' יצחק ז"ל הנ"ל הנמצאים אצלי בכתב ידו ממש, אשר נשלחו לי מנכדם הותיק המופלא מוה"ר נחמן נ"י שטערינהארץ מטולטשין..."

ר' ניאשקע גם שלח לו מכתבים מאת רבי נחמן מטולטשין, וגם אותם צרף ר' אהרן לייב לספר. כמו כן צרף גם אגרת נפלאה מרבי נפתלי תלמיד רבינו, שהעתיקה שלה קיבל מידידו ר' יצחק מאיר.

אחרי עמל וזיע רב, זכה לראות את הספר יוצא לאור. "וב"ה זכיתי כעת להוציא לאור בחמלת השי"ת וברוב רחמיו בענין שלא כדרך הטבע כלל וכלל, את השני ספרים אלו 'עלים לתרופה' וליקוטי עצות המשולש' חלק שיש"י - כותב הוא לידידו ר' יצחק מאיר (יום ב' תרומה, בכת"י). "והנה בשבוע העבר שלחתי לכם חבילה עם ביכורים; 8 ספרי עלים לתרופה, 7 ליקוע"צ המשולש חלק שיש"י, אשר זכיתי להוציא לאור בתוך צוק העתים האלו, יה"ר שזנכה להפיץ אור דעת הצדיק האמת בעולם, עד שזנכה למחיית עמלק ימ"ש וקוים ומלאה הארץ דעה..." (מכתב לר' ישראל עזרא מיעוניק מיום ד תצוה תר"צ, בכת"י)

מעבר לשער הספר, כתב ר' אהרן לייב:

"הנה זה הספר 'עלים לתרופה' נדפס פעם א' זה כבר בשנת תרנ"ו בברדיטשוב, ובשנת תר"ע נדפס בעיה"ק ירושלים ת"ו עוד ספר 'מכתבי מוהרנ"ת' והם מכתבים אשר לא נדפסו בס' עלים לתרופה הנ"ל, ונתפשטו בעולם, ובעזה"י הרבה אנשים מאוד נתעוררו על ידם

לעבודת השי"ת, וכעת רבים אומרים מי יראינו טוב ואינם בנמצא. לכן כדי לזכות את הרבים נתעוררתי בעזה"י להדפיס עוד הפעם את כל המכתבים משני הספרים הנ"ל ביחד וגם הוספנו עוד כמה מכתבים שנמצאו עוד אצל אנ"ש אשר לא נדפסו מעולם, וגם בתחילתו הדפסנו איזה מכתבים מרבינו זצ"ל בעצמו אשר נמצאו אצל אנ"ש העתקות מכת"י הקדוש ונסדרו כעת כפי סדר השנים זה אחר זה (כי בהוצאה הראשונה נדפסו שלא בסדרם) ובאותיות מרובעות ועל נייר יפה כפי אשר תחזינה עיניכם מישרים.

"והנה אל יפלא בעיני הקורא שיימצא איזה פעמים סימני המכתבים או סימני הדפים כפולים או בלי סימנים כלל, הוא מפני שכמה מכתבים השגתי לאחר שנגמרו עשיית המאטריצען (=לוחות), ובחפצי להציג כל דבר מכון על מקומו הוכרחתי לעשות כנ"ל"

(הדבר מסביר בין השאר את העובדה שהמכתב האחרון במהדורה זו הוא מיום ב' עקב תקפ"ו [נשלח ע"י מוהרנ"ת לחברו רבי נפתלי] מה שאין מקומו שם אלא במכתבי תקפ"ו. אלא שהעתיקה ממנו נשלחה אל ר' אהרן לייב לאחר שכבר סיים את סידור הלוחות! בראש מכתב זה ציין ר"ל: "המכתב הזה נמצא אצל הר' סענדר נ"י טראוויץ בצפת והועתק ע"י הר' ישראל דוב נ"ל מטבר"י)

ר' אהרן לייב יוצא בקריאה מעל גבי הספר: "אגב אורחא הנני מבקש מכל מי אשר נמצא בידו עוד איזהו מכתבים וכת"י אשר לא נדפסו עדיין שישלחו אלי ויודפסו איה"ש בהוספה מיוחדת."

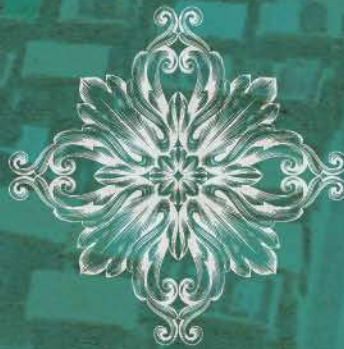
בשנות השואה עלה ר' אהרן לייב בסערה השמימה על קידוש ה' יחד עם ששת המיליונים, ה' יקום דמם, ומפעלו החשוב נשאר לדורי דורות. בשנת תשכ"ו הדפיס הרה"ח ר' נתן צבי קעניג זצ"ל בספר 'אמונת אומן' מכתבים נוספים וחלקי מכתבים שהשתמרו בהעתקות שונות בספריית מכון שוקן. לאחרונה נדפסו גם מכתבים נוספים והשמטות, על פי כתבי יד.

המכתבים שנדפסו עד הלום הם חלק מני רבים שכתב מורנו רבי נתן זיע"א. בגיליון 'אבקשה' טבת תשע"ח פרסמנו מכתב בלתי ידוע מעצם כתי"ק של מוהרנ"ת שכתב לתלמידו רבי מאיר מטפליק, והשתמר בידי צאצאיו, וללא ספק עוד מתלמידי מוהרנ"ת אספו תחת ידם ממכתבי קדשו, ולעת עתה לא נודע אים.

אולם באגרותיו אלו הנדפסות, יש די כדי להחיות, לעורר ולהקיץ, לנחם, לחזק ולשמח את כל בית ישראל עד בוא הגואל בב"א. מאן בעי חיי, יהגה בם וישיבו את נפשו משבעה משיבי טעם.

"כִּי אֲגַרְתְּ שְׁלֹנּוֹ הֵם רְפוּאוֹת יְקָרוֹת. כִּי כֻלָּם נִבְעִים מִמַּעַן הַיּוֹצֵא מִבֵּית ה', אֲשֶׁר כָּל פְּרִיּוֹ לְמֵאֲכָל וְעֲלִיהוּ לְתִרְוַפָּה. 'עֲלִיהוּ הַיְגוֹ הַנִּיר, שֶׁהֵם עֲלִין וְדָפִין, שְׁעֲלִיהֶם אֲנוֹ כֹּתְבִין כָּל הַסְּפָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. אֲשֶׁר הֵם רְפוּאוֹתֵנוּ וְחַיֵּינוּ לְנִצְחָה" (מכתב צ"ז, ללא תאריך) ■

תודות להרב אליעזר חשין שיחי' שהאיר עינינו בהשתלשלות העתקות המכתבים והמהדירים, ולהרב שמואל אברהם תפלינסקי שיחי' על הבנת קורות המהדורות השונות

בהיכל 'שיבת ליקווד' שבארצות הברית
בנית לאלפי בחורים יושב בחור בעל
מוגבלויות גופניות קשות וכל מעייניו
נתנים רק לדבר אחד 'התקשרות נאחית
לאור האורות' ♦ לראשונה מוגש בפניכם
סיפורו המיוחד של הבחור ר' מאיר פייסט
ז"ל שצלה נהרות ומעברים קשים בדרך
אל תורת ה' והפך ללבת אש ותחת
משהתוודע לאורו של הנחל נובע ♦
מאז עסק בכל כוחותיו להפיץ את האור
לאחרים ולקרב עוד נפשות להיכל הנצח
♦ השיפה מיוחדת

אהרן אייזנבך

ר' מאיר פייסל
ברקע ישיבת
'בית מדרש
גבוה' ליקווד

מקרה

מעידים את

סוגי

רבים של מקורבים יש לו לרועה הנאמן. מהם יהודים פשוטים ותמימים, שמהווים סמל לתמימות ופשיטות. מהם תלמידי חכמים, שהתקרבו מתווך הרגשת טעם גן עדן בעומק תורותיו הקדושים. אך התקרבותו של ר' מאיר דנן, 'התקרבות מעולם אחר' היא. למרות שהיה דבוק כולו בעבודת ה' ללא הפסק רגע, משאך טעם את אורו של הרבי היה לאדם חדש לגמרי. מאותו רגע בו הוא הציץ לתוך ה'משיבת נפש', הוא בחר לו את רבינו הקדוש לרבי לנצח נצחים, והתמיד בהתקרבות אליו בכל כוחותיו. את דמותו של ר' מאיר פייסט ז"ל קשה לשרטט במילים כה ספורות. הרי עוד בטרם הכיר את אורו של הרבי, כבר מאס בהבלי העולם והקדיש את חייו לעבודת הבורא, ומשזכה לטעום את טעם הגאולה, הפך כולו לשלהבת אש גדולה שהקינה על כל סובביו. גם בישיבה הליטאית בה למד, סחף אחריו רבים והטעימם מאור הצדיק. למרות הקושי, ננסה בשורות הבאות לתאר בקצרה את מהלך חייו המופלא, חיים מופלאים של קדושה והתקשרות אמיתית.

נשמה מסובלת ביסורים

בשנת תרס"ז נולד הר"ר מאיר פייסט להוריו, בארצות הברית בעיר 'מונס וורנן' שבמישיגן הסמוכה לניו יורק. משפחתו רחוקה הייתה משמירת תורה ומצוות, אך אצלו ניכרה כבר מילדותו נשמתו הגבוהה.

בגיל ארבע, נחלה רבי מאיר בשיתוק מוחלט בשתי רגליו. מאז לא היה יכול ללכת אפילו צעד אחד, ונאלץ להיות מרותק לעגלת נכים. בנוסף לשיתוק סבל רבי מאיר גם מקוצר נשימה חריף, עמו התמודד בגבורה כל חייו.

הוריו שראו את מצבו וסבלו הרב, התעקשו שילמד להסתדר בכוחות עצמו, כדי שיוכל להסתדר גם ללא עזרתם. דבר זה עמד לו לטובתו בהמשך חייו. כבן עשרים שנה נפטר אביו, ושתיים עשרה שנה לאחר מכן נפטרה גם אמו. לאחר פטירתה נאלץ רבי מאיר לחיות את שארית חייו לבדו, ובזכות החינוך שקיבל, יכול היה להמשיך לגור לבדו ולהסתדר בכוחות עצמו.

במשך עשרות שנים הביעו גדולי הרופאים את תמיהתם כיצד ייתכן שאדם במצב כזה 'חי' בכלל. אחד מרופאיו קבע, שעל פי דרך הטבע לא ייתכן שהוא יזכה לעבור את גיל הארבעים. אך למרות כל התחזיות, חי רבי מאיר בנס עד גיל ששים ושמונה. אז נפטר ממחלה שלא היתה קשורה למצבו הרפואי הכללי.

כאשר שמע ר' מאיר שהרופאים אינם יכולים לסייע בידו, נתמלא בשמחה עצומה. כך ידע שאינו יכול לבטח באף אחד מלבד ה' יתברך, ואם כך, הוא בוודאי נמצא בידיים הטובות ביותר.

למרות שאדם במצב כמו שלו, יכול למצוא את כל הסיבות להיות אומלל ומריר, הרי שרבי מאיר היה בדיוק ההיפך מכך. הוא תמיד היה מלא בשמחה ובאושר עד אין קץ, והתייחד בסבלנות ובשלווה נדירים. כל רואיו השתוממו לראות כיצד הוא מקבל את הייסורים באהבה, ואף לא ניכר עליו שמץ של צער ועצבות.

בכל פעם שתקף אותו קוצר נשימה, היה מרים את ראשו כלפי מעלה כדי להקל עליו את הנשימה, אז היה מתמלא שמחה על כל נשימה, עליה היה משבח ומודה להקב"ה.

מא-ב ועד ללמדנות מופלגת

נשמתו של ר' מאיר כמהה למקור חוצבה, הוא מאס בחיי הריקנות שהיו בסביבתו וחפץ בעירו הקטנה אחר מלמד שילמדנו תורה. בהמשך מצא לו את רב העיר ר' יהושע מרמינסקי ז"ל שהיה נכדו של החפץ חיים, והוא אשר קדמו לאט ובסבלנות. הוא החל מלימוד האותיות ועד שהפך ללמדן מופלג.

מפאת מצבו הגופני לא יכול היה ר' מאיר בתקופה זו להשתלב וללמוד בישיבה, והוא נאלץ ללמוד לבדו, בהתמדה גדולה. הגאון רבי מנחם מנדל זקס ז"ל חתנו של החפץ חיים התבטא עליו, כשסיים את כל הש"ס: 'הנה

קשר מופלא.
ר' גדליה קונניג
(במרכז, ג.נ.)

ברסלב'י חסיד
בישיבת ליקונו.
בניין הישיבה

כמובן שלפני כל תפילה הוא קיים 'התקשרות לצדיק' בדביקות.

'לאחר כשהתקרב לאורו של הרבי, מספר הרה"ח ר' אליהו גודלסקי. 'ניתן היה לראות שמחה עצומה ששרתה תמיד על פניו, וחיות שהשרה על סביבתו, עד שלא היה שייך לעמוד לידו בלי להיבדק בשמחה שקרנה מפניו.'

ר' מאיר האמין באמת ב'כח הצדיק'. הרה"ח ר' אלימלך זילביגער שלמד עמו בישיבה, מספר: רבים שאלו אותו על סדרי לימודיו "האין זה סכנה לעסוק בספרים הללו?" אך הוא ענה בתמימות: "אני לומד כך על פי דבריו של הצדיק, וזכותו בוודאי תגן בעדי."

בספרי רבינו ותלמידיו מצא את כל חיותו, למרות שלמד בישיבה ליטאית ואף התגורר בעיר בה היו רק חסידי ברסלב ספורים, הוא לא נמנע מלדבוק בדרך אותה ראה לנגד עיניו כ'דרך האמת'. הוא אף עודד מספר בחורים מקורבים שלמדו בישיבה באותם ימים, ולמד יחד עימם את הספרים הקדושים בחברותא. כל מכריו ידעו כי מי שרוצה ללמוד עם ר' מאיר בחברותא, צריך ללמוד עמו גם 'ספרי רבינו'. אחד מהחברותות עמם למד ליקוטי הלכות, היה הרה"ח ר' אלחנן טאובר שליט"א, מחשובי אנשי שלומינו בלוס אנג'לס.

'לבחור מן השורה, מספרים מכריו. 'לעולם לא היו מאפשרים ללמוד את ספרי ברסלב בישיבה בגלוי, לעין כל. אך ר' מאיר, באישיותו הכובשת והמרוממת, התחבב על רבני הישיבה, בהם גם ראש הישיבה הגאון ר' שניאור קוטלר ז"ל ואלו העלימו עיניהם ממעשיו.'

תמיד היה שם שמים שגור על פיו, אך מאז שהתקרב לאור האורות, הפכו כל דיבוריו של ר' מאיר לדיבורים על עבודת ה' והתכלית הנצחית. כמובן שאותם היה לוקח משיחותיו ועצותיו של הנחל נובע. עד היום ישנם בוגרי ישיבת לייקווד שהוגים בספרי רבינו בזכותו, לאחר שגילה את אוזניהם מן האור הטמון בהם.

השודד שהתחבב

לאחר שהתקרב רבי מאיר לאורו של הרבי, הוא החל להקדיש את חייו להפצת אור הקדוש אצל אחרים. באישיותו הקורנת, בסבלנות, ובהבנת הזולת שהיו לו, מצאו אצלו הרחוקים מסילה לתשובה, עד שרבים שבו למקור חוצבם, הודות להשפעתו עליהם.

באחד הימים פרץ שודד אלים לדירתו של ר' מאיר, ודרש ממנו את כספו. ר' מאיר הבין שלא יוכל לרדוף אחריו לאור מוגבלותו הגופנית, והחליט שלא להיאבק עמו, אלא נכנס איתו לשיחה, בה העמיד אותו על מצבו הנורא בו הוא מונח.

השודד האלים והמפחיד, שהיה בחור צעיר ומסכן, עומד כנוע מול מי שאמור להיות הקורבן היומי שלו והקשיב לדרשה אותו מסר לו. אט אט החל לגלות סימני ידידות, עד שר' מאיר לא נמנע מלצייר בפניו את המשמעות של מעשיו, הוא הסביר לו שהוא בסך הכל בראשית חייו וכבר מרסק את עצמו ואת כל מה שבסביבתו לדעת. 'מה אתה רוצה ממני?' שאל העבריין

לפנינו אברך, עד לפני כמה שנים לא ידע אפילו א'ב', וכיום הוא כבר למדן מופלג ובקי בש"ס ופוסקים'.

לאחר תקופה קיבל מר' מנחם מנדל היתר הוראה, ואף אז לא פסיק פומיה מלחזור על ההלכות שוב ושוב. באומרו, שמכיוון שר' מנדל כתב שיש לו ידיעה בהלכות אלו, ואם הוא ישכח את החומר הנלמד יתברר ר' מנדל כאינו דובר אמת, ואת זה אינו רוצה לגרום, חלילה...

לימודו היה ללא הפסקה ובהתמדה גדולה, שקיעותו בלימוד הייתה עצומה, עד כדי כך שהזיעה ניגרה מפניו בעת עיונו בספרים הקדושים. גם לאחר תקופה כשנאלץ לצאת ולהתפרנס באמונה, היה ממשיך בלימוד בכל רגע פנוי.

חיפוש עמיק ונעלם

בהגיעו לגבורות, החליט ר' מאיר לעזוב הכל. 'קול התורה' שעלה מ'בית המדרש הגבוה בליקווד' משך את נפשו הצמאה, ומאז הוא התחדש בשקידה עצומה בכל כוחות נפשו ממש. למרות גילו המופלג ומצבו הבריאותי, חש ר' מאיר כאילו הוא 'חד מן חבריאי', ושוחח עם כלל הבחורים בחוותא דשמעתא. בתוך כדי לימודו לא היה שוכח את הבחורים החלשים יותר, והוא היה מחזקם רבות.

ר' מאיר לא חדל לרגע מלהתעלות עוד ועוד. את כל כוחותיו השקיע בעבודת בוראו, ולכאורה אין הוא חסר דבר בחייו הרוחניים, אך דומה שנפשו עדיין לא באה אל המנוחה והנחלה. הוא ממשיך לחפש ולבקש את ה' באש של קדושה, מבקש קרבת אלוקים, מחפש משהו נעלם, משתוקק לאור שאינו יודע כלל על קיומו.

נתת לי רבי במתנה!

ר' מאיר נראה היה כאילו כבר הגיע לדרגה הגבוהה ביותר בעבודת ה', אך כל זאת עד שנגע באורו של הרבי, אז התחולל בחייו מהפך של ממש. הכל החל כשפגש פעם את ידידו ר' אלחנן הערצמן, (ראה מסגרת) שבעצמו היה מקורב לרביה"ק. ר' אלחנן העניק לו את הספר הקדוש "משיבת נפש", ואף דיבר עמו דיבורי אמונה והתחזקות המחיים את הנפש מתורתו של הרבי.

שיחה זו השפיעה עמוקות על נפשו של ר' מאיר, והיא זו שהביאה להתקרבותו לרבינו הקדוש. כפי שהתבטא מאוחר יותר בפני ר' אלחנן: "לא ספר נתת לי במתנה, אלא רבי במתנה". הוא התקשר בקשרי עבותות לדרכו ועצותיו של רבינו הקדוש, ומאז עסק בספריו הקדושים בדבקות עצומה עד יומו האחרון. עם כניסתו לישיבת לייקווד מצא שם עוד כמה מספרי רבינו בהם עסק רבות, עד שגם עם החברותות הרבות שהיו לו במשך היום, עסק בלימוד ספרי רבינו ותלמידיו. הסובבים אותו כולם, חשו באש של התלהבות, אש של דבקות וביטול לצדיק, ששפעו ממנו החוצה.

מאז שגילה את אורו של הנגמ"ח ונחשף לדרכו ועצותיו, הרבה בקיום העצות בתמימות ובפשיטות, הן בעבודת ה'התבודדות' הקבועה בה נהג מדי יום ללא פשרות, והן בעבודת ה'תיקון חצות' בבכיות מידי לילה.

מאז שגילה את אורו של הנגמ"ח ונחשף לדרכו ועצותיו הרבה בקיום העצות בתמימות ובפשיטות הן בעבודת ה'התבודדות' הקבועה בה נהג מדי יום ללא פשרות והן בעבודת ה'תיקון חצות' בבכיות מידי לילה

פעם סייע בידו איש החסד ר' מנדל רבינוביץ, והתקין עבורו 'עירוב' במתחם הישיבה, כדי שיוכלו לקחתו בשבת. תוך כדי המלאכה התבטא ר' מנדל שקשה לו לישון היות והתינוק בבית בוכה כל הלילה. ר' מאיר כמחווה של הכרת הטוב התחיל להתפלל עבורו. עד שנתוודע שהתינוק כבר ישן ברוגע בלילה.

כיסופים לארץ ישראל

ר' מאיר כחסיד ברסלב בוער, כסף לבוא ולבקר בארץ ישראל. בנוסף הוא רצה גם להשתתף בקיבוץ הקדוש בימי ראש השנה. למרות מצבו המיוחד והקשיים שליוו אותו בנסיעה, הוא ביקר בארץ ישראל פעמיים, שנים ספורות לפני הסתלקותו.

בעת הביקור הראשון, בימי ראש השנה תשל"ד, זכה להשתתף בקיבוץ בירושלים ולהתפלל עם אנ"ש. מרוב התרגשות קנה לעצמו 'עלייה לתורה' בימי ראש השנה, וכדי שלא לשכוח את הזכות לה זכה בביקורו בקיבוץ הקדוש, תלה למזכרת בחדרו שבישיבת לייקווד את הקבלה שקיבל מה'שול' על רכישת העלייה.

בבואו לביקור לארץ ישראל קנה כרטיס נסיעה רק בכיוון אחד - מארצות הברית לארץ ישראל. כאשר הביאו לתשומת לבו שכרטיס הלך וחזור עולה יותר הרבה יותר זול, הוא השיב: 'איך אפשר לקנות מראש כרטיס לטיסה שיוצאת מארץ ישראל... הוא הוסיף גם שמצפה מאד בכל יום לביאת המשיח, אז ממילא לא יצטרך לחזור לחוץ לארץ.

באותה שנה הגיע שוב בחודש אדר לחון את ארץ ישראל, יחד עם ידידו ר' לייבל רייכמן שיבלחט"א. בנסיעתו זו התרגש מאד מגודל קדושת הארץ וחביבותה, והתפלל על עצמו, כיצד היה יכול להתאפק במשך חצי שנה מלבוא הנה.

בעת שהותו בירושלים, נתוודע אל הרה"ח ר' גדליה קעניג, ואף זכה לסעוד בחג הפסח בביתו. ר' יוסף סופר שהיה נוכח באותו מעמד מספר, כי בגמר ליל הסדר ראה ר' גדליה שר' מאיר שכח את טליתו במקום הסעודה. ר' גדליה לא השתהה ויצא במהירות לעבר אכסנייתו של ר' מאיר בבתי אונגרין, כדי להחזיר לו אותה. כדי שר' מאיר לא ירגיש שלא בנוח, מכך שהטריח את ר' גדליה לבוא אליו. נשאר ר' גדליה לעמוד למטה, ושלח את הילדים לעלות לדירתו. ר' מאיר שפיקק היה, יצא מיד לחצר וצעק לר' גדליה שעמד למטה: 'ישר כח!...

במהלך הביקור, גילה כלפיו ר' גדליה חביבות מיוחדת, ודיבר עמו רבות בתורת רבינו. תוך כדי השיחה הראה לו ר' גדליה את ספריו העומדים לדפוס, ור' מאיר בראותם, נתלהב לבו להתעסק בהדפסת הספרים. הוא החליט שתיכף בבואו לארה"ב הוא יתעסק בהדפסת הספרים. בהמשך אף פתח לשם כך קרן מיוחדת, וכפי שמספר ר' גדליה במכתב מאותה תקופה: "באחד מימי חול המועד הראתי לו ספרי חיי נפש, ונתתי לו, וכל יום שבא לסעוד אמר: "אני כבר למדתי עד כאן. וכשגמר כולו אמר: "מעולם לא זכיתי

כאשר
הביאו
לתשובת לבו
שכרטיס
הלך וחזור
עולה יותר
הרבה יותר
זול, הוא
השיב: איך
אפשר לקנות
מראש כרטיס
לטיסה
שיוצאת
מארץ
ישראל...

תעודת ספיקה

בשם מנדל יוסף בן לריא יעקב מרדכי ז"ל
התגורר הפורטס טון כל ימיו הי"ד אלמתי
ראש ישיבה וחיבה תלמידי נתינו

ב"ה יום ראשון לחודש אייר תרנ"ח.

למען תמות רחמי תורה וזכות אבוא בקבר טיילן חללו
לחיות למסורת נכח בוד ידיו וידי נפש כל חי אהוב לטעם וחמד
לשקל רב וזל כחורת טעיה וחייב מוכתר בכל פעלה ופדה
נכונה חכים וקצור אהרן רב תבונות בו פו הוא ניהו רב ר'
מאיר ב"ר יהודה מוסקט נ"י מעור מלך הורן אשר התעניני
לחיות בתורתו וטובות עמי אריות וקצרות במלך מנויות בטיס
ופוסקים ראיתי ונכחתי שראו מלך וזל כחורת טעיה ופדה
כל דבר יאשרו כבוד טעם ודעת וזל גם כחורת טעיה ופדה
אלה נכחתי רמי הפעלה ספורים בכל לבם בתורה ולתורה
למען אהבה לכל קדשי ישראל כבוד ידיו וישיבא ויותר פחה
שראיתי ונכחתי לבי מרות שהוא פו הצנועין המוסקין את
ידיהם אך פסמן הטוב תורק שמו שמעתי ספי רבים את שמו
זכור טויה ר' יהושע משה מעימינסקי שליט"א אב"ד דק"ק פט
ורון וספי הרב המאון נבי טויה ר' יוסף הכהן שליט"א רב
בשיקאגא הטפליים את נולד מנורתי ובחיי שלו ונועם סודותיו
אמרתו שכל פו דין סמוכו לט ליון ולחורות בישראל לחניד

למדן ושקדן. כתב
הסמיכה של ר' מאיר

לבסוף, ר' מאיר השיב לו בשני מילים: 'שיתוף פעולה' צירוף המילים הזה הצחיק אותו, מרדן וסרבן שכמוני?! אני שרגיל לבעוט בכל הקדוש והיקר מאז יצאתי מבטן אמי?! אבל מה לא עושים בשביל הנכה החביב הזה... העברייך הצעיר החל לנסות להיגמל מדרכו הרעה בעזרתו של ר' מאיר, עד שהלא יאומן התרחש. הוא נגמל מכל הרע בו היה מונח, ובתהליך עקבי ועמוק הפכו חייו לשמחים ומאושרים, חיי תורה ומצוות. בהלוותיו של ר' מאיר נצפה הבחור, כשהוא מתייפח בבכי אחר האדם שהציל את חייו הריקניים, וגילה לו את אור האמת.

ידידו ר' אלחנן יוסף הערצמן, שהיה זה שקרבו לאורו של הרבי, מספר על מקצת ממעשיו הטובים בקונטרס מיוחד 'פני מאיר' אותו הקדיש לזכרו: 'זכיתי להכירו מקרוב כעשרים שנה והיה לי כאח ממש... למרות היותו נכה קשה וגלמוד היה תמיד בשמחה ובפנים צוהלות. על אף מצבו הקשה היה טוב עין וטוב לב עד למאד והיה שמח בשמחת הזולת בכל לבו ונפשו ומשתדל בכל כוחותיו לעזור להועיל ולשמח'.

למרות שהתחיל ללמוד בגיל כה מבוגר, זכה ר' מאיר והגיע למעלות נשגבות בתורה ויראה. וגם עם קשייו הגופניים, לא היה מיטרד לסביבתו אלא להיפך, הוא הועיל לרבים תועלת גדולה בכמה וכמה עניינים. בסוף הוא מסכם: מסכת חייו מדרבנת באופן מיוחד להתעלות, והיא מפריכה את כל האמתלאות של הזנחת עמל התורה ועול מצוות, ניתן לומר שכמעט ואין אדם בעולם שאין לו מה ללמוד מרבי מאיר, ואפשר להמליץ עליו: 'רבי מאיר מחייב את כולם!'

הבורח מן הפרסום

כחסיד ברסלב אמיתי, היה מצניע ומעלים את כל מעשיו הטובים ואף היה משקיע הרבה מחשבה לשם כך. ישנן פעולות חשובות לזיכוי הרבים, שהוא היה מעמודי התווך שלהן, אך הצליח להתחמק מקבלת כבוד עבורם, הודות למאמציו ותכסיסיו הנמרצים להיחבא אל הכלים.

מעולם הוא לא כעס ולא התמרמר ואף פעם לא נשמעה אנחת צער על כאביו. במעשיו זכה למדרגה גדולה של תמימות עם ה' עבדות לה' והתמסרות לגזירותיו ואמונה איתנה בהשגחת שמים דרושה כדי להגיע לדרגתו

במסירות נפש גדולה היה מבקש שישאו אותו אל המקווה, לטבילת ערב שבת, עליה לא וויתר, ואף מסר עליה את נפשו.

ר' מאיר, על מגבלותיו החמורות, התחזק רבות בחיזוקיו של הרבי על כוחה של התפילה, והשליך את כל יתרו על בורא העולם. הוא השקיע רבות בעבודת הלב, וביקש מה' שיתן לו את כל צרכיו ללא מתנת בשר ודם. למרות שיכול היה להיעזר רבות בבני אדם, הוא העדיף להסתדר לבד ככל יכולתו. גם כאשר הוא היה חייב להיעזר באחרים, הוא חיכה שיציעו לו עזרה, ולא הזדרז לבקש טובות. הוא חשש שמא הוא הוא 'מכביד' על מאן דהו.

ליטאי עם לב בשך

קורות חייו של ר' אלחנן יוסף הערצמאן ז"ל מגדולי בעלי המוסר בארצות הברית

כשמדובר בתהליכות חייו של ר' צאיר, זהו הזמן להתבונן במי שקרבו ותמך בו בכל עת, ואף ערך קונטרס לזכרו. הלא הוא הרה"ג ר' אלחנן יוסף הערצמאן ז"ל.

לר' אלחנן הייתה היכרות עם אנשי עיד בשנים שטרם הצלחמה. אז הכיר את ר' יצחק קארקאווסקי מאטוואצק, שכפי הידוע היה חולה בריאותו ונסע לעיירת המרפא 'אויטוואק' שבפולין. ר' אלחנן בעת שהלה בריאותו נסע אף הוא לאטוואצק ושם הכירו זה את זה. לימים סיפר ר' אלחנן, שקודם שהלך ר' יצחק לישון היה לו ש"ס קטן בכרך אחד, ובו היה לומד בפרושים, ממש כמו שאחד קורא בספר, הוא היה מדפדף דף אחר דף, עד כדי כך הייתה גאונו.

כן לבד ר' אלחנן ישיבת ברטובין, ולאחר מכן עבר לישיבת 'ציר' ועמם גלה לשנחאי. אודות תקופת הצלחמה כתב רבי אלחנן יוסף קונטרס בשם 'נס החצלה', בו הוא מתאר את השתלשלות החצלה בדרך נס ופלא, דרך מדינית ליטא, רוסיה, יפן, עד לשנתאי שבסין.

לאחר הצלחמה חזר לארצה, שם היה מנהיגם של בניין יוצאי ישיבת ציר בויליאמסבורג. ר' אלחנן עמד בקשרי ידידות עם הרה"ח ר' צבי יוסף וואסילסקי, והיה מניע בקביעות במשך שנים רבות בכל שבת לקידוש בשבת בבוקר ולימוד של סיפורי מעשיות, בניהוד של חסידי ברסלב דשם. השיעור נמשך על ידי הרה"ח ר' הערשל וואסילסקי, ובאחר יתיר על ידי בני הרה"ח ר' אברהם משה שליט"א. גם בשאר ההתכנסויות הוא היה טורח להגיע כמו סעודה שלישית וכו'. גם כשבקר בארץ ישראל, היה נכנס לבית מדרשו הגדול בצ"ש, להתבשר מאור תורת רבינו ז"ל.

ר' אלחנן שמר מדי שנה את הארציות של ידיו ר' צאיר ועלה על ציינו בקווינס. בעניין לציון שבעת עלות לציון ר' צאיר פייסט מדי שנה היה אוצר שם את מזמורי התנ"ך הכללי כנהוג בין אנשי לזכות ידיו הנצחי.

ר' אלחנן היה דמות מוכרת בין בעלי המוסר, כאשר אלו לא ידעו על שייכותו לרבינו ז"ל. אחר פטירתו נדרשו לראות את ציואנו, בה ביקש לכתוב על מצבתו כדברים ואלו: הריני מבקש מכל מי שיבוא על ציינו לומר עשרה מזמורי תהילים אלו טו, לב, ב"א, מ"ב, נ"ט, ע"ז, צ, ק"ה קל"ז, ק"ג, ואיה אעשה טובה עבור נשמתו.

ר' אלחנן לא השאיר אחריו זש"ק נפטר ב"ב ניסן תשס"ט ונטמן בבית העלמין בבני ברק ת.נ.צ.ב.ה.

לשמחת יום טוב כמו השתא, אחרי שלמדתי בספר חיי נפש", והכיר לי טובה ותודה בכל ליבו ונפשו".

'אחר כך הראתי לו שאני עומד באמצע ההדפסה של המפתחות, ואז אמר בקול: 'תמיד הייתי רוצה שיודפס ספר כזה, ועכשיו אני רואה זאת אצל ר' גדליה', והפליא עבודתי מאד. לפני נסיעתו אמר לי שיראה לייסד בארצות הברית 'קאמיטע' (-קרן) עבור להדפיסו וגם להדפיס כל ספריי, כי הראתי לו גם כל שאר כתביי אשר בידי מה שחנני השם יתברך, היינו שו"ת שערי צדיק, וספרי הגדול שפת הנחל וכו'".

ותשחק ליום אחרון

בחזרתו של ר' מאיר לארה"ב נחלה בריאותו, שבלאו הכי לא תפקדו כהלכה, והוא התאשפז בבית החולים. למרות מצבו הקשה, הוא חפץ לעסוק בהדפסת הספרים כפי שתכנן, ובתחילה אף שלח לקרוא להרה"ח ר' דוד שפירא שליט"א, שעמד בקשרי מכתבים עם הרה"ח ר' גדליה קעניג, בכדי לטפל בעניינים הנוגעים לעסק זה. ההשגחה רצתה אחרת, ובעת שבא ר' דוד לבקר בבית החולים, יחד עם ר' אלחנן הערצמאן, כבר ניטל מר' מאיר כח הדיבור והוא נשם מצינור דרך הפה. הוא ניסה לרמוז להם על רצונותיו על ידי שימוש בלוח של אותיות א'-ב', אך קשה היה להבין את כוונתו. על תוכנית ההדפסה התוודע ר' דוד רק מאוחר יותר, מתוך המכתב שהובא לעיל, אותו קיבל מר' גדליה.

ר' מאיר סבל יסוריו וקיבלם באהבה, וכעבור תקופה קצרה ביום י"ב אייר תשל"ה החזיר את נשמתו לבוראה. הלוויתו יצאה משיבת לייקווד, בראשות ראש הישיבה ר' שניאור קוטלר ז"ל, ובהשתתפות כ-600 איש מבני הישיבה ומכריו. אחד מבאי הלוויה מציין דבר פלא, שכאשר המיטה יצאה את היכל הישיבה החל גשם עז ניתן ארצה, והוא נמשך עד לאחר סתימת הגולל, והי לפלא. בהלוויתו השתתפו גם כמה מחשובי אנ"ש שלמדו עמו בישיבה באותה עת, והם אמרו את מזמורי ה'תיקון הכללי' לעילוי נשמתו.

הלוויתו יצאה לעבר העיר 'קווינס' לחלקה בו טמונים בני משפחתו, זאת למרות שקבר אביו שכן בחלקה של יהודים רחוקים יותר, ולא היה זה לפי כבודו של ר' מאיר.

בשעת הקבורה רצו לכבד את ר' מאיר, ופירקו את ארון הקבורה בו הייתה גופתו. אף שעל פי החוק האמריקאי מותר לקבור רק בתוך 'ארון', ולשם כך אף התלווה שוטר מיוחד למסע הלוויה, דעתו הוסחה בכל מיני אופנים וכך קברוהו כפי ההלכה. רק לאחר קבורתו, נתוודע שמקום מנוחתו הינו בין אלו שאינם שומרי תורה ומצוות, על כן חשבו להעבירו אל מקום קבורה ראוי.

השאלה הובאה לפני פוסק הדור הרה"ג ר' משה פיינשטיין ז"ל שעמד בקשרי ידידות עם ר' מאיר, והוא הורה שהיות וכאשר יעבירו את קברו יתגלה שהוציאוהו מהארון, ועלול להיגרם מכך חילול ה' גדול, על כן ישאירוהו במקום מנוחתו ר' גדליה בעת שנתוודע למעשה הקבורה, נודעו. כפי שכותב במכתב באותם ימים (שערי צדיק חלק ח' תכ"ט): נודעתי למשמע מקום קבורתו, ומיד עלה בדעתי הפסוק בישעיה נ"ג ט': 'ויתן את רשעים קברו', ובפרט שאחד מגאוני דורנו כבר פסק והורה לא להוציאו, בודאי זהו יד ההשגחה העליונה, ומי בא בסוד ה' היודע תעלומות וחשב מחשבות בלתי ידח ממנו נידח. ואולי זה גם לטובתו וגם לטובת שכניו על כל פנים כבר מחזק בידינו כלל גדול, שכל אחד בא בשלום לאותו העפר שמשם נגבל, בסוד הפסוק (בראשית ג' ט'): 'עד' שובך אל האדמה כי ממנה לקחת', והבן... חבל על דאבדין ולא משתכחין, מי ייתן לנו תמורתו, נפש כה אצולה וכה רוממה, תנצב"ה.

תקופה לאחר פטירתו, התקיימה בהיכל ישיבת לייקווד עצרת התעוררות בו נשא דברים ר' שלום שבדרון מארץ ישראל שהתבטא על מה שאמר בגמ' הלל מחייב את העניים, רבי אלעזר בן הרסום מחייב את העשירים, יוסף מחייב את הרשעים (יומא לה), כן צריך גם לומר ר' מאיר פייסט מחייב את כולם בהיותו בעל יסורים, ממשפחה רחוקה ולמרות כל אלה הגיע למה שהגיע.

ר' מאיר ב"ר יהודה אריה פייסט ע"ה נפטר ביום י"ב אייר תשל"ה ולא השאיר אחריו זש"ק. ת.נ.צ.ב.ה. ■

סמיכו על בוחי

שלום ר' אהרן,
אנסה לענות לך בבהירות על שאלתך,

צרת רבים חצי נחמה

המהלך הנפשי אותו תיארת בשפה ברורה ונעימה, הינו מכה מהלכת וצרת רבים ובידיעה זו לבדה יש נחמה פורתא.

אם נסדר אותו לשלבי נמצא, כי הינו כולל את המצבים הבאים - התלהבות והתעוררות - שבירת כלים - ירידה והתגברות המחשבות הרעות - התחזקות - קרירות ורפיון. התשובה לתלונתך על מצבי הנפש המתחלפים הללו, נמצאת עמוק עמוק בראשית הבריאה. כדי להתמודד עימם בהצלחה ולצלוח את שבעת המימות, צריכים אנחנו לצלול אל תוך מימיו העמוקים של הנחל הנובע מקור חכמה.

"כי אור להביותו - של איש הישראלי - הוא עד אין סוף, הינו אין סוף ואין תכלית לתשוקתו. וצריך לצמצם ההתלהבות, כדי שישאר בלב חלל... ועל ידי הצמצום של ההתלהבות יוכל לבוא להתגלות מהמדות, הינו לעבד את השם יתברך בהדרגה ובמדה" (ליקו"מ מ"ט).

בעירת הלב הזו, מסביר מוהרנ"ת (ליקו"ה מנחה ז) מסתיימת תמיד, עקב עווה"ר, בשבירת כלים וחלגת האור אל הקליפות, הגורמת התגברות התאוות ורפיון.

העצה הכללית ויישומה

התרופה למצב כאוב זה - מביא שם מוהרנ"ת - הינו התקשרות לצדיק והתכללות באנשיו כדי לקבל ממנו את הבקיות בהלכות הנפש, שעיקרן, במקרה דנן, התחזקות בכל המצבים.

"כי בחינת בקיות הנ"ל לענין דרכי עבודת ה', הוא עמק מאד. ואף-על-פי שבאמת העקר הוא פשיטות ותמימות, אבל זה הפשיטות והתמימות בעצמו, לזכות להכניס זאת בלב בני-אדם, הוא עמק ונפלא מאד. בפרט להיות בקי בהלכה הנ"ל, דהינו להיות בקי ברצוא ושוב בקי בעיל ונפיק... דהינו שייכל להחזיק את עצמו תמיד בכל מקום שהוא אפלו בשאל תחתיית ומתחתיו עד אין קץ ותכלית. זה הלמוד הוא נפלא מאד. וצריכין לשקד הרבה על דלתי בית המדרש של אנשי אמת העוסקים בלמוד הזה עד שיזכה לקדם זאת באמת." (בה"פ ה' י"ג)

וזהו העצה הכללית ונסה בס"ד לעשות את המצופה מאיתנו - להביאה

מהכלל אל הפרט כדלקמן:

כל פעולה שאנו עושים, בפרט בעבודת השי"ת, מורכבת משלושה חלקים:

א. מעשה (מה אנחנו עושים)

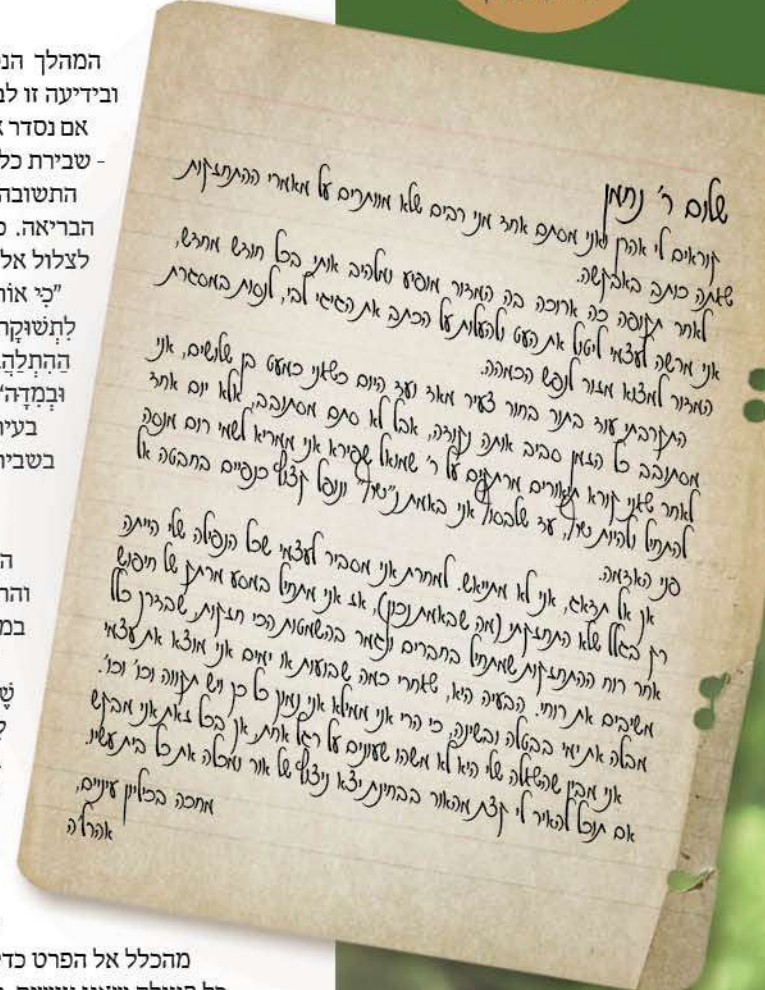
ב. כוונה (למה אנו עושים ולשם מה)

ג. סמיכה (על מי ומה אנחנו סומכים ונשענים)

הבקיות בהלכות המעשה פשוטה וברורה. בזכותו של מרע"ה, אשר נתן לנו את התורה, ובזכות כל הפוסקים, ראשונים ואחרונים, אשר ערכו וסידרו לפנינו את ההלכות המעשיות כשולחן ערוך. חלק הכוונה, לעומתו - הוא החלק המסור ללב ולמחשבה - הלכותיו, כאמור - לדעת מה לחשוב בכל מצב ובכל שעה באופן שתמיד יקרב אותי אל רצון השי"ת - קשות לבירור ועוד יותר לביצוע והיא היא ה"בקיות בהלכה" הנ"ל עליה ציוה רביה"ק.

הלכות תיקון ושבירה

ההלכה הראשונה, הן בשו"ע המעשי והן בשו"ע המחשבתי, הינה "שוויתי ה' לנגדי תמיד". משמעותה המעשית הינה: לדבוק תמיד במחשבתנו בתכלית, אשר עבורה ברא אותנו השי"ת. בכלליות, ברור כי התכלית הזו הינה - לעשות את רצונו יתברך - לרצות, בכל לבנו, למלא אחר רצונו ית' בכל רגע ורגע. ובאמת, אם היינו זוכים לדבוק באמת הזו, ולקשר את רצונו בחד קטירא אל השאיפה לעשות את רצון הבורא, היינו ניצולים מכל תלאות הנפש. הן אותן שהזכרת בשאלתך והן רבות אחרות. כי הסיבה העיקרית לשבירה - הן זו הקדמונית והן זו המתרחשת תדיר בליבנו, הינה הפנייה מהכוונה האמתית הנ"ל. כל זמן שהאדם דבק באמת ובער בליבו לעשות רצון קונו, אין הבעירה יכולה להזיק לו. היא לעולם לא תשרוף ולא תחרוג מגבולה. "ריבוי האור" והשריפה מתחילים רק כאשר האדם חושב על עצמו, כלומר מתלהב וחושק להתקרב אל האור כדי להתענג על נעימותו על, מתיקות הדבקות. במלים קצת בוטות ישמעו הדברים כך - הוא בוער אל ה' לא בוער לעשות את רצון ה'. אבחנוה מעט דקה אבל הכרחית. כשאדם בוער אל ה' ומשתוקק להידבק בו, כי זה הדבר הכי נעים שיכול להיות, הוא בעצם מתאוה תאוה ככל התאוות, אלא שבחוכמתו הוא מעדיף תאוה רוחנית, שטיפוקה והנאתה גדולים לאין שיעור, וגם וכמובן שיש בה מצווה וחשיבות רבה, כי מתוך שלא לשמה

יבוא, ביום מן הימים, לשמה. אך, על כל פנים, בשלב הזה, הכוונה הזו גורמת לו בעל כרחו לריבוי אור.

החילוק הדק בין 'עבוד ה' ל' - 'בוער לה'

אם נרצה להגדיר במדויק את ההבדל הדק הזה בין הבוער לה' לבין הבוער לעבוד את ה', נמשיל אותם לשני עבדי המלך המשרתים את המלך. שניהם מבליים את רוב זמנם בארמון המלך, שניהם מתענגים על מנעמי הארמון ועל הכבוד הרב. לכאורה הינם זהים ודומים זה לזה כשני שעירי יום הכיפורים. אך מתי ניכר ההבדל הגדול ביניהם? בעת סכנה ויציאה אל שדה הקרב. שם בתנאי השדה הקשים, ללא תענוגות הארמון, נחשף, כמו מאליו, החילוק העצום בין השניים. הבוער לה', לנועם הקירבה אל המלך ואל תענוגי ארמונו, יחפש כיצד להשתמש משדה הקרב נטול הנועם אליו נפשו יוצאת, הוא יחפש וימצא תירוצים לשוב אל הארמון ולהתחמק מסכנות המלחמה.

לעומתו הבוער לעשות רצון המלך ולעבודו, ישיש אלי קרב - אל ההזדמנות להוציא מכוח אל הפועל, את אהבתו ומסירותו למלך. לא ישוב ולא ייסוג אחר משום קושי וסכנה, אלא יסתער אל מול פניה בהתלהבות יתרה, אף יותר מעת שירותו בהיכל המלך.

ריבוי אור מהו?

אך מדוע וכיצד גורמת פניה דקה זו לריבוי אור, לשבירה' עם כל הנזקים, הני"ל, הכרוכים בה?

הסבר פשוט לכך - האור האלוקי היורד מלמעלה, הרי הינו מוחין ושכל פשוטים בתכלית, שכל מהותם היא הרצון האלוקי. על כן, כל זמן שרצונו ורצון ה', המתגלם באור הני"ל, מכוונים היטב זה לעומת זה, הרי הם מתאחדים בשובה ונחת ומעוררים את ליבו ליראה ואהבה בחמימות והתלהבות במידה הראויה. אבל, כאשר הוא מכוון למלא את רצונו שלו, והאור העליון, היורד מלמעלה - המכוון, כאמור כולו לעשות את רצון הבורא - הרי שבמפגשו עם הרצון הסותר, הבוקע מתוכנו, אינו יכול להתלבש בו ולמצוא בחיקו מנוחה. אז קורה, מה שנקרא, 'ריבוי אור' - האור העליון גולש ונופל והקליפות יונקות ממנו ומתגברות מאוד. העצה העיקרית למצב זה, כאמור היא ההתקשרות לצדיק, כדי לקבל ממנו את הבקאות בהלכה ברצוא ושוב.

הסמיכה על הצדיק - התיקון הכללי

ליבה ונשמתה של ההתקשרות הזו, מונחת בשלוש מלים אותן הגה מפיו רבינו הק' סמוך לפטירתו ובהן ציווה לנו את החיים - "דופיט אויף מיין כח! - סמכו על כוחי! סמיכה זו מהי?

בכל רגע ורגע נתון בחיינו, אנו סומכים ונסמכים. נסמכים על זולתנו בעניין אחד, וסומכים את אחרים בעניין שני. הסמיכה הנכונה היא יסוד היסודות של היהדות בכלל ושל ההתקשרות לצדיק בפרט. לא פלא שמוהר"ג, במכתביו הק' חוזר ומצווה, מבקש מתלמידיו בעשרות מקומות ובכל מיני לשונות - לסמוך ולהישען "על כוחו של זקן". מדבריו ניכר היטב, שאת כל חיותו, שמחתו וכוחו שאב מסמיכה זו.

משל הסמיכה למה הוא דומה? לאדם הנצרך להגיע למקום פלוני. הוא עולה לאוטובוס, מתיישב במקום פנוי, פותח גמרת כיס ושוקע בתלמודו, עד אשר יגיע אל יעדו. הוא אינו מטריד עצמו לרגע במחשבות וחששות לגבי מצבו של הרכב, לגבי כיוון הנסיעה, מיומנותו של הנהג וכיו"ב. מדוע? כי הוא סומך. הוא סומך על חזקתו של הנהג שבקי הוא במלאכתו, יודע ורגיל במסלול נסיעתו. כיוון שכך, הינו רגוע ושליי בכל הנוגע לנסיעה זו ומוחו פנוי לעסוק במלאכתו מלאכת שמיים ולשקוע בלימודו.

נהג, לעומתו, יודע כי הוא הסומך לכל הנוסעים, הנסמכים עליו שיביאם אל מחוז חפצם, וכיון שכך, מוחו עסוק וטרוד כל זמן הנסיעה בהנהגת האוטובוס, מצבו, מסלולו וכו'...

מה לכם לחשוב מחשבות

שתי מחשבות, איפה מלוות את האדם, בשני מישורים מתחלפים - האחת - מחשבת הפעולה בה הוא עוסק, והשנייה - מחשבת ההנהגה. מחשבת הפעולה כוללת את כל המחשבות הנצרכות, כדי להוציא דבר מתוקן מלפניו. אם זה בעבודת ה', תורה ותפילה. ואם זה במו"מ וצורכי גופו. מחשבת ההנהגה כוללת את כל המחשבות השייכות לפיקוד על העולם הסובב אותו, על השתלבותו בתוכו ועל תכנון עתידו.

שתי המחשבות הללו סותרות ומפריעות זו לזו. כשם שאין אדם יכול ללמוד גמרא ולנהוג ברכב בו זמנית, כך אינו יכול לכוון בתפלתו או לעיין בתלמודו, כשליבו מלא דאגה - האם הוא נוסע בכיוון הנכון, האם עבודתו חשובה, האם היא תגיע למקומה ויעדה, מה מצבו ומדרגתו במרחב הרוחני וכדו' הדברים ניכרים וקשים לחילוק, בעיקר בעסקי גופו ופרנסתו. שהרי כל מהות עסק הפרנסה וכו' הינה, למען העתיד, מפני דאגתו למילוי צרכיו בעתיד. ועם זאת ואעפ"כ, מצווה עלינו השי"ת: את עבודתכם הנצרכת עשו במלוא הכישרון והמרץ! כי זו גזרת מלך. אבל לסמוך? להישען? רק עלי! לא על כשרונכם ולא על כוחכם ועוצם ידכם. החילוק בין העשייה לסמיכה ברור, א"כ, וקשה להפרדה. אבל בסבלנות ובהתמדה אפשר, אט אט, להתיר ולפרום את הקשר המדומה ביניהם, כמו שפותחים רוכסן של בגד. כנגד מחשבות ההנהגה האלו, המבטלות אותנו מעבודתנו, יצא רבינו במחאה נמרצת: "מה לְכֶם לְחַשֵּׁב מִחֲשָׁבוֹת, אִין אַתֶּם צְרִיכִים כִּי־אִם לְתַת אֲבָנִים וְסִיד וְאֲנִי בּוֹנֶה מֵהֶם בְּנֵינִים נְפִלְאִים וְנִזְרָאִים (היי מוהר"ן רצ"ג) ובהתאמה לענייננו: מה לכם לעסוק במחשבות השייכות למלך ומנהיג? עשו את עבודתכם וחיטבו רק בה.

דע את מתיקונך

כל מחשבה של הנהגה, מהווה חריגה מתחומנו, ובהכרח מביאה עימה פרצה בחומות ומחיצות המוחין. העוסק בסוג זה של מחשבות, מצהיר, בעצם הצהרה בוטה: "אנא אמלוך!" אנוכי המולך על מעשי, מצבי ועתידי, אני האחראי להצלחותי וכשלונותי. מחשבות גאוה ונחיתות, דאגה ועצבות, ספקות, הרהורים אחר רבו ואחר השכינה, כל אלו, ורבות אחרות, הינן פרי ההנחה הזו, שאני המנהיג ועל עצמי אני סומך. כל אחת מהן סודקת כאמור את מחיצות המוחין ומביאה בעקבותיה שטף מים רבים של הרהורי עבירה ג"ע ע"ז וש"ד.

מכל המסה הכבידה הזו של טומאה וחורבן נפשי, פוטר אותנו רבינו הק', במחי שלוש מילים: "סמכו על כוחי".

המציינת לבקשתו של הרבי וסומך על כוחו, פורק מעליו באחת את עול ההנהגה המדומה, שנטל עליו. שוב אינו צריך להטריד את נפשו במחשבות מי הוא ומה הוא, באיזו מדריגה הוא אוהו, האם הוא עכשיו ראוי לתואר "בוער" או שכבר נשרף, האם הוא בירידה או בעליה, מה ערך עבודתו ומה נעשה בה. מעשיות חסידיים ראשונים לא יכשילו ולא יחלישו את רוחו, אלא יחזקוהו ויעוררוהו כי אינו עוסק, כאמור בהגדרת מדרגתו ואין לו עניין בהשוואת עבודתו ומדרגתו לאחרים. ואם הוא שומע על פלוני שזכה למדרגה ועבודה גדולה לבורא ית' הרי הוא שמח ומתחמם לאורה כמו אדם, בשעת צינה, שהזדמנה לו מדורת עצים חמה. יתרה מזו, רק הסומך ונשען על כוחו של הצדיק במלוא משקלו, יכול לכוון בעבודתו אל הכוונה הנכונה והרצויה לשם שמיים. כיוון שפטר עצמו מהצורך לדאוג לעתידו, אינו צריך עוד לחשוב כיצד עבודתו תועיל לו ותביא אותו אל מנוחתו, הוא יכול בלב שקט ובטוח לבעור אל עבודת ה' ועשיית רצונו ית' ולא לבעור אל ה' בתשוקה נסתרת לאור.

לסיכום - תשובתך הינה:

- א. נחמה והשלמה עם המציאות שתיארת המשותפת לרבים.
 - ב. הכרת שורשיה העמוקים, סיבותיה והכוחות המניעים אותה.
 - ג. כיוונון הלב והרצון אל האמת - לעבודת ה' ועשיית רצונו ית', הן בעליה והן בירידה.
 - ד. והעיקר - לחדש ולחזק, בכל עת, את ההתקשרות לצדיק, עם דגש נכבד על מידת ההסתמכות. לסמוך תמיד על כוחו של זקן דקדושה.
- בהצלחה, נחמן

התחזקות בכל אחד

יום אחד פגש אותי ר' שמעון ושאל אותי: נו, מה קורה? יש כזה צימאון לשמוע מהרבה - אנשים מתחננים לשמוע טללי חזק ונוחם, ואין מי שיגיע ויאמר להם את הדיבורים האלו. ענית לי: אני מוכן להתחיל למסור את השיעורים, אבל עם שלשה תנאים: שלא יקראו לי 'הרב', שלא ינסקו לי את הידיים... ושלא יתחילו להתייעץ איתי. ר' שמעון ענה לי מיד: 'הענין מסודר'...

כך התחלתי למסור את השיעורים באזורי הפריפריה. כיום, לאחר מעשה, אני מתחרט שלא החתמתי את ר' שמעון על מסמך אצל עורך דין...

האם השיעורים לא באים על חשבון דברים אחרים בעבודת ה'?

גם אני לפעמים נלחם עם עצמי - האם כדאי למסור שיעור, או שבזמן הזה אעשה דברים שייעילו לעצמי, כמו נסיעה לכותל או לשאר מקומות הקדושים. אך מה שמאוד מחזק אותי לוותר על הכל, וללכת למסור את השיעור - הוא הקטע שהרבי אומר בספר המידות (תשובה נ"ה): "אין ערך למצוה שעושה אדם לעצמו לבד, אפלו שתהיה רבה; למצוה שתמשך ממנה זכות לרבים, אפילו שתהיה קטנה". אין לשער ואין לתאר את המעלה העצומה שיש בתלמוד תורה דרבים. לחזק יהודים - זוהי מצווה שאין דוגמתה.

מחייב אתם לוקחים בחשבון את המעשה בכל כך?

הדיבורים של הרבי בספר המידות, נותנים לי גם את הכוחות להמשיך למסור את השיעורים, ובפרט את אלו הקבועים, למרות ההקרה הנדרשת ממני לוותר על השתתפות באירועים אחרים - כמו שמחות במשפחה. בטבעי, אני אדם מאוד 'משפחתי', חשוב לי מאוד להשתתף בשמחות של אחים שלי, ומאז שהתחלתי למסור את השיעורים, הפסקתי כמעט לגמרי להגיע לשמחות האלו. אפילו להשתתף בכל השבע ברכות של הנכדים, כבר אין לי את האפשרות. אך הכל שווה, לעומת הזכות הגדולה - לפרסם את הדיבורים של הרבי בעולם.

היום, כשכל השיעורים מוקלטים ומושמעים בכל מיני קווים - יש בכך עוד מעלה גדולה. אני יכול אפילו לישון במטה, כשבזמן הזה מישוה יושב בקצה העולם, ומאזין לשיעור שמסרתי לפני שנים, ומתעורר לעבודת ה'. כל שיעור שמוקלט, ניתן לזכות על ידו בזכויות עד אין סוף.

האם כל אחד מסוגל למסור שיעורים?

הדיבורים של הרבי ור' נתן מתאימים לכולם, ולכן, כל ברסלב'ר חסיד שיודע משהו מהדיבורים של הרבי, כבר יש לו הרבה מאוד מה לומר. אודה על האמת, בתחילה הייתי מוסר שיעורים בכל מיני מקומות רחוקים, אך כשבקשו ממני לדבר בין אנשי שלומנו, ובפרט בכל מיני אירועים מרכזיים - היה לי מאוד קשה לדבר בפני חשובי אנ"ש, תלמידי חכמים מופלגים. אך בעת ששמעתי גם מאנשים שהם גדולים במעלה

הרה"ח ר' אליהו גנדלובסקי בשו"ת מיוחד עם הדרכה וחזק מתוך נסיונו האישי בהפצה ♦ כיצד נראה היה השיעור הראשון אותו מסר לרבים ♦ מסמך שמשולם לא נחתם אצל עורך דין וכיצד יכול כל אחד להדליק יערות שלמים

במדור זה נשתדל להביא בכל חודש אחד מאנשי שלומנו מאותם העוסקים בהפצת המעיינות לרבים כדי לשמוע וללמוד על הדרכים להפצת האור.

אך התחלתי לעסוק במסירת שיעורים?

לפני כארבעים שנה, הייתי מתפלל קבוע במניין 'מנחה - מעריב' בכולל ברסלב בני ברק, מניין בו יש הפסקה של כחצי שעה עד שמתחילים מעריב. ראיתי שזמן זה עובר על הרבה אנשים מבלי שינצלו אותו, וחשבתי לעצמי: מדוע שלא ננצל אותו יחד לעבודת ה' - בפרט במניין זה, שהיו בו הרבה אנשים שעסקו כל היום למחייתם, ולא היה להם כל כך פנאי להשקיע בספרי רבינו.

ממחשבה למעשה - ראיתי שמדובר 'במקום שאין איש', לכן תפסתי את המושכות וארגנתי שיעור בספר 'עלים לתרופה', בהמשך עברנו לליקוטי הלכות. לאחר תקופה רתמתי לעניין גם את ר' שמחה ברלב, שגם הוא התחיל למסור מידי פעם את השיעור.

באותה תקופה ביקש ממני ר' שמעון טייכנר מספר פעמים למלא את מקומו במסירת שיעור, הוא היה מסתובב ומוסר שיעורים בכל רחבי ארץ ישראל. וביקש ממני לדבר, בזמנים בהם לא היה באפשרותו למסור בעצמו את השיעור.

ניסיתי להתחמק מכך. ראשית, מפני שראיתי כל כך הרבה אצל זקני אנ"ש, כמה הם התרחקו מפרסום והתמנות, לא הרגשתי נעים עם התואר 'הרב'. שנית, גם מטבעי, אני לא אחד שמחפש תמיד להיות 'ראש המדברים', אני חש בנח הרבה יותר להיות היכן שאני, ולא לעמוד ולדבר בפני אחרים. אך מכיוון שלא רציתי שיגרם ביטול תורה דרבים, הסכמתי בלידת ברירה למסור את השיעור במקומו.

ר' שמעון טייכנר נהג בי 'עין טובה', וכששמע מחברי השיעור שהם נהנו ממני, הוא ביקש שאתחיל למסור שיעור באופן קבוע. אך כאמור, ר' לוי יצחק בנדר היה מכניס בנו הרבה - עד כמה צריך להיזהר מהפרסום, חששתי ודחיתי את הצעתו. אך ר' שמעון לא וויתר לי... הוא שכנע אותי שאני צריך להקריב מעצמי, שהרי כל הדיבורים אינם שלי, אלא 'תורה' של הרבי הינם. אך אני בשלי, לא הסכמתי למסור שיעורים באופן קבוע. כך נמשך הדבר כמה שנים.

מלא שמחה וחיות בצורה יוצאת מן הכלל. אני לא מכיר אפילו עובדי ה' שחיים כמו שהיהודי הזה חי. אותו יהודי, אינו עוסק ב'עבודות' מיוחדות, אלא בעבודת השמחה. הוא לא אחד שהולך לשדה לשעות ארוכות של התבודדות, אלא יהודי פשוט מעמך ישראל שעוסק למחייתו, בערב הוא מגיע לשיעור 'דף היומי', שאני לא יודע כמה הוא מבין מתוך השיעור... כל פעם שאני רואה אותו אני ממש יוצא מגדר, כשאני רואה מה הרבי עשה ממנו. הוא שמח מכל נקודה ונקודה שהוא עושה, רואים איך הוא מתחיה מכל 'אמן' שהוא עונה. מה שלא יעבור עליו, תמיד הוא יהיה מלא שמחה וחיות, ממה שהוא יכול לקיים עכשיו.

ניקח לדוגמא את 'מי החנוכה' שעברו עלינו עכשיו. הרי כולנו התכוננו לחנוכה - למדנו 'ליקוטי הלכות', שמענו דרשות על חנוכה, וציפינו שכשיגיע חנוכה, יאיר לנו אור גדול. אבל למעשה, הדלקנו את הנרות ושום דבר מיוחד לא קרה. לא ראינו מלאכים... לא הרבי התגלה אלינו, ולא אליהו הנביא... -נשארנו 'אותו בן אדם'. אבל אנחנו הרי לא מתייאשים... אמרו לנו שבשבת חנוכה' הולך להיות 'אורות'... היו כאלו מאנ"ש שנסעו לאומן, היו כאלו שנסעו למירון והיו כאלו שנשארו בבית. הצד השווה שבכולם - שגם 'שבת חנוכה' עברה ולא תפסנו איזה מלאך...

אבל עדיין יש תקווה - קיוונו שמה שלא התרחש כל החנוכה, יקרה לפחות ב'זאת חנוכה'... אני עצמי הייתי במירון מלפני 'שבת חנוכה' עד 'זאת חנוכה'. אך שוב, לא היה לי שום 'גילויים', לא בשעת הדלקת הנרות ולא אצל ר' שמעון...

יש שני יהודים שכלפי חוץ נראים אותו דבר. שניהם לומדים ומתפללים, שניהם מניחים טלית ותפילין. אך החילוק ביניהם הוא שמים וארץ - הראשון מחובר לקב"ה, והשני לא מחובר. הוא מחפש דברים שלא קיימים, הוא מחפש 'אורות' - הוא לא מאמין במצווה הקטנה והפשוטה כל כך שזכה לקיים. אבל היהודי הפשוט, יודע שהוא ראוי לכלום, ולא מגיע לו כלום. הוא מלא שמחה מעצם המתנה שהשי"ת נתן לו להדליק נרות חנוכה, הוא מאמין שהדלקת נרות חנוכה זה דבר גדול ועצום. בשחרית הפשוט ובפרק משניות הפשוט, שם מאירים לו כל האורות.

הרבי מכניס בנו הרבה שפלות. לא מגיע לנו כלום, לא בגשמיות ולא ברוחניות. כל מה שיש לנו הכל הוא רק מתנות שהשי"ת נתן לנו ברוב רחמיו בזכות הצדיקים. הידיעה הזאת נותנת לאדם כל כך הרבה סיפוק וחיות. כשאדם חי כך, הוא יכול באמת לשמוח 'שלא עשני גוי', הוא אכן מרגיש את האהבה שהקב"ה אוהב אותו. ■

יותר ממני, שהדיבורים שלי הועילו להם. שהרי לכל אחד יש את הנקודה בה חנן השי"ת דווקא אותו. חשבתי לעצמי, שאם הקב"ה נתן לי את האפשרות ואת היכולת לדבר ולחזק אחרים, בוודאי הרצון שלו הוא, שאנצל את הכישרון הזה להשמיע את הדיבורים. עם המבט הזה, כל אחד ואחד יכול לחזק אחרים, מתוך יכולת המיוחדת רק לו.

כיצד אמור להודאות שיעור לרבים?

באופן כללי, אינני יכול להדריך אחרים למסור שיעורים, מפני שגם אני לא למדתי כיצד לדבר... בשיעורים אני רק מדבר מתוך מה שעובר עלי, ואת הדיבורים שהרבי ור' נתן מחזקים אותי.

אך לדעתי, הנקודה הזאת - היא נקודה חשובה מאוד לכל אחד שמוסר שיעור: כל אחד לפי מדרגתו צריך לדבר מהעבודה הפנימית שלו, מהנקודה שבה הוא אוהב, ולא צריך לנסות להרשים בשיעור משהו אחר. לדבר דיבורים גבוהים או סתם דיבורי חכמה, כשכולם יודעים - שלא הדרשן ולא השומעים אוהזים בזה... אין בזה כל כך תועלת. דווקא הדיבורים הפשוטים - היוצאים מן הלב, הם אלו שיכולים לעורר משהו לעבודת ה'.

היו לי כמה פעמים שבאתי למסור שיעור, והרגשתי שאין לי מה לדבר, אין לי מה לחדש ולהלהיב את הציבור. דיברתי רק דיבורים פשוטים - ממה שעובר עלי, וממה שאני מנסה להתחזק באותו זמן. המעניין הוא, שדווקא אחרי השיעורים הללו, קיבלתי תגובות שהשיעור מאוד חיזק את הציבור, אנשים מאוד התחיו והתעוררו ממנו.

מחו המסר אותו אתם משתדלים להכניס בכל שיעור?

יש נושאים, שאם מדברים עליהם בפני ציבור - מי שמרגיש מאוד רחוק מהנושא המדובר, כל הדיבורים שהוא ישמע - יכולים מאוד להפיל אותו. לכן בשיעורים אני מדבר בעיקר על 'התחזקות', שעניין זה מתאים ושייך לכולם. כל אחד לפי מדרגתו צריך התחזקות, גם ה'עובד' הכי גדול, וגם מי שנמצא ב'שאל תחתית ומתחתיו'. אותו רב'ה שכל כך הפליג במעלת 'חצות', 'התבודדות' ובשלה הנושאים, הוא זה שאמר - 'מעט זה גם טוב'.

אם כל אחד יעריך את המעט שהוא כן עושה, יש לו סיכוי להגיע ליותר מזה, ולזכות להגיע לכל אותם מעלות שהוא אכן נצרך ומוכרח אליהם. אבל אם הוא רק יחכה וימתין למה שרוב האנשים לא זוכים, הוא יכול להתרסק מזה לגמרי.

אני מכיר בבני ברק יהודי פשוט מאוד, שכל כולו

אין לשער
ואין לתאך
את המעלה
העצומה שיש
בתלמוד תורה
דרבים. לחזק
יהודים - זוהי
מצווה שאין
דוגמתה.

חינוך
הבנים

האם לדבר עם הילדים על 'ברסלב'!?

כמה דברים נפלאים ושיחות יפות ששמעו ממנו בקטנותם, ועדין הם זוכרים אותם, ומבינים עכשיו למפרע איך היה מרמז להם דברים שיטיב להם באחריתם.

לכן, אם זו האמת אותה נחלנו מהרבי, אנחנו חייבים לחנך בה גם את ילדינו, 'אזמרה' והתחזקות, התחדשות ותפילה, אמונה ושמחה, וכן הלאה, הם עיקרים ויסודות ביהדות, ולא 'מותרות' שכדי ללמדם נוכל להמתין לעת ההתבגרות.

גם על 'אמונת חכמים', להאמין בכל הצדיקים ובפרט בייחודיותו של רבינו הקדוש כראש כל הצדיקים, אין ספק שחייבים ומוכרחים לחנך, הלא זהו עיקר העיקרים ביהדות ובאמונה. רבי נתן חוזר ללא הרף על כך, ורק לדוגמא: "עיקר האמונה היא על ידי אמונת חכמים" כי אי אפשר להאמין בה' כי אם כשמאמינין במשה עבדו, שהוא אמונת חכמים" (ליקוטי הלכות פסח ו' א).

גם לטובתינו האישית, זה פשוט יותר קל. הרי אם נחנך אותם מקטנותם לדברים אלו, הם יקבעו בלבם ולא יסורו מהם גם כשיוקינו. מתנה נצחית ועצומה ביותר הוא מעניק לבנו, כאשר הוא נותן לו 'גירסא דינקותא' אמיתית בדעת רבינו הקדוש ובאמונה בו, כמה רע הוא חוסך ממנו על ידי זה.

בגודל חובת חינוך הבנים והרגלתם לדברי קדושה מקטנותם, כבר מתריע ומוכיח רבי נתן: 'תוכחת מגולה להמלעיגים על אנשי אמת, המקרבים בני הנעורים לעבודת ה' מנעוריהם. כי אדרבא, עיקר המצוה לקרב בני הנעורים דייקא, כי הם עדיין בתחילת המלחמה והניצחון, ועל כן כל מה שמלמדים ומחנכים אותם באיזה קדושה של תורה ותפילה ומעשים טובים, הוא יקר מאד... ועל ידי זה יתחנכו ויהיו רגילים מנעוריהם ללחום מלחמות ה' וללכת בדרכי יושר, כמו שכתוב הנזקק לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, והלא התורה הזהירה אותנו ללמד אפילו תינוק שיכול רק לדבר ללמד עמו... כי אחר כך כל מה שמזקינים קשה יותר לקרבם מחמת שכבר תעו מהדרך הרבה" (שם, ברכות הראיה וברכות פרטיות ה,טז).

אמת זו צריכה לעמוד לנגד עיני ההורים המסורים. עלינו נפלה חובת היום לחנכם בדרכי הנחל נובע, ומעתה צריכים לחפש ולבקש ולהתפלל למצוא את העצה הישירה והנכונה, כיצד נוכל למצוא מסילות לליבו של הנער, ולהכניס בו ידיעה זו. כמובן שיש להתאים ולחפש את הדרך לחנך כל נער 'על פי דרכו', מעמדו, שכלו ומצבו הייחודי, אך בוודאי שאין זה משנה רק את 'דרך הגישה' והאופן שבו יחנכו זאת, ולא את עצם הדברים. במאמר הבא נשתדל לגעת בעז'ה בכמה דרכים ועצות כלליות, להנחלת חינוך לילדים במושגים אלו, גם כאשר שכלו של הילד עדיין רחוק מלהבין ענינים עמוקים. ועוד חזון למועד בס"ד. ■

הסוגיה בה נעסיק החדש היא 'לחבנים את האור של רבי לבית'. ישנם חורים רבים ששואלים 'האם צריך לדבר עם ילדים על הצדיק? צריך לחבנים בהם התחזקות ו'אזמרה'? ועוד שאלות מסוג זה. ננסה לרדת לשומקם של דברים וללבוש את העניין בצורה ברורה ותמציתית.

קודם כל, עלינו להבהיר לעצמנו נקודה חשובה מאד. הרי אם יבוא אחד וישאל, האם עלי לחנך את ילדי גם לקיים את התורה, או שמא די בכך שאלמדנו את התורה בלבד?! הרי פשוט לכולנו שתורה בלי יראת שמים, כזו שמחייבת ומלמדת איך לקיים זאת בפועל - איננה 'תורה' כלל. וכפי שמורים חז"ל (שבת לב:) על תורה בלי יראת שמים שאינה שווה כלום. במבט כזה עלינו להביט גם על עניינו של רבינו הקדוש, שהינו 'אוצר של יראת שמים'. התורות, השיחות, והעצות שגילה אינן מדרגות, אין אלו מאמרים עמוקים ב'חסידות' בלבד, עליהם ניתן לומר שהם שייכים למבוגרים, אלא דרך חיים של קיום התורה. העצות הן הכרחיות, וכל הפורש מהם כפורש מן החיים. ואם חובתנו לחנך את ילדינו לתורה, בוודאי שמחובתנו לחנכם לעצות 'לקיים התורה', אותם גילה רבינו הקדוש.

גם מבחינה מעשית, ישנו כח בתוך עצותיו ושיחותיו של הרבי, שיכול להאיר גם לילדים ובעלי שכל נמוך במיוחד. כפי שרבי נתן כותב (חיי"מ שנס) בפירוש, שגם 'מי שהוא במדרגה עליונה מאד', וגם 'מי שהוא בתכלית מדרגה התחנתה ח"ו באיזה מקום שהוא... יכול לקבל דרך ישירה ועצות נכונות מכל שיחה ושיחה שלו למלט נפשו מני שחת, ולשוב אל השם באמת'. כל אחד מבין שמי שנמצא במדרגה רוחנית נמוכה, הרי גם השכל שלו מצומצם ונמוך, ואף על פי כן הוא יכול לקבל את העצה לפי מדרגתו.

יתרה מכך, הרי רבינו הקדוש ציוה עלינו בפירוש להנחיל את אורו הגדול לדורות הבאים, וליטע את תורתו ושיחותיו בלב ילדינו, וכפי שרבי נתן מביא (שיה"ר ר"ט) "שפעם אחת אמר בפירוש: 'גם לבניכם תודיעו את כל התורות והשיחות הנפלאות והנוראות והמעשיות וכיוצא בהם אשר גלה לנו' ואמר אז זה הפסוק בהתלהבות גדול כגחלי אש ברדת חייע בהתלהבות נורא, והודעתם לבניך ולבני בניך'.

גם כשאנו מתבוננים בהליכותיו של רבינו הקדוש, אנו מוצאים כיצד עסק בעצמו להכניס את אורו לילדים רכים. וכך מספר רבי נתן (חיי מזה"ר"ן תצא) על מקרה בו הרבי 'חינך' ילד חולה בן תשע לזכרון עולם הבא, והכניס בו מוסר נפלא. רבי נתן מסיים שם: 'מזה אנו רואים, איך רבינו זכרוננו לברכה היה מסתכל אפילו על תינוק, ורצה להכניס בו יראת שמים, למען יתחיל להתחנך בעבודתו יתברך, וגם יזכרם בגדלותו. וכן שמעתי מכמה אנשים שהיו קטנים בימי רבינו זכרוננו לברכה, וסיפרו לי

נקודת המוקד

הצצה להתפשטות אורו של הרבי במקומות חדשים

קרית שמואל צפון הארץ

ישנו מקום לבד סלב

שבאים הרבה ל'קרית שמואל' ניתן למנות את הרה"ח אליהו גודלסקי והרה"ח יעקב נתן אנשין. כמו כן מסרו אצלנו שיעור הרה"ח עופר גיסין, כך גם הרה"ח אליהו עטייה שהגיע לכאן לאחרונה. עם התקרב היארציט של מוהרנ"ת, אנו מפרסמים הרבה מודעות על סעודת ההילולא הגדולה שאנו מארגנים. בהילולא שקיימנו בשנה שעברה השתתפו כמאה עשרים איש - מכל האזור.

בנוסף, יש יהודי יקר מצפת שנרתם להפצה, והוא גייס סכום גדול עבור מכירת ספרי רבינו. אחרי החגים הבאנו לבית הכנסת ארונות מסוגננים ומעוצבים, ומאז מכרנו ספרים בכמות כזאת שאף אחד מאיתנו לא צפה. יש ביקוש אדיר לספרי רבינו והספרים פשוט נחטפו. כל הפעולות שהקב"ה זיכה אותנו לעשות אכן נשאו פרי. בית מדרשנו הפך לאבן שואבת לכל הרוצה לטעום מאורו הגדול של רבינו הקדוש. יש ב"ה מקורבים חדשים, או כאלו שבאים לטעום מעט מה'תפילה בכח' של חסידי ברסלב או להתפלל 'קבלת שבת' בבית המדרש של ברסלב. יותר מזה - יש גם כמה אברכים חשובים שמעוניינים בעבודת ה' פנימית, וגם הם מצאו להם מקום יחד איתנו, למרות שהם אינם עוסקים בתורת רבינו. כל זה גורם להרבה אנשים לראות את היופי של רבינו.

אילו פעילות יש לכם באמצע השבוע עבור בני החבורה?

אכן, יש לנו קביעות ללמוד יחד בספרי רבינו, אנו עוסקים בעבודת ה' יחד. בנוסף לזה, כל לילה בשעה שלוש, יוצאים כמה רכבים לשדה להתבודדות. אני יכול להעיד שרואים בחוש עד כמה זה משפיע על אותם אנשים שבאים להתבודד יום יום, זה מחבר וקושר אותם חזק לעניין של רבינו. באים לשדה גם 'בעלי בתים', שבעיני העולם הם מצטיירים ככאלו שעובדים במשרות מאוד נחשבות, וגם אצלם - רואים איך הם ממש משתנים ומשתייכים לעניין של רבינו. העניין של רבינו זה פלא, לא ייאמן לאיפה מגיע הכח של רבינו.

אני רוצה להוסיף עוד נקודה מעניינת - ב'אבקשה' האחרון התפרסם ראיון שהתקיים עם הרב שמעון אליהו ברזין, ראש 'כולל חצות' בבית שמש. דבריו היו מאוד מלהיבים ומעוררים, עד שאחד מתושבי המקום החליט על אתר שגם אצלנו ב'קרית שמואל' ראוי שיהיה 'כולל חצות' מסודר לכל מי שחפץ לקיים את 'עיקר עבודת איש הישראלי'... בסיעתא דשמיא גדולה, הוא כבר השיג מימון לכמה אברכים, ובמהלך ימי החנוכה בהם אנו 'מתחנכים' בעבודת ה' כדברי מוהרנ"ת, זכינו לחנוך את ה'כולל' החדש.

לסיום אומר ר' דוד: מעל במה זאת אני רוצה לפנות לאנשי שלומנו היקרים: אין לכם מושג כמה גדול הצימאון אצלנו ב'קרית שמואל'. בכל פעם שמזדמן אלינו בשבת אחד ממשפיעי אנ"ש והוא דורש בתורת רבינו בסיפורי מעשיות ובסעודה שלישית, זהו בשבילנו ממש 'עונג שבת'. כל מי שמרגיש שגם הוא מסוגל לשוח באוצרותיו של רבינו הקדוש, מוזמן בזאת לגלות את הסגולה לעם סגולה ולהרוות את הצימאון וההשתוקקות של אנשי שלומנו. ■

בשיחה מיוחדת ומרגשת חזר ר' דוד לוי למים בהם הסתובבו החסידים בקרית שמואל לבדם וללא קורת נג. מיום יש כבר מקום מפואר, האור טבש את כל תבניתה ומקרב המונים לאורו של הרבי

מהי 'קרית שמואל', עיר, מושב? איפה בכלל היא נמצאת?

ר' דוד צוחק: היות והדרך למירון לא עוברת ב'קרית שמואל'... ורבים מהקוראים כלל לא שמעו עליה, ניתן קצת רקע על המקום: 'קרית שמואל' היא כביכול המשך של העיר חיפה, אך היא מוגדרת כעיר בפני עצמה. 'קרית שמואל' אמנם אינה עיר חרדית, אך יש בה גרעין וותיק של קהילה ליטאית, להם יש במקום קהילה וכולל אברכים כבר למעלה משבעים שנה. במשך השנים התווספו והצטרפו לקהילה החרדית עוד רבים מכל המגזרים, בהם גם הרבה בעלי תשובה מתושבי המקום.

איך מתחזקים חסידי ברסלב שם ביחד, יש לכם בית כנסת?

במהלך שלושים השנים האחרונות, גרו כאן הרבה מחסידי ברסלב - אך רבים מהם שהיתה חסרה להם קהילה, עברו מכאן למקומות אחרים כמו צפת או ירושלים. יש אף גרוע מכך - ישנם כאלו שמכיוון שלא היה להם מקום להתוועד יחד בעבודת ה', התקרר אצלם מאוד העניין של הרבי, בפרט בשנים האלו שכמעט לא היה כאן 'מצב' של ברסלב. אני אישית מתגורר במקום כבר שנים עשרה שנה, ובשנים האחרונות - על אף שעדיין לא היה לנו בית כנסת, תמיד היה לנו קשר אישי עם כלל חסידי ברסלב המתגוררים במקום.

בחדש כסליו לפני שנתיים, נסע לאומן חבר טוב שלי בפעם הראשונה. שם, בחצר הצינן, הוא פגש במקרה עוד כמה מתושבי 'קרית שמואל'. ביניהם התפתחה 'שיחת חברים' כשבמהלכה אמר אחד המשתתפים: 'אם לא פתחנו בית כנסת עדיין, לא עשינו כלום'. הדיבור הזה נכנס בליבו של חברי, ומיד קפץ ואמר: 'אני מבטיח כאן בציון הקדוש, להקים מבנה של קבע למען רבינו'.

מיד כשהוא חזר לארץ, במעשה של 'מסירות נפש' הוא קנה קראוון ושיפץ אותו. מאז, הקהילה שלנו התחילה להתגבש. חסידי ברסלב תושבי המקום שיוועו כבר שנים ארוכות לבית מדרש, בו יוכלו לעסוק יחד בתורתו של הרבי. ב"ה שחפץ ה' בידינו הצליח - זכינו שתשרור בקהילתנו אחדות נפלאה, כל אחד מרגיש את האויר ה'נח והזך'. בכל יום מתקיים מניין של תפילת שחרית כוותיקין, כמו כן מתקיים מדי יום 'מתמידים' לילדים, שם מטעימים להם מאורו של רבינו הקדוש.

בתקופה האחרונה, עם ריבוי המתפללים - הוספנו והגדלנו את המבנה הקיים, ואף פיארנו ושיכללנו את סביבת בית המדרש.

מה הפעילות שלכם למען הפצת אורו של רבינו הקדוש הלאה?

מדי תקופה אנו מארגנים שיעור של אחד ממשפיעי אנ"ש. בין אלו

מופת זה אני

על חיים
שהשתנו
בהתקרבות
רובי

קיפאון

בציזון של
מוהרנ"ת

שני יהודים מבוססים בשלג, ולפתע מודיע אחד מהם שכלו כל הקיזין. הוא מתגבר בכל זאת, ואז מגיע שוב שלב של אפיסת כוחות, והוא כמעט מתייאש, אבל...
♦ סיפור מופלא המזגש לראשונה מפי בעל המעשה, לרגל הנס בציזון מוהרנ"ת ביום ההילולא.

נחמן גלינסקי

ישבתי

על הספסל השבור למחצה בתוך הביתן שהיה למקפיא עצום מימדים, ורעדתי מקור. רציתי לחכך את ידי זו בזו, אך לא הצלחתי להניען ולקרנן זה אל זה.

חשתי שעוד רגע קט, אני קופא כאן מקור.

לפחות זה בתוך 'בית החיים', הרהרתי באירוניה. כך, שני האנשים שעמי, יזכו אותי בקבורת ישראל...

חמימות גופי הטבעית, הלכה ודעכה, הלכה ונחלשה... האימה הייתה מוחשית, ואז, אז הוא הופיע!

זה היה נראה כאילו שמפעל לשמיכות פוץ שפסט את הרגל. מלוא האופק היה לבן, ונדמה היה שכמויות של נוצות עושות את דרכן אל עבר האספלט השחור עד שילבין.

רחובות אומן לבשו לבן. אומנם המראה הוא אופייני, והרחובות נחשפים אליו מידי חורף כמה פעמים, אבל הפעם, זה היה שונה בכל זאת.

הפעם הודו אפילו היהודים האוקראיניים שמתגוררים באזור, כי מדובר בשלג עוצמתי וסוער, יותר מאי פעם. הקור המצמית, הסנטימטרים של גובה השלג שהלכו וצמחו ולא הראו נכונות להפסיק, המכונניות שאט אט החלו להיעלם מהכבישים, העידו כולם כאחד שהפעם זה משהו שונה.

נראה, שהשלג החליט למנוע את התוכנית שלנו בכל מחיר!

את הסיפור הפעם שמענו מהרה"ר ר' אברהם יעקב שפירא שליט"א (בן ר' נתן ז"ל), ושוב נפעמנו מגודל כוחו של צדיק האמת, ומעוצמת האמונה היוקדת שרוחשים אליו חסידיו הנאמנים.

הסיפור שלנו מתחיל בעיצומו של החורף האוקראיני לפני קרוב לשלושים שנה. היה זה כשר' אברהם יעקב היה עדיין בימי בחרותו, וכמו רבים הוא הגיע להשתתף בהתקבצות הגדולה של אנשי בציון הקדוש על שבת חנוכה.

היה אז ציבור גדול ששהה בצל הקודש בימי החנוכה המרוממים, ורובם עזבו את הציון מיד לאחר שבת בכדי לחזור לביתם ולמולדתם.

אולם, ר' אברהם יעקב יחד עם עוד כמה חסידים, החליטו להישאר באומן גם לאחר שבת חנוכה, בכדי לזכות ולשהות על ציונו של התלמיד הנאמן גאון עוזנו מוהרנ"ת ביום הילולתו, שחל ביום המר והנמהר צום עשרה בטבת, כשבוע לאחר חנוכה.

הימים עברו בזה אחר זה, ה'אירצייט' חל בעוד יומיים, ואז החל החורף לתת את אותותיו ברחבי מדינת אוקראינה.

שלג באוקראינה אינו דבר נדיר. ניתן לומר שמרוב אדישות שאזרחי אוקראינה רוחשים לשלג הם אינם צוהלים אפילו למראהו, אבל את ר' אברהם יעקב השלג עניין. עניין מאוד.

לא, זה לא היה משום שהוא ציפה להזדמנות לבנות בובת שלג או ארמון קרח. שהרי גם מי שעדיין רוחש כבוד ליצירות שכאלו, אבל בציון הקדוש של רבינו, גם עסקאות של עשרות מליוני דולרים לשנים ארוכות אינם מעוררות עניין, על אחת כמה וכמה שיצירה שתוך שבועיים לכל היותר לא יישאר ממנה זכר, אינה מצליחה לגרום להתעסק הימנה.

אז מה בכל זאת הטריד את מנוחתו של ר' אברהם יעקב בשלג הכבד הלזה?

פשוט מאוד! הסיבה בנינה התמהמה ר' אברהם יעקב דנן במדינת אוקראינה הייתה כדי לזכות ולהשתתח בציון מוהרנ"ת ביום הילולתו. והנה, כשהיום המיועד כבר כמעט כאן, אך הדרכים בחזקת סכנה הם שרויים, מחמת חשש החלקה על הקרח ושאר מרעין בישין, וכי לא יהיה מודאג?

בין אלו שנשארו באומן לקראת עשרה בטבת, היה גם הרה"ח ר' שלמה אהרן גוטליב ז"ל. ר' שלמה אהרן החליט גם הוא שברצונו להשתתף בהילולת מוהרנ"ת, ומשכך נשאר לשהות בקרבת הציון הקדוש עד התאריך המיועד.

אך בזמן ששמשה של תשעה בטבת הופיעה על אדמת אוקראינה, ושלחה את קרניה לפרקים מבין העננים הכהים גם אל עבר העיר אומן, הבינו אנשי שלומינו השהים באומן שהלילה, ליל ההילולא, לא תתאפשר הנסיעה לציון הקדוש שבעיר ברסלב.

ליבם של חסידי ברסלב לב בשר הוא, ונמשך הוא עד כלות הנפש אל אותו מעיין שזורם בברסלב. נהר הבוג שמפכה סמוך למצבתו של מוהרנ"ת קפוא היה באותה עת, אבל המעיין החמים שמקורו נובע כמה עשרות מטרים בהר שמעל, פועל במלוא עוצמתו ומזרים חיות לאלפי יהודים, שהסבו באותה העת בעשרות ומאות סעודות הילולא ברחבי תבל.

גם אנשי שבאומן התגעגעו לאותו מעיין, וניסו לנחם את עצמם בלימוד תורתו של מוהרנ"ת ובהתלהבות היוצאת הימנה. אבל בכל זאת, דאב ליבם על אי האפשרות להשתתח על מצבת האבן הקרה, ולשפוך לב כמים נוכח פני ה'. ועל המניעה לפרש שיחתם, ולקבל נוחם ומרגוע ממשיב נפשנו שבעצמו עבר את כל קשיי תבל ויכל להם בכוח תורתו הגדולה של רבינו הקדוש.

גם ר' שלמה אהרן לא אבה להשלים עם העובדה שהנסיעה לברסלב לא מתאפשרת, ולכן ניגש לר' אברהם יעקב וביקש ממנו שאם יודע לו על משהו שנוסע לברסלב, שיודיע לו, למען יוכל גם הוא להצטרף לנסיעה.

ר' אברהם יעקב שהשתוקק גם הוא בכל מאודו לנסוע לברסלב, ניסה לעשות את כל המאמצים לשם כך, אישר לר' שלמה אהרן את בקשתו, והבטיח להשתדל ולספר לו באם ידע על נסיעה שכזו.

שמשה של עשרה בטבת לא הפציעה באותו יום על העיר אומן. העננים האפורים מלאו את כל האופק ולא אפשרו לקרני השמש

הכוחות שלי
שאפו לאפס.
לא הייתי מסוגל
לעמוד על רגלי,
והרגשתי שמעלות
חום גופי הולכים
וצונחים, הייתי
ממש אבוד,
והבנתי שדק נס
ציל אותי מכאן...

נוסעים יהודיים, שלושה נוסעים ונהג,
בשממות קפואות אין-סופיות...

"חבר'ה!" קולו של ר' משה חוסיד
דהדד בחלל הרכב, וההד שיצא מפיו
קפא והפך לפיסות של כפור שצנחו
לאיטם על ברכיו. "הגענו לברסלב"
"אבל", המשיך ר' משה, "נכון שאנחנו
עכשיו בכניסה לברסלב, אבל מכאן
והלאה אני לא מוכן להמשיך. הגובה
העצום של השלג שלא פונה מהעיירה
לא מאפשר לי לקחת את הסיכון, ואני
חוזר לאומן."

"אני ממליץ לכם", המשיך, "לחזור
איתי כעת לאומן. אם אתם רוצים אתם
יכולים לרדת פה, כי כמו שאמרתי אני
לא יכול להיכנס פנימה. נותר בידכם
איפה שני ברירות, או לרדת לכפור
האימתני, או לחזור איתי כעת לאומן."
אך מי יכול לעמוד סמוך לציונו של
מוהרנ"ת ולסוב על עקביו?!

מי מסוגל לעמוד בשעריה של
העיירה שזכתה לישא את השם
המקודש 'ברסלב', ולא לקפוץ לביקור
אצל מי שלזכותו נזקפת הנצחת שם זה
לעולמי עד?!

וכך החליטו שלושת הנוסעים לרדת
מהמכונית, אל שמיכת השלג הפרוסה
על השביל, ולהתחיל לבוסס רגלית אל
עבר בית החיים היהודי של ברסלב.

"היינו שלושה", ממשיך ר' אברהם
יעקב בסיפורו. "שלושה אנשים בעיירה
שוממה, שכל תושביה ספונים בבתיהם
צמודים לתנור המוסק. שלושה
'משוגעים' שמגיעים לשום-מקום
בעיצומה של סופת שלגים, ומתחילים
לגשש את דרכם..."

"הראשון שהיה איתנו היה יהודי
שזכה להתקרב לעולם התורה
והמצוות, וככל הנראה הכיר מעברו
הרחוק, טכניקות שונות כיצד להסתדר אף בתנאי שטח קשים, והוא

לפתע הופיע ר'
שלמה אהרן גוטליב
והציל אותי ממות
בכפור הנורא...

ר' שלמה אהרן
עם ר' אברהם
יעקב לאהרן
החלוצה המושלחה

הציון כפי
שהיה נראה
באותה עת

לחזור מבעדיהן.

האברכים שנותרו באומן
וקיזו שבבוקר ההילולא יתחמם
מעט מזג האוויר והשלג יופשר
לפחות חלקית, החלו להשלים
עם העובדה שכנראה לא יזכו
השנה לשהות בציון ביום
היארציט.

אבל ר' אברהם יעקב היה
נמרץ, ולא נתן ליאוש לחלחל
אל ליבו.

באותם שנים התגורר באומן
יהודי בשם 'ר' משה חסיד'
(חסיד' בהגיה המקומית). יהודי
זה נולד באוקראינה והיה
בקי ורגיל בתהלוכות המקום
והמדינה, ועמד לעזר לחסידי
ברסלב שהגיעו לשהות באומן,
באופנים שונים.

ר' אברהם יעקב שהחליט
להגיע לברסלב בכל מחיר,
החליט להסתייע בר' משה והוא
ניגש אליו עם עוד שני יהודים.
הם ניסו להפציר בו שיאות
לקחתם לציון מוהרנ"ת.

ר' משה לא יכל לעמוד
בתחנוניהם ולבסוף הסכים
להסיע אותם. לר' משה היה
נסיון בנסיעה בשלגים הכבדים
שפוקדים את אוקראינה
לפרקים, וגם מכוניתו וגלגליה
היו מוכנים לעת כזו, ולכן קיווה
שגם בסופת שלגים חריגה זו
יצליח להסיע את רכבו בבטחה
ולהביא את נוסעיו למחוז
חפציו.

בסערת הזמן ומגודל
דחיפות העניין - מספר ר'
אברהם יעקב - התגלגל העניין
במהירות, ושכחתי לעדכן את
ר' שלמה אהרן על דבר נסיעתי, וכך יצאנו לדרך בלעדיו, ארבעה

"הרי את הדרך הלך בקושי עברתי וכמעט שקפאתי באמצעה, ואם כן, אילו סיכויים יש לי?!"

"ואז נפתחה הדלת!"

"קבוצה של חסידי ברסלב, נכנסה לציון, ובראשם ר' שלמה אהרן גוטליב. באותם רגעים הוא היה נדמה בעיני כמו מלאך מושיע..."

"ר' שלמה אהרן ניגש אלי, וכשהוא ראה את מצבי הוא לא חשב פעמיים, פשט את מעילו העבה והמחמם והטילו עלי."

"היה זה בשבילי כמים קרים על נפש עייפה, או שמא תה רותח לנפש קפואה..."

"בבת אחת החלו להימסך בי כוחות חדשים, ולאט לאט התחלתי לחזור לעצמי ולכוחותי, וברוך ה' אשר לא הסיר את חסדו מעמי, וברוב טובו וחסדו שלח אלי את בניו גומלי החסדים, וכך ניצלתי ממוות לחיים!"

לסיום, ביקש ר' אברהם יעקב להראות את גודל הנס שהונצח בעדשת המצלמה על ידי ר' מאיר הלטובסקי.

"בתמונה הראשונה אפשר לראות כיצד אני נראה חלש ביותר ור' שלמה אהרן במסירותו מניח את ידו עלי ועל ידידי ר' מאיר, ובתמונה השנייה רואים כיצד אני נראה כאדם מן השורה, לאחר שהזרתי לכוחותי בדרך חזור מהנסיעה ההיא..."

כמו כן הפקיד ר' אברהם יעקב בידינו כמה מהתמונות מאותו מסע והאנקדוטות במהלכו, והרי הם מוגשים לפניכם במסגרת הכתבה.

כמו כן, ביקש ר' אברהם יעקב להדגיש שאין ללמוד הוראה למעשה מנסיעה זו, ויתכן שעל פי הלכה יש להיזהר מנסיעה בתנאים כאלו, אך גודל ההשתקקות שהייתה לו יחד עם גילו הצעיר באותה עת, גרמו לו לנסוע בכל זאת.

אין ברסלב ברענט א פייער, פייער עס אריין אין מיין הארץ!
בברסלב בווערת אש, הבער אותה בליבי!

התודה והברכה למי שסייע בהכנת כתבה זו ואלו שלפניה, הר"ר אברהם יעקב שפירא, הר"ר ישראל יצחק שפירא, הר"ר אהרן אייזנבך, והר"ר מאיר פוקס, תודה מיוחדת לחמי הר"ר שלמה יהודה ויצהנדלר שליט"א על הרעיון והעזרה הרבה.

החל ללכת לכיוון הציון בלי קושי רב יחסית עד שנעלם מעינינו. "נשארנו שניים. אני, ועוד יהודי בשם ר' מאיר הלטובסקי, והתחלנו לפלס את דרכינו בערמות השלג שהקיפו אתנו מכל צד. "התחלנו ללכת. עוד צעד ועוד צעד. כל פסיעה קשה מקודמתה, כשהכפור והשלג שהמשיך לרדת, אינם מזניחים את תפקידם, ומוסיפים קושי על קושי. "הלכנו כך, עקב בצד אגודל במשך עשרות דקות, כשהקור המקפיא חודר מבעד לכל שכבות הבגדים שהקיפו אותי, ואז הגיע רגע השבירה..."

"הודעת לי ר' מאיר שלווה אותי שאני לא מסוגל להמשיך הלאה, הוריתי לו להמשיך בגפו לעבר הציון, ואני ישאר כאן לבדי.

"היו לי ייסורי נפש קשים כל כך שלא ניתן אפילו לבטאם. מצד אחד, רציתי לחיות, להקים בית בישראל, ולהמשיך בקיום התורה והמצוות, ולכן רציתי שהוא יישאר לעזור לי. ומצד שני ראיתי שכוחותי אינם עומדים לי, ואם אתעקש שר' מאיר ימשיך בליווי, ייתכן שגם הוא ייכנס לסכנת חיים. "אולם ר' מאיר חסך ממני את ההתלבטות. הוא הודיע לי חד-משמעית שאין על מה לדבר. הוא ממשיך איתי עד לציון, אני חייב להמשיך ללכת, והוא חייב להמשיך ללוות אותי..."

"כך, לאחר כשעה ומחצה כשחלתי בפתח ביתן הברזל ששימש כציון, ונפלתי על הספסל באפיסת כוחות.

"הדרך, שהייתה אמורה לארוך כעשרה דקות בימים כתקנם, ארכה כעת שעה וחצי! אבל, גם עכשיו, לאחר הדרך הארוכה והקשה שעברתי, לא יכולתי לנשום לרווחה.

"ביתן הברזל, שימש בהצלחה כמגן מפני חילול המצבה על ידי אנטישמים מקומיים, אבל מבחינת מזג האוויר הוא רק החמיר את המצב..."

"טבעו של ברזל, שבקיץ ובחום הוא מתחמם ביותר, ובחורף הוא מתקרר ביותר, עוד יותר מהקור שבחוץ. וכך יצא, שעל אף שכבר עברתי את הדרך הקשה עד הנה, אבל השלב הקשה ביותר עוד לפני..."

"הכוחות שלי שאפו לאפס. לא הייתי מסוגל לעמוד על רגלי, והרגשתי שמעלות חום גופי הולכים וצונחים, הייתי ממש אבוד, והבנתי שרק נס יציל אותי מכאן..."

"חשבתי לעצמי שגם אם אני לא אקפא לגמרי מקור, איזה סיכויים ישנם שאצלח את הדרך חזור?! ומי יחכה לי שם בכלל כדי להחזיר אותי לאומן?!"

מי מסוגל לעמוד בשעריה של העיירה שזכתה לשאת את השם המקודש 'ברסלב', ולא לקפוץ לביקור אצל מי שלזכותו מקפת הנצחת שם זה לשולמי עד?!

יש לכם סיפור מתאים לפרסום? אתם סוכרים סיפור
מגניזין על כוח הצריק שיכול לחזק את הקוראים?
שלחו לנו לשקט: 02-5396363
או חיינו לכת: 053-3183654
חשוב לזכור את הרבים בחיזוק כאמנות בדיקים
כל סיפור יתקבל במרבה. (תשלום יהיה הודי בשיקלי הנכסיה)

דף אחד מספרי רבנו

להפך. אני קנאתי בכשרונות הברוכים של החברים, ולא הצלחתי להתרפז בכלל ללמד... עד שפעם אחת אבא שלי ספר לי ספור על אחד מהצדיקים בירושלים בשם רבי בנימין רבינוביץ ז"ל שבהיותו ילד היה מאד מאד סקרן, ובכל פעם שנפתחה הדלת של הבית המדרש, הוא היה חיב להסתובב לראות מי נכנס ומה הוא מחפש... ולכן היה לו מאד קשה להתרפז בלמוד, כי כל רגע נפתחה הדלת והוא הסתובב לראות עד שכל הראש ברח לו מהלמוד... יום אחד הוא החליט שהוא מקבל על עצמו למשך 40 יום ש... חמש דקות ביום הוא לא מסתובב לכוון הדלת לראות מה קורה! אבל רק 5 דקות! אפילו שבאמצע הארבעים יום הוא הרגיש רצון להוסיף עוד כמה דקות לקבלה שלו, אך הוא התעקש - רק 5 דקות! לאחר ה-40 יום הוא קבל על עצמו להתאפק 10 דקות, וכך הלאה עד שבמשך הזמן הוא נעשה למתמיד עצום. עד כדי כך, שבמלחמת ששת הימים הוא ישב בבית המדרש ולמד לקול שריקת הפגזים ורעשי הפצצות, ולא הפריע לו שום דבר... אבל הכל התחיל מחמש דקות - ותו לא...

"כשאבא שלי ספר לי את הספור הזה" - מסים מוישי - "חשבתי לעצמי, גם אני לא צריך לחשב על זה שאני רחוק מלסים את הכל, יש לי לפני משנה אחת - ותו לא! עליה אני חוזר שוב ושוב ושוב, עד שאני יודע אותה היטב, וכך אני מתקדם לעוד משנה ועוד..."

"רגע, אתה רוצה להגיד לי שלא צריך לרצות להבחן על כל החמר, מספיק שנבחנו על משנה אחת וזהו?" - שואל פינחס מענדיל.

"לא זה אמרתי... ודאי שצריך לבקש מה' לזכות ללמד ולדעת הרבה תורה, וגם צריך להשתדל כמה שאפשר, אבל לא צריך להיות לחוץ כבר מיד בהתחלה מה יהיה בסוף, וכמה החברים שלי מספיקים..." - "וכמה שזוכים לבסוף זה אוצר נפלא..."

הנזף המשתקף מחלונות האוטובוס מתחלף במהירות, בזה אחר זה נראים בתים קטנים, יערות לצד שדות בור, מדי פעם חולף האוטובוס על תחנות דלק וגשרים...

היה זה לאחר חודשים מספר, של מבצע בתלמוד תורה "שקדני הנחל" באזור המרכז בו צברו הילדים נקודות על ידי למוד שעות רצופות ומבחינים על עשרות פרקי משניות בעל פה כאשר הילדים המצטיינים זכו לסבסוד משמעותי בטיול עליו אנחנו מדברים. באוטובוס העושה את דרכו למירון ישבו הילדים צוהלים ושמחים, אוכלים ממתקים, מפטפטים וחולקים חיות עם חבריהם לספסל...

רק בספסל לפני הדלת האחורית שוררת שתיקה. מושי שקוע במשניות, מנסה לשון משנה בעל פה, למרות שפשרונותיו הם בינוניים ומטה אך הוא אוהב לשון שוב ושוב עד שלבסוף הוא מצליח להבחין על משנה אחת בעל פה... לצדו יושב פינחס מענדיל מהרהר, ובלבו טעם חמוץ, - "שוב לא הצלחתי להבחין על מקסימום פרקי המשניות שלמדו בחידה, מתוך ארבעים הפרקים שלמדנו נבחנו רק על 36 פרקים בלבד... חבל, יש כמה חברים שכן הצליחו להבחין 100 אחוז על כל הארבעים פרקים..."

לפתע התעורר פינחס מענדיל ממחשבותיו, הוא פונה לדידו ושואל אותו: "מוישי, תגיד לי איך זה יכול להיות, אני נבחנתי כמעט על כל החמר אך עדין אני לא מרגיש שמח ומרצה, ואלו אתה למרות שהצלחת להבחין רק על פרקים ספורים, ובכל זאת אתה נראה כל כך רגוע ומאשר, הלואי והייתי כמוהו, ילד רגוע כזה שהכל טוב לו..."

מוישי סים את המשנה שלמד, סגר את המשניות-מהדורת פיס ונשק אותו, וחיה: תקשיב פינחס מענדיל, גם לי היה קשה פעם. בפרט שאין לי זכרון טוב כל כך,

התורה היא מאמר

גם מוהרנ"ת
עצמו
כשהתקרב
אל רבנו למד
אותו רבנו
ש'מעט זה
גם טוב מאד,
וכך למד רבי
נתן מעט
ועוד מעט עד
שזכה לכל
התורה כלה

ורק אם נכניס בנר שמן במדָה הנכונה יוכל
הנר להאיר למרחוק... ורבי נתן מסביר
שלפעמים מרב שילד רוצה ללמד הרבה,
הוא כבר מאבד את השמחה והחשק מדברים
קטנים, משנה אחת כבר לא חשוכה בעיניו,
ולא רק בלמוד התורה הוא לא שמח בכל
משנה שהוא לומד, אלא גם כל מצוה 'קטנה'
שהוא עושה כבר לא משמחת אותו, כי מה
זה כבר מוסיף לי, רק אם אני יזכה לשלמות
אז אני אשמח.

אבל באמת דוקא כשמצמצמים את
ההתלהבות ושמחים בכל דבר קטן שלומדים
אפשר לזכות אחר כך לחשק עצום ללמד עוד
ועוד! נכון שיש מבצעים פחידר בכדי לדרבן
ולרז את התלמידים להשקיע את מיטב
פחותיהם בלמוד בהתמדה, כי באמת ילד לא
יודע כמה פחות טמונים בו, נדמה לו שהוא
לא מסגל להגיע לכולם, ולכן פשיש מבצע
וכל אחד מתחיל להשקיע הוא מגלה שהוא
פן מסגל, אבל בודאי שכל ילד לפי פחותיו לא
צריך להבהל ולהלחץ מה יהיה, אדרבה דוקא
אם הוא יצמצם את עצמו ויחשב 'עכשו יש
לי רק את המשנה הזאת' וכן הלאה, יוכל
להגיע למרחוק...

גם מוהרנ"ת עצמו כשהתקרב אל רבנו למד
אותו רבנו ש'מעט זה גם טוב מאד, וכך
למד רבי נתן מעט ועוד מעט עד שזכה לכל
התורה כלה, ומצד שני רבנו הורה למוהרנ"ת
שילמד כל כך הרבה שעורים בכל יום עד
שלא יהיה מספיק זמן ביום בכדי לגמור את כל
השעורים הקבועים... כי מצד אחד צריך לרז
את עצמו להספיק כמה שיותר, אף מצד שני
צריך לשמח בכל מעט ולא להתבלבל מרב
ההספקים.

מוישי ופינחס מענדיל הביטו מחיכים אחד
על השני והמלמד סיים: "ואולי לכן אמר
מוהרנ"ת לפני פטירתו: "אני מקוה שדף
אחד מספרי רבנו יהיה תקון על הפל" -
"איין בלעטל", למרות שיש אלפים ורבות
"טרייף פסול" (ספרי אפיקורסים) בכל זאת לא
מתבלבלים, כי התקון על הפל הוא - דף
אחד, איין בלעטל..."

מוישי ופינחס מענדיל לא שמו לב איך
שהמלמד עבר לידם ותוף כדי קלט את נושא
שיחתם... המלמד חיף לעברם בחמימות
והפטיר בהנאה: "ממש תלמידי חכמים
צעירים... אני מודה לה' שזכיתי לכאלו
תלמידים שמשתוקקים ללמד את התורה
ולדעת אותה..."

"אבל המלמד" שאל פינחס מענדיל - "אני
באמת לא יודע, מצד אחד אני מאד נהניתי
מהספור של מושי על הצדיק שלמד והתמיד
והכל בזכות "חמש דקות", אבל מצד שני
נראה לי שאם אני אסתפק ב'משנה אחת' אני
לא אדע להספיק עוד ועוד..."

בינתיים כבר הצטרפו עוד כמה ילדים למעגל
המאזינים, כשנכר שכמה וכמה ילדים
מסתפקים בשאלות דומות...

האוטובוס נעצר והנהג הכריז "הגענו
למירוץ!"

המלמד זרז את הילדים לעלות את הרשב"י,
ואמר: "בעזר ה' בהמשך הנסיעה נדבר
על הנושא, הילדים אמרו תקון הפללי
בכונה וטעמו מזונות ב'שניצ'ר' עם קפה
חם ואחר כך פצחו ברקוד נלהב "בר יוחאי
נמשחת..." "ואשרי הנוסעים על ציונה..."
גלגלי האוטובוס רק התחילו לזוז ומקהלת
ילדים הקיפו את המלמד והפצירו שידבר על
השאלה של פינחס מענדיל. המלמד לקח את
הרמקול וספר לילדים שלא הספיקו לשמע,
על השאלה שהטרידה כמה ילדים, האם
יותר טוב ללמד בשלונה ולהסתפק במעט,
או ללמד בלחץ ובהספקים ובכך להפחן עוד
ועוד, והסביר: "נושא זה הוא מאד רחב, אף
אנו פחסידי ברסלב בואו ונתבונן בנקדה
אחת העולה מתוף דברי רבי נתן: רבנו אומר
שבאמת לב של יהודי, של כל ילד, מתלהב
אל ה' יתברך ללא גבול ומדה, עד שמרב
השתוקקות והתלהבות הוא לא יכול לעשות
שום דבר, ולכן צריך לצמצם את ההתלהבות
במדָה, וכך יוכל לעבד את ה' יתברך בהדרגה
ובמדָה. ממש כמו הנרות בחנוכה, אם נשפך
על הפתילות שמן ללא גבול, עד שכל
הפתילה תתכסה בשמן ותכבה האש לגמרי,

מצרה לרוחה

האלו, שהם יעשו ככל העולה על דעתם: איזה חצפה! הם ישלמו על כך ביקר..."

הגויים הנבערים התחילו להתארגן לפוגרום אכזרי ביהודים, הם לקחו קרדמות ומקלות והתחילו לצאת לעבר שכונת היהודים... הם התפוננו לקחת בחזקה את הנערה ולהשיבה בכח אל בית הכפר רחמנא לצלן...

היהודים רעדו מפחד ומיד אצו רצו אל רבנו שעדין ישב בסעדת הברית מילה וספרו לו שברוך ה' הצליחו להוציא את הנערה ולהשיבה אל ביתה אך מצד שני צרה גדולה התרגשה עליהם, הגויים מתכוננים לגזל את הנערה.

רבנו הרגיע אותם שלא יפחדו והורה להם שיקחו בידם גם כן מקלות ויצאו כנגד הגויים. ואז - הבטיח להם רבנו - יפל פחד על הגויים והם ינוסו על נפשם! וכן היה. היהודים לקחו מקלות ולכשראו הגויים הערלים קצת יהודים עם מקלות תפסו את ידיהם ואת רגליהם וחזרו לביתם... היה זה ממש נס מעל דרך הטבע ששהמון המוסת יפחד מפמה יהודים בודדים עם מקלות...

רבנו הקדוש בגדול רחמנותו השתדל לשדך את אותה נערה עם בחור ירא שמים בעל מלאכה סנדלר משם, והזהיר להבחור ואמר לו: "תשמר על עצמך אם יזדמן לך איזה ופוח או אי הבנה עם פלטה, לעולם לא תזכיר לה את עבדת היוטה בבית הכפר ורצונה בעבר להמיר את דתה --- ובעבור זה אני מבטיח לך שיהיה לך ממנה בנים טובים!" וכך היה. הבחור התחתן אמה והקים עמה בית לשם ולתפארת פשר נולדו לו ממנה בנים טובים, רבנים לומדים מפלגי תורה...

הנרות המוארים הפיצו את אורותיהם על השלחנות הערוכים... רבנו הקדוש הצטרף את האב המאשר שזכה להכניס את בנו לבריתו של אברהם אבינו, כאשר הזוכים מפזמים את זמירות הברית: "ים ליבשה נהפכו מצולים שירה חדשה... לפתע נפתחה הדלת בסערה, ואל החדר פרץ יהודי נסער בזעקות שבר "אוי ואבוי" "אוי לי", כעבור מספר דקות נרגע מעט האיש וספר לפני רבנו את הספור העצוב: "גוי אחד רשע מרשע פתה את בתי

להמיר את דתה, וביום בהיר נאכדה בתי היקרה, ואינני מוצא אותה! כבר חפשתי בכל הכפרים הסמוכים לעירי 'אלכסנדריק' ולא מצאתי אותה, אוי ואבוי, מה יהיה"... סים האיש ובכה בכי מר... רבנו הקדוש אשר צפה ברוח קדשו במתרחש אמר ליהודי: "דע לך שבתך נמצאת בעירך... אינה צריה לחפש בכפרים כלל וכלל, היא שוהה בבית הכפר, לא רחוק מביתך!" היהודי נדהם. הכפר? לא עלה על קצה דעתו שהכפר אשם בגזלת בתו, הרי הכפר חי עמו בקשרי ידידות מבהקים... שאל האיש את רבנו: "אבל מה אעשה איך אוכל לבקשה ולהוציאה מבית הכפר הרשע, הוא בודאי שומר עליה, ואם יגלה שאני מנסה להוציאה הוא יזעיק לעזרתו את כל אכרי העיר חס ושלום! אמר לו רבנו "אל תפחד קח עמך שני אנשים ותסעו תכף ומיד עם עגלת החרף סמוך לבית הכפר, ובתך תעמד בחוץ, וכשתראה אתכם תסכים מיד לנסע אתכם לביתכם!" היהודי לא אבד זמן, הוא עלה אל עגלת החרף ו... כדברי רבנו כן היה... בתו עמדה בחוץ, וכשהיא רק הבחינה בהם מיד התרצתה לעלות על העגלה ונסעו הביתה... לא חלף זמן רב ולהערלים הגויים נודע שהיהודי הוציא את בתו מבית הכפר בערה חמתם עד להשחית "מה חושבים היהודים

סיפור

היה זה ממש נס מעל הדרך הטבע ששהמון המוסת יפחד מפמה יהודים בודדים עם מקלות...

שעשועון ילדים

התלמיד הגדול

ילדים יקרים!

בימים אלו חל הלולת התלמיד הגדול של רבנו ז"ל - מוהרנ"ת! לפניכם שלוש שעשועונים שונים העוסקים בחייו ופעלו של התלמיד הנאמן. פל פתרון של חידה מכניס אתכם להגרלה פעם נוספת.

א

על מה דבר רבי נתן?
על איזה ענין הם עקר ורב
דבוריו של ר' נתן?

יש לבחור רק ערה אחד מתוך הרשימה:

התבודדות, קימת חצות, התחזקות,
התקרבות לצדיק, תמימות,
כסופים,

(נתן למצא את הפתרון בספר מוכבי אור, חכמה ובינה אות לט)

תפורת יש לו חלק'

בתפורת עליכם למצא

9 מלים מתוך המלים הבאות:

"ורבנו ז"ל בעצמו אמר עליו

שיש לו חלק גדול בהספר

לקוטי מוהר"ן"

זכור: נתן למצא גם את המלים 'רבי, נתן'. כאשר
המצאו את כל המלים, תוכלו להוציא מהאותיות
שנשארו, תאריה מיוחד!

2

ש	י	ש	ו	ל	ו	א	נ	ת	נ	א
ל	ר	ב	י	נ	ו	מ	ב	ר	ב	י
ן	ז	ח	ל	ק	ט	ר	פ	ס	ה	ב
ד	ל	י	ע	ל	י	ק	ו	ט	י	ת
ג	נ	ר	ה	ו	מ	ב	ע	צ	מ	ו

שאלות מיוחדות לילדי הפתות הגבוהות

- בשעת המחלקת על ברסלב בכלל ועל מוהרנ"ת בפרט, מי היו חמשת תלמידיו שנשארו אתו למרות כל הקשיים והבזיונות?
- רבי נתן מספר על יום טוב 'שבועות' אחד מיוחד, ומכנה אותו בשם: 'שבועות הגדול', האם אתם יודעים כמה אנשים היו אצל רבי נתן, באותה שנה?
- מי בנה את הקלויז באומן שאנו רואים בהיום מול הצינן (רמז: עץ, אבן)?
- למוהרנ"ת היו לו 3 תלמידים בשם 'נחמן', אחד היה כהן ואחד לוי ואחד ישראלי מי הם היו, האם תוכלו לפרט?

התשובות לחידש
בסלו
שאלה א': משה רבנו כי
הוא היה רחוק
שאלה ב': ימי התקנה
הם ימי הודאה

הזוכה לחידש
בסלו הוא:
הינד יחודה לוי
דורגלסט.
ירושלים

את התוצאה הסופית יש לשלח בכתב ברור וקריא עד לתאריך כ' שבט בלבד, לפקס המערכת: 02-37-318-077 או להקליט את התשובות בקול ברור בטלפון המערכת: 02-63-539-63 בשלוחה 7 בלבד, יש לציין באופן ברור שם וכתבת מגורים וטלפון בין הפותרים נכונה יגרל זכוי של 50 ש"ח ברשת חגיגות ספרי 'אור החיים'!